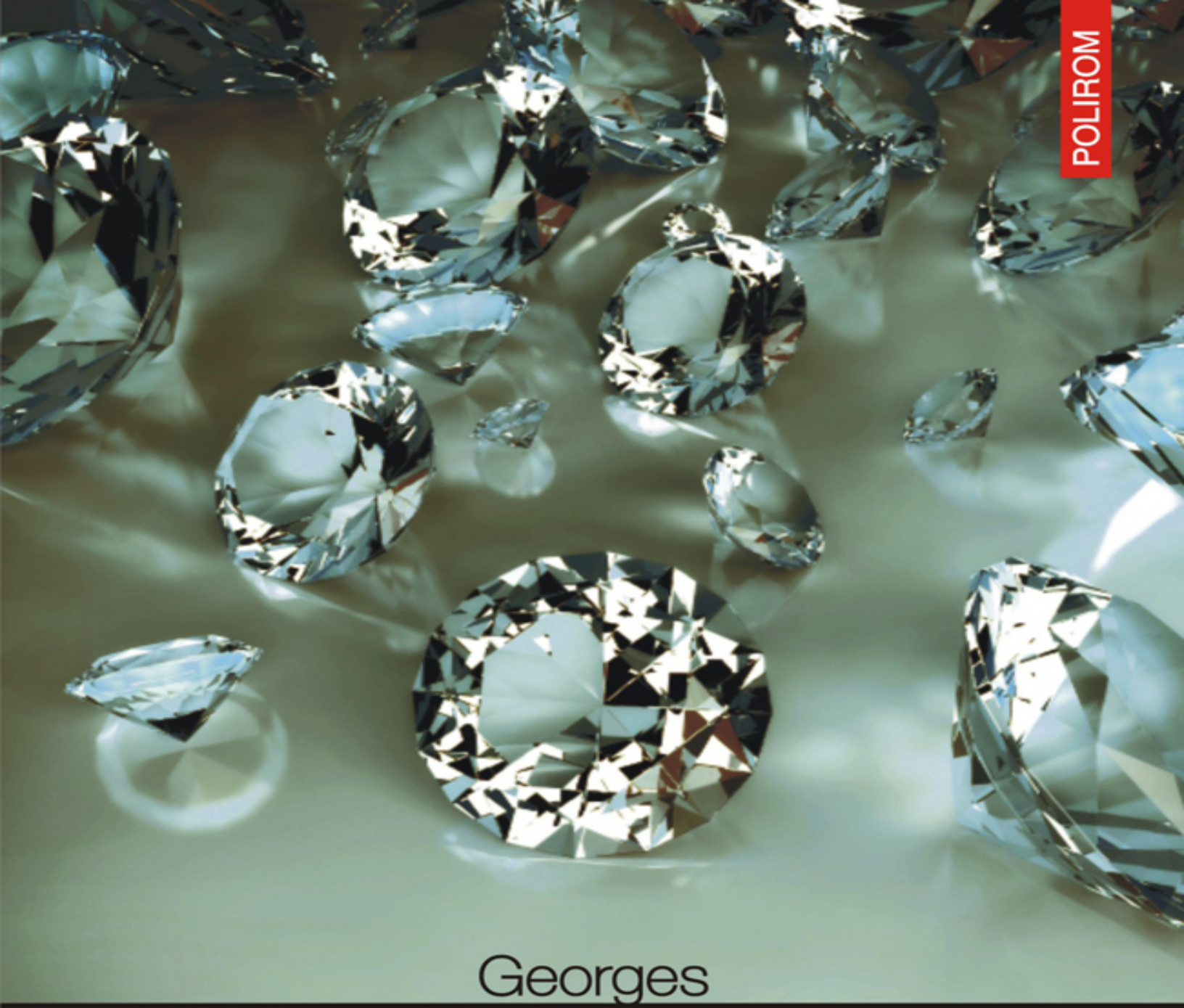

POLIROM

Georges

SIMENON

Răbdarea lui Maigret

Maigret

Georges
SIMENON

Răbdarea lui Maigret

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2017

Georges Simenon, *La patience de Maigret*
La patience de Maigret © 1965 Georges Simenon Limited, all rights reserved
Răbdarea lui Maigret © 2012, 2017 Georges Simenon Limited, all rights reserved

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6584-6
ISBN PDF: 978-973-46-6585-3
ISBN print: 978-973-46-2443-0

Coperta: Radu Răileanu
Foto copertă: © iStockphoto.com/Alexander

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

GEORGES SIMENON (1903-1989) este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori de literatură polițistă. A scris peste 200 de romane, traduse în peste 50 de limbi, dintre care 75 de romane și 28 de povestiri avîndu-l drept personaj principal pe celebrul inspector Maigret. Pînă astăzi, cărțile sale au fost vîndute în peste 850 de milioane de exemplare în întreaga lume.

I

Ziua începuse ca o amintire din copilărie, minunată și plină de savoare. Fără motiv, pur și simplu pentru că viața era frumoasă, ochii lui Maigret rîdeau în timp ce lua micul dejun, iar ochii doamnei Maigret, așezată în fața lui, erau la fel de veseli.

Ferestrele apartamentului fuseseră larg deschise, lăsînd să intre mirosurile de afară și zgomotele familiare ale bulevardului Richard-Lenoir, iar aerul, deja cald, vibra; un abur fin, care filtra razele de soare, le făcea aproape palpabile.

— Nu ești obosit?

Surprins, el răspunse gustînd cafeaua, care i se părea mai bună decît în celelalte zile:

— De ce-aș fi obosit?

— După toată treaba pe care ai făcut-o ieri, în grădină... De luni de zile n-ai mai pus mîna pe hîrleț sau pe greblă.

Era luni, luni 7 iulie. Sîmbătă seara, se duseseră cu trenul la Meung-sur-Loire, la căsuța pe care și-o amenajau de cîțiva ani pentru ziua în care legea îl va sili pe Maigret să se pensioneze.

Peste doi ani și cîteva luni! La cincizeci și cinci de ani! Ca și cum un bărbat de cincizeci și cinci de ani, care nu fusese, ca să zicem așa, niciodată bolnav și nu era afectat de nici un

handicap, ar fi devenit, de azi pe mîine, incapabil să conducă Brigada Criminală!

Cel mai greu îi venea să înțeleagă cum de trăise cincizeci și trei de ani.

— Ieri mai mult am dormit.

— În plin soare!

— Cu batista pe față.

Ce duminică plăcută! O tocăniță fierbea înăbușit în bucătăria din curte, pardosită cu dale de piatră albăstrui, parfumul florilor de sunătoare se răspîndea în casă, doamna Maigret trecea dintr-o încăpere în alta, cu o basma pe cap din pricina prafului, Maigret stătea în cămașă, descheiat la gît, cu o pălărie de pai pe cap, și smulgea bălăriile din grădină, prășea, plivea, grebla, ca apoi să ațipească, după masă și după vinișorul alb de țară, într-un fotoliu-hamac cu dungi roșii și galbene, iar soarele, deși ajunsese curînd la el, nu-l trezise din toropeală.

La întoarcere, în tren, amîndoi se simțeau greoi, amorțiți, îi furnicau pleoapele și aduceau cu ei un miros care îi amintea lui Maigret de tinerețea sa petrecută la țară, un amestec de fîn, de pămînt uscat și de sudoare: mirosul verii.

— Mai vrei un pic de cafea?

— Cu plăcere.

Chiar și șorțul cu mici carouri albastre al soției îl încînta prin prospețimea lui, printr-un fel de naivitate, așa cum îl încînta răsfrîngerea soarelui în unul dintre geamurile bufetului.

— O să fie cald!

— Foarte cald.

Va deschide ferestrele care dădeau spre Sena și va lucra fără haină.

— Ce-ai zice, la prînz, de un homar cu maioneză?

Încă era plăcut să mergi pe trotuar, unde copertinele prăvăliilor desenau dreptunghiuri mai întunecate, să aștepți autobuzul lîngă o tînără în rochie de culoare deschisă, la colțul bulevardului Voltaire.

Norocul era de partea lui. Un autobuz vechi, cu platformă, se opri la marginea trotuarului și Maigret putu să-și fumeze mai departe pipa, privind cum alunecau în jurul lui decorul orașului și siluetele trecătorilor.

De ce toate astea îi amintiră de o defilare viu colorată, de odinioară, care adunase tot Parisul, cînd tocmai se căsătorise și era doar un tînăr și timid secretar la comisariatul din cartierul Saint-Lazare? Caleștile transportau Dumnezeu știe ce suveran străin, înconjurat de personaje cu panașe, în timp ce căștile gărzilor republicane luceau în soare.

Parisul avea același miros ca azi, aceeași lumină, aceeași indolență.

Pe atunci nu se gîndea la pensionare. Capătul carierei, capătul vieții sale îi păreau foarte departe, atît de departe, încît nu-l preocupau. Și iată că, acum, își pregătea casa unde își va trăi bătrînețile!

Fără melancolie, doar un zîmbet destul de blînd. Châtelet. Sena. Un pescar – întotdeauna era cel puțin unul – lîngă Pont-au-Change. Apoi, avocați în robă neagră, gesticulînd în curtea Palatului de Justiție.

În sfîrșit, Quai des Orfèvres, unde cunoștea fiecare piatră din pavaj și de unde fusese cît pe ce să fie exilat.

Cu mai puțin de zece zile în urmă, un prefect arțăgos, căruia nu-i plăceau polițiștii din vechea școală, îi ceruse demisia,

pensionarea anticipată, cum spunea el mai elegant, sub pretextul unor imprudențe pe care le-ar fi comis.

În dosarul pe care îl răsfoise distrat, totul sau aproape totul era fals și, timp de trei zile și trei nopți, fără să aibă măcar dreptul să-și folosească colaboratorii, Maigret se străduise să o dovedească.

Nu numai că reușise, ci obținuse și mărturisirea autorului înscenării, un dentist de pe strada Acacias, care avea pe conștiință mai multe crime[1].

Dar asta era deja de domeniul trecutului. Îi salută pe cei doi polițiști de gardă, urcă scara cea mare, intră în birou și deschise fereastra, își scoase pălăria, haina și, în picioare, contemplă Sena și ambarcațiunile care alunecau lin pe firul apei, în timp ce-și umplea pipa.

În pofida neprevăzutului fiecărei zile, făcea, fără să se gîndească, gesturi aproape ritualice, cum ar fi, după ce își aprindea pipa, acela de a deschide ușa de la biroul inspectorilor.

În fața mașinilor de scris și a telefoanelor erau locuri goale, pentru că începuse perioada concediilor.

— Bună, copii! Vii o clipă, Janvier?

Janvier se ocupa de anchetarea furturilor din magazinele de bijuterii, mai exact, din vitrinele acestora. Ultimul fusese comis joia trecută, pe bulevardul Montparnasse, după metode care se dovedeau eficace de mai bine de doi ani.

— Ceva nou?

— Practic, nimic. Încă o dată, tineri: între douăzeci și douăzeci și cinci de ani, după spusele martorilor. Au acționat cîte doi, ca de obicei. Unul a spart geamul cu un levier. Celălalt, care avea în mînă un săculeț din pînză neagră, a furat bijuteriile, ajutat curînd de tovarășul lui. Lovitura a fost

cronometrată cu grijă. Un Citroën DS crem s-a oprit pe banda a doua, doar cît să-i ia pe cei doi, apoi a dispărut în trafic.

— Cu baticuri pe față?

Janvier făcu semn că da.

— Și șoferul?

— Martorii se cam contrazic, dar se pare că și el era tînăr, cu părul negru, măsliniu la față. Un singur indiciu nou, dar nu e sigur: o negustorească de legume a remarcat, cu puțin înaintea jafului, un individ nu foarte înalt, solid, cu față de boxer, care stătea la cîțiva metri de magazinul de bijuterii și părea să aștepte pe cineva, ridicînd des capul să vadă ora la ceasul mare de deasupra vitrinei și consultîndu-și apoi ceasul de la mînă. După spusele femeii, n-ar fi scos nici măcar o dată mîna din buzunarul drept. Cînd s-a petrecut furtul, n-a făcut nici o mișcare și, îndată ce mașina crem s-a îndepărtat, a urcat într-un taxi.

— I-ai arătat negustoresei de legume fotografiile suspecților?

— A stat trei ore cu mine sus, la Identitatea Judiciară. Pînă la urmă, n-a recunoscut în mod sigur nici unul.

— Bijutierul ce zice?

— Își smulge cele cîteva fire de păr care i-au mai rămas. Pretinde că, înainte cu trei zile, furtul n-ar fi avut prea mare importanță, pentru că, de obicei, nu expune bijuterii de valoare. Dar, săptămîna trecută, a avut ocazia să achiziționeze un lot de smaralde și, sîmbătă dimineață, s-a hotărît să le pună în vitrină.

Maigret încă nu știa că ceea ce se pregătea în acea dimineață în biroul lui era începutul și sfîrșitul unui caz care avea să fie numit la Poliția Judiciară „cea mai lungă anchetă a lui Maigret”.

Astfel, unele fapte reale devin treptat legendă. De exemplu, încă se mai pomenea, și li se povestea și celor noi, despre „cel

mai lung interogatoriu al lui Maigret”, un interogatoriu care durase douăzeci și șapte de ore, timp în care chelnerul de la braseria *Dauphine* adusese, ca să zicem așa, întruna sandvișuri și pahare cu bere. Maigret nu era singurul care hărțuise suspectul. Fusese schimbat de Lucas și Janvier, care reluaseră de fiecare dată de la zero un interogatoriu plictisitor în aparență, dar care se terminase cu o mărturisire completă.

De asemenea, toți își aminteau de „cea mai periculoasă arestare făcută de Maigret”, aceea, în plină zi, în mijlocul mulțimii, a bandei polonezilor, pe strada Faubourg-Saint-Antoine, fără să se tragă nici măcar un foc, deși bandiții erau înarmați pînă în dinți și hotărîți să-și apere pielea.

Într-adevăr, s-ar fi putut spune că acest caz al bijuteriilor începuse, pentru comisar, cu vreo douăzeci de ani în urmă, cînd îl luase în colimator pe un anume Manuel Palmari, un răufăcător venit din Corsica ce-și începuse cariera modest, ca proxenet.

Era momentul schimbării de generații. Vechii caizi, proprietari de bordeluri înainte de război, deținători de tripouri clandestine și inspiratori ai unor jafuri spectaculoase, se retrăseseră din activitate unul după altul, pe malurile Marnei sau în sud, iar cei mai puțin norocoși sau mai puțin abili, în centrul de detenție de la Fontevrault.

Ștafeta fusese preluată de niște tinerei care își închipuiau că vor sparge tot, mai îndrăzneți decît bătrînii, și, cîteva luni bune, poliția, derutată, fusese ținută în șah.

Atunci începuseră atacurilor împotriva unor casieri și furturile de bijuterii, în plină zi, în mijlocul mulțimii.

Pînă la urmă, poliția reușise să pună mîna pe cîțiva dintre făptași. Atentatele încetaseră un timp, reîncepuseră apoi, se

răriseră din nou, ca să revină în forță doi ani mai tîrziu.

— Pușt anii pe care îi arestăm sînt doar executanți, spusese Maigret încă de la începutul acestor agresiuni.

De fiecare dată apăreau fețe noi, iar cei mai mulți dintre arestați nu aveau cazier. Nu erau nici din Paris, părînd să vină din provincie, îndeosebi din Marsilia, Toulon și Nisa, pentru o anumită lovitură.

Numai o dată sau de două ori atacaseră marile magazine de bijuterii din Piața Vendôme și de pe Rue de la Paix, ale căror sisteme de alarmă îi descurajau pe răufăcători.

Tehnica lor se schimbase destul de repede. Acum vizau magazine de bijuterii mai modeste, nu pe cele din centrul Parisului, ci din cartierele îndepărtate și chiar de la periferie.

— Ia zi, Manuel!

Maigret îl apostrofase de nenumărate ori pe Palmari, întîi la *Clou Doré*, barul pe care și-l cumpărase pe strada Fontaine, transformîndu-l într-un restaurant luxos, apoi în apartamentul unde locuia împreună cu Aline, pe strada Acacias.

Manuel nu se tulbura și s-ar fi putut spune că se întîlneau ca doi buni prieteni.

— Stați jos, domnule comisar. Ce mai vreți de la mine?

Acum, Manuel se apropia de șaizeci de ani și, de cînd fusese rănit de cîteva gloanțe de pistol-mitralieră în timp ce lăsa oblonul la *Clou Doré*, nu mai părăsea scaunul cu rotile.

— Cunoști un pușt an, rău în draci, pe nume Mariani și născut în insula ta?

Maigret își umplea pipa, pentru că întotdeauna dura ceva timp. Ajunsese să cunoască și cele mai mici unghere ale apartamentului de pe strada Acacias, îndeosebi mica încăpere

de pe colț, plină de romane populare și de discuri, unde Manuel își petrecea zilele.

— Ce-a făcut Mariani ăsta? Și de ce mă bateți la cap tot pe mine, domnule comisar?

— M-am purtat întotdeauna corect cu tine, nu?

— Adevărat.

— Ba chiar ți-am făcut cîteva mici servicii…

Și asta era adevărat. Fără intervenția lui Maigret, Manuel ar fi avut necazuri destul de des.

— Dacă vrei să fie tot așa și de acum înainte, vorbește.

Și, cîteodată, Manuel „vorbea”, adică dădea pe mîna poliției un executant.

— Știți, e doar o presupunere. Eu nu m-am amestecat niciodată în treburile astea și cazierul meu e virgin. Nu-l cunosc personal pe acest Mariani. Doar am auzit…

— De la cine?

— Nu mai știu. S-a răspîndit un zvon…

Or, de la atentatul în care își pierduse un picior, Palmari nu mai primea practic pe nimeni. Știa că era ascultat și avea grijă să dea numai telefoane anodine.

În plus, de cîteva luni, de la reînceperea în forță a furturilor din magazinele de bijuterii, doi inspectori stăteau permanent la pîndă pe strada Acacias.

Erau doi fiindcă unul avea misiunea să o urmărească pe Aline oriunde se ducea, în timp ce colegul lui continua să supravegheze imobilul.

— Bun… Ca să vă fac un serviciu… Lîngă Lagny, e un han, nu-i mai știu numele, ținut de un bătrîn pe jumătate surd și de fiica lui. Am înțeles că Mariani e amorezat de fata asta și trage mereu la han.

În ultimii douăzeci de ani, de fiecare dată cînd Manuel dăduse semne de prosperitate sporită, această prosperitate coincisese cu o recrudescență a furturilor de bijuterii.

— A fost găsită mașina? îl întrebă Maigret pe Janvier.

— Pe o străduță de lîngă Hale.

— Amprente?

— Nimic. Moers a studiat-o, ca să zic așa, la microscop.

Era ora raportului din biroul directorului și Maigret se alătură celorlalți comisari divizionari.

Fiecare prezenta pe scurt cazurile la care lucra.

— Și dumneata, Maigret? Ce-i cu magazinele de bijuterii?

— Știți, domnule director, cîte astfel de magazine există la Paris, fără să le mai punem la socoteală pe cele de la periferie? Puțin peste trei mii. Unele dintre ele expun numai bijuterii și ceasuri fără mare valoare, dar se poate spune, *grosso modo*, că vreo o mie de magazine au în vitrină destule tentații pentru o bandă organizată.

— Și ce deduci de aici?

— Să luăm magazinul de bijuterii de pe bulevardul Montparnasse. Luni de zile, a avut în vitrină doar piese modeste. Întîmplarea a făcut ca, săptămîna trecută, comerciantul să primească cîteva smaralde valoroase. Sîmbătă dimineață, i-a trecut prin minte să le expună. Joi, vitrina a fost spartă și bijuteriile furate.

— Presupui…

— Sînt aproape sigur că un om de meserie ia la rînd magazinele de bijuterii, schimbînd periodic cartierul. Cineva e anunțat îndată ce sînt expuse piese valoroase într-un loc favorabil. Sînt aduși, de la Marsilia sau din alte părți, tinerei care au fost învățați tehnica și pe care poliția nu i-a reperat

încă. De două-trei ori, le-am întins o cursă, cerîndu-le unor bijutieri să expună piese rare.

— Banda n-a căzut în capcană?

Maigret scutură din cap și își reaprinse pipa.

— Sînt răbdător, se mulțumi el să mormăie.

Directorul, mai puțin răbdător decît comisarul, nu-și ascundea nemulțumirea.

— Și asta durează de..., începu el.

— Douăzeci de ani, domnule director.

După cîteva minute, Maigret revenea în biroul lui, mulțumit că își păstrase calmul și buna dispoziție. Din nou, deschise ușa de la biroul inspectorilor, pentru că nu-i plăcea să-i cheme prin telefonul interior.

— Janvier!

— Vă așteptam, șefule. Tocmai am primit un telefon...

Intră la Maigret și închise ușa în urma lui.

— Un eveniment neașteptat. Manuel Palmari...

— Să nu-mi spui că a dispărut!

— A fost ucis. Împușcat cu cîteva gloanțe, în scaunul lui cu rotile. Comisarul din arondismentul XVII e la fața locului și a anunțat Parchetul.

— Aline?

— Se pare că ea a chemat poliția.

— Să mergem.

Ajuns la ușă, Maigret se întoarse să-și ia, de pe birou, o pipă de schimb.

În timp ce micul automobil negru condus de Janvier străbătea Champs-Elysées într-o lumină de apoteoză, Maigret își

păstra pe buze zîmbetul abia schițat și în ochi vioiciunea dimineții, pe care le regăsise și pe buzele și în ochii soției sale.

Totuși, în adîncul sufletului său, stăruia, dacă nu o tristețe, cel puțin o anumită nostalgie. Moartea lui Manuel Palmari nu se număra printre acelea care îndoliază societatea. Poate că, în afară de Aline – dar nici asta nu era sigur –, care trăia cu el de cîțiva ani după ce o culesese de pe trotuar, în afară de cîțiva răufăcători care îi datorau totul, ceilalți aveau să se mulțumească, în chip de elogiu funebru, cu un vag: „Era de așteptat…”.

Într-o zi, Manuel îi spusese lui Maigret că și el fusese copil de cor în satul natal, un sat atît de sărac, adăugase dînsul, încît tinerii îl părăseau încă de la vîrsta de cincisprezece ani să scape de mizerie. Bătuse cheiurile din Toulon, unde ajunsese mai tîrziu barman și unde înțelesese destul de repede că femeile constituie un capital care poate să aducă cîștiguri mari.

Avea pe conștiință una sau mai multe crime? Așa lăsau unii să se înțeleagă, dar nu fusese dovedit niciodată și, într-o bună zi, Palmari devenise proprietarul restaurantului *Clou Doré*.

Se credea viclean și era adevărat că manevrase atît de bine pînă la vîrsta de șaizeci de ani, încît nu fusese condamnat niciodată.

Desigur, nu scăpase de gloanțele de pistol-mitralieră, dar, în scaunul lui de infirm, printre cărți și discuri, urmărind emisiunile de la radio și de la televizor, își păstrase dragostea de viață, iar Maigret îl bănuia că o iubea și mai pasionat, dar și mai tandru, pe acea Aline care îi spunea „tati”.

— Nu faci bine, tati, că-l primești pe comisar. Știu eu cum sînt polițaii, după cît m-au bătut la cap. Și ăsta nu e mai breaz

decît ceilalți. Într-o zi, o să te convingi, va folosi împotriva ta tot ce-i spui cînd te lași tras de limbă.

Și uneori fosta prostituată scuipa pe jos, între picioarele lui Maigret, ca apoi să se îndepărteze cu demnitate, legănîndu-și fundul mic și ferm.

Nu trecuseră nici zece zile de cînd Maigret fusese pe strada Acacias și iată că se întorcea acolo, în același imobil, în același apartament unde, în picioare în fața ferestrei deschise, avusese brusc o intuiție care îi permisese să reconstituie crimele dentistului de vizavi.

În fața casei staționau două mașini. Agentul de la ușă îl recunoscu pe Maigret și își duse mîna la chipiu.

— La etajul al patrulea, pe stînga, murmură el.

— Știu.

Comisarul de cartier, un anume Clerdent, stătea de vorbă în salon cu un bărbat scund și grăsuț, foarte blond, cu părul ciufulit, pielea albă de bebeluș și ochii albaștri, plini de inocență.

— Bună ziua, Maigret.

Văzînd că acesta se uita la însoțitorul lui, ezitînd să-i întindă mîna, adăugă:

— Nu vă cunoașteți? Comisarul Maigret... Judecătorul de instrucție Ancelin.

— Încîntat, domnule comisar.

— Plăcerea e de partea mea, domnule judecător. Am auzit multe despre dumneavoastră, dar încă n-am avut onoarea să lucrăm împreună.

— Sînt cel mult cinci luni de cînd am fost numit la Paris. Am stat mult timp la Lille.

Avea un glas piţigăiat şi, în ciuda burţii, părea mult mai tînăr decît era în realitate. Ai fi spus mai curînd că era unul dintre acei studenţi care zăbovesc la universitate, deloc zoriţi să se despartă de Cartierul Latin şi viaţa uşoară. Firește, uşoară pentru cei care au un tată bogat.

Avea o ţinută neglijentă, haina prea strîmtă, pantalonii prea largi, cu genunchi, şi nu mai dăduse de mult cu peria pe pantofi.

La Palatul de Justiţie, se spunea că avea şase copii, că era lipsit de autoritate în căsnicie, că maşina lui veche ameninţa în orice moment să se dezmembreze şi, ca să se poată descurca de la o lună la alta, locuia într-un bloc cu chirie subvenţionată de stat din Antony.

— După ce am telefonat la Poliţia Judiciară, am anunţat imediat Parchetul, explică Clerdent.

— Substitutul n-a venit?

— Trebuie să apară.

— Unde e Aline?

— Prostituata care trăia cu victima? Stă trîntită pe burtă în pat şi plînge. E cu ea o femeie de serviciu.

— Ce spune?

— N-am scos mare lucru de la ea şi, la starea în care e, n-am insistat. Dacă e să-i dai crezare, s-a sculat la şapte şi jumătate. Femeia de serviciu soseşte abia la zece dimineaţa. La opt, Aline i-a dus lui Palmari micul dejun la pat, apoi i-a făcut toaleta.

Maigret cunoştea obiceiurile casei. De la atentatul care îl lăsase invalid, Manuel nu mai îndrăznea să intre în cadă. Stătea sub duş, într-un picior, iar Aline îl săpunea, ajutîndu-l apoi să-şi îmbrace lenjeria şi hainele.

— La ce oră a ieşit din casă?

— De unde ştii că a ieşit din casă?

Maigret urma să primească confirmarea de la cei doi oameni care supravegheau imobilul. Nu-i telefonaseră. Probabil că fuseseră surprinși de venirea comisarului de cartier, a judecătorului de instrucție și apoi a lui Maigret însuși, pentru că nu știau ce se întîmplase în interior. Era ceva destul de ironic în toată povestea asta.

— Scuzați-mă, domnilor.

Un tînăr înalt, cu profil cabalin, intră ca o vijelie, dădu mîna cu cei prezenți și întrebă:

— Unde e cadavrul?

— În camera de alături.

— Avem o pistă?

— Tocmai îi povesteam comisarului Maigret ce am aflat. Aline, tînăra care trăia cu Palmari, pretinde că a ieșit din imobil pe la ora nouă, fără pălărie, în mînă cu o plasă pentru cumpărături.

Cu siguranță că fusese urmărită de unul dintre inspectorii care supravegheau casa.

— A intrat în mai multe prăvălii din cartier. Încă nu i-am luat declarația scrisă, pentru că n-am obținut de la ea decît niște fraze întretăiate de suspine.

— În absența ei s-a…

— Ea așa spune, bineînțeles. S-ar fi întors acasă la zece fără cinci.

Maigret se uită la ceas: era unsprezece și zece minute.

— L-ar fi găsit în camera vecină pe Palmari, care alunecase din scaunul cu rotile pe covor. Murise după ce pierduse mult sînge, după cum veți vedea.

— Mi s-a spus că ea a telefonat la comisariat. La ce oră?

— Era zece și un sfert.

Substitutul, Alain Druet, punea întrebările, în timp ce judecătorul cel grăsuț se mulțumea să asculte, cu un zîmbet vag pe buze. Deși își întreținea cu greu droaia de copii, și el părea să se bucure de viață. Din cînd în cînd, se uita pe furiș la Maigret, ca și cum ar fi vrut să stabilească cu el un fel de complicitate.

Ceilalți doi, substitutul și comisarul de cartier, vorbeau și se comportau ca doi funcționari conștiincioși.

— Medicul a examinat cadavrul?

— Doar a intrat și a ieșit. Pretinde că e imposibil, înainte de autopsie, să precizeze numărul gloanțelor pe care le-a încasat Palmari și, tot așa, fără să-l dezbrace, să găsească orificiile de intrare și de ieșire a proiectilelor. Totuși, glonțul care a trecut prin ceafă pare să fi fost tras din spate.

Maigret își spuse că Palmari nu se temuse de asasin.

— Ce-ar fi, domnilor, să aruncăm o privire, pînă nu vin cei de la Identitatea Judiciară?

Cămăruța lui Manuel nu se schimbase și era toată luminată de soare. Pe podea zăcea un cadavru într-o poziție aproape ridicolă, iar părul lui alb și frumos era năclăit de sînge în dreptul cefei.

Maigret o zări cu surprindere pe Aline Bauche stînd în picioare lîngă una dintre perdelele ferestrei. Purta o rochie de pînză de un albastru deschis, pe care i-o cunoștea, iar părul negru îi încadra fața palidă, acoperită de pete roșii, ca și cum ar fi primit niște lovituri.

Se uita la cei trei bărbați cu atîta ură sau sfidare, încît te-ai fi așteptat să sară la ei să-i zgîrie cu unghiile.

— Acum, presupun că sînteți mulțumit, domnule Maigret.

Apoi, adresîndu-se tuturor:

— Chiar nu pot fi lăsată singură cu el, ca orice femeie care și-a pierdut bărbatul? Poate că o să mă și arestați, nu?

— O cunoașteți? îl întrebă în șoaptă judecătorul de instrucție pe Maigret.

— Destul de bine.

— Credeți că ea e făptașa?

— Probabil vi s-a spus, domnule judecător, că nu cred niciodată nimic. Îi aud pe cei de la Identitatea Judiciară venind cu aparatele lor. Îmi dați voie să vorbesc cu Aline între patru ochi?

— O luați la Poliția Judiciară?

— Prefer să stau cu ea de vorbă aici. Vă voi raporta apoi tot ce am putut să aflu.

— După ce cadavrul va fi ridicat, poate ar fi bine să sigilăm ușa acestei camere.

— La nevoie, o va face comisarul de cartier, dacă nu aveți nimic împotrivă.

Judecătorul se uita întruna la Maigret cu ochi plini de maliție. Oare așa și-l imaginase pe celebrul comisar? Nu era dezamăgit?

— Vă dau mînă liberă, dar să mă țineți la curent cu tot ce aflați.

— Haide, Aline!

— Unde mă duceți? La Poliția Judiciară?

— Mai aproape. În camera ta. Tu, Janvier, adu-i pe oamenii noștri de afară și așteptați-mă toți trei în salon.

Aline se uita încruntată la specialiștii care invadau încăperea cu aparatele lor.

— Ce-au să-i facă?

— Chestiile obișnuite. Fotografii, amprente digitale etc. Apropo, a fost găsită arma?

Ea îi arătă o măsuță, lîngă divanul pe care se întindea cînd îi ținea companie zile întregi amantului ei.

— Tu l-ai luat de jos?

— Nu m-am atins de el.

— Cunoști acest pistol?

— După cîte știu, e al lui Manuel.

— Unde îl ținea?

— Ziua, îl ascundea în spatele aparatului de radio, la îndemînă; seara, îl punea pe noptieră.

Era un Smith & Wesson, armă de profesionist, care nu iartă.

— Vino, Aline!

— De ce? Nu știu nimic.

Îl urmă, fără tragere de inimă, în salon și deschise ușa unui dormitor foarte feminin, cu un pat mare și jos, așa cum vezi mai des în filme decît în interioarele pariziene.

Perdelele, draperiile erau din mătase galbenă; un covor imens din piele de capră albă acoperea aproape toată podeaua, în timp ce perdelele din voal transformau lumina de afară în pulbere aurită.

— Ascult, îi zise ea arțăgoasă.

— Și eu.

— Ar putea să dureze mult.

Ea se trînti într-o berjeră din mătase de culoarea fildeșului. Maigret nu îndrăznea să se așeze pe jilțurile delicate și ezita să-și aprindă pipa.

— Sînt convins, Aline, că nu tu l-ai omorît.

— Zău?

— Nu fi țîfnoasă. Săptămîna trecută m-ai ajutat.

— Probabil că nu e lucrul cel mai inteligent pe care l-am făcut în viața mea. Dovadă că oamenii dumneavoastră sînt tot pe trotuarul de vizavi și că ăl mai înalt m-a urmărit iar în dimineața asta.

— Asta e meseria.

— Nu vă face niciodată silă?

— Hai să nu ne mai războim! Să spunem că îmi fac meseria așa cum și tu ți-o faci pe a ta și n-are importanță că ne aflăm fiecare de altă parte a baricadei.

— N-am făcut rău nimănui în viața mea.

— Posibil. În schimb, cineva i-a făcut lui Manuel un rău ireparabil.

Maigret văzu cum lacrimile îi umflau pleoapele tinerei femei. Nu păreau prefăcute. Aline își trase nasul cu stîngăcie, ca o fetiță care nu vrea să izbucnească în hohote.

— De ce trebuia…

— De ce trebuia ce?

— Nimic. Nu știu. Să moară. De ce să-l împuște pe el. Ca și cum n-ar fi fost destul de nefericit că nu mai avea un picior și trăia între patru pereți.

— Te avea pe tine.

— Și asta îl făcea să sufere, pentru că era gelos și Dumnezeu știe că nu avea nici un motiv!

Maigret zări o tabacheră din aur pe toaletă și i-o întinse, deschisă. Ea luă o țigară ca un automat.

— Te-ai întors de la cumpărături la zece fără cinci?

— Inspectorul poate să confirme.

— Doar dacă n-ai scăpat de supravegherea lui, cum ți se mai întîmplă din cînd în cînd.

— Azi nu.

— Așadar, nu aveai de luat legătura cu nimeni din partea lui Manuel, nici de transmis instrucțiuni, nici de dat telefon.

Ea dădu din umeri, suflînd fumul.

— Ai urcat pe scara principală?

— De ce-aș fi urcat pe scara de serviciu? Nu sînt servitoare, nu?

— Te-ai îndreptat întîi spre bucătărie?

— Ca întotdeauna cînd vin de la piață.

— Pot să văd?

— Deschideți ușa asta. E în față pe culoar.

Doar aruncă o privire. Femeia de serviciu făcea cafea. Masa era plină de legume.

— Ai stat să-ți golești plasa?

— Cred că nu.

— Nu ești sigură?

— Sînt lucruri pe care le faci fără să-ți dai seama. După tot ce s-a întîmplat, mi-e greu să-mi amintesc.

— După cum te cunosc, te-ai dus în cămăruță ca să-l săruți pe Manuel.

— Știți la fel de bine ca mine ce-am găsit.

— Dar nu știu ce-ai făcut.

— Întîi, cred că am țipat. Din instinct, m-am repezit la el. Apoi, recunosc, cînd am văzut atîta sînge, m-am tras înapoi ca o lașă. Nici măcar n-am fost în stare să-i dau o ultimă sărutare. Bietul tati!

Lacrimile îi curgeau pe obraji, dar nu se gîndea să le șteargă.

— Ai luat de jos pistolul?

— V-am mai spus că nu. Vedeți! Ziceți că mă credeți, dar nici nu începem bine să vorbim între patru ochi, că îmi și întindeți capcane grosolane.

— Nu l-ai atins nici măcar ca să-l ștergi?

— Nu m-am atins de nimic.

— Cînd a venit femeia de serviciu?

— Nu știu. Urcă pe scara de serviciu și nu ne deranjează niciodată cînd sîntem în încăperea aia.

— N-ai auzit-o cînd a intrat?

— Din cămăruță, n-ai cum să auzi.

— I se întîmplă să întîrzie?

— Des. Are un băiat bolnav, de care trebuie să aibă grijă înainte să vină aici.

— Abia la zece și un sfert ai telefonat la comisariat. De ce? Și de ce nu te-ai gîndit întîi să chemi un medic?

— L-ați văzut, nu? Supraviețuiesc mulți în starea aia?

— Ce-ai făcut în cele douăzeci de minute care s-au scurs între descoperirea cadavrului și telefon? Te sfătuiesc, Aline, să nu răspunzi prea repede. Te cunosc. M-ai mințit deseori, dar nu-ți port pică. Nu sînt însă sigur că judecătorul de instrucție va fi la fel de îngăduitor ca mine. Și trebuie să știi că el hotărăște dacă vei fi sau nu lăsată în libertate!

Ea izbucni, cu rînjetul fostei prostituate:

— Asta ar fi culmea! Să mă aresteze, pe mine! Și unii mai cred încă în justiție! Dumneavoastră mai credeți, după tot ce vi s-a întîmplat? Mai credeți? Spuneți!

Maigret preferă să nu răspundă.

— Să știi, Aline, că aceste douăzeci de minute ar putea să capete o importanță capitală. Manuel era un om prudent. Nu cred că ținea în acest apartament documente sau obiecte compromițătoare, cu atît mai puțin bijuterii sau sume mari de bani.

— Unde vreți să ajungeți?

— Nu bănuiești? Atunci cînd descoperi un cadavru, primul reflex este să chemi un medic sau poliția.

— Presupun că n-am aceleași reflexe ca majoritatea muritorilor.

— N-ai rămas încremenită, în picioare în fața cadavrului, timp de douăzeci de minute.

— În orice caz, am stat așa destul de mult.

— Fără să faci nimic?

— Dacă vreți să știți, am început prin a mă ruga. Știu că e o tîmpenie, dat fiind că nu cred în Dumnezeul lor. Există totuși momente cînd îți vine să faci asta fără să vrei. Nu știu dacă a fost sau nu de folos, dar am spus o rugăciune pentru odihna sufletului său.

— Pe urmă?

— Am mers.

— Unde?

— Din cămăruță în acest dormitor și din dormitor la ușa cămăruței. Vorbeam singură. Mă simțeam ca un animal în cușcă, ca o leoaică de lîngă care au fost luați masculul și puii. Pentru că el era totul pentru mine, bărbatul și copilul meu.

Vorbea cu patimă, plimbîndu-se prin încăpere, ca și cum ar fi vrut să repete ce făcuse dimineață.

— Și a durat douăzeci de minute?

— Poate...

— Nu ți-a trecut prin minte să-i spui femeii de serviciu?

— Nici măcar nu m-am gîndit la ea și n-am fost conștientă nici o clipă de prezența ei în bucătărie.

— N-ai ieșit din apartament?

— Și unde să mă duc? Întrebați-vă oamenii.

— Bine. Să presupunem că ai spus adevărul.

— Numai asta fac.

Uneori, era și fată de treabă. Poate că era bună în fond și atașamentul ei față de Manuel era sincer. Dar, ca în cazul multor altora, experiențele îi insuflaseră o nevoie de arțag, de agresivitate.

Cum să creadă în bine, în justiție, cum să aibă încredere în oameni după viața pe care o dusese pînă cînd îl întîlnise pe Palmari?

— Vom face un mic experiment, mormăi Maigret, deschizînd ușa.

Strigă:

— Moers! Poți să vii cu parafina?

Acum, s-ar fi putut crede că apartamentul fusese dat pe mîna unor hamali însărcinați cu mutatul mobilierului, iar Janvier, care îi adusese din stradă pe inspectorii Baron și Vacher, nu știa unde să stea.

— Mai ai puțină răbdare, Janvier. Intră, Moers.

Specialistul înțelesese și își pregătea instrumentele.

— Mîna dumneavoastră, doamnă.

— Pentru ce?

Comisarul îi explică:

— Ca să stabilim că n-ai folosit în dimineața asta o armă de foc.

Ea întinse mîna dreaptă fără să clipească. Apoi, pentru orice eventualitate, repetară experiența cu mîna stîngă.

— Cînd poți să-mi dai răspunsul, Moers?

— În vreo zece minute. Am tot ce-mi trebuie jos, în camionetă.

— E adevărat că nu mă bănuiți și că faceți asta doar pentru că așa se obișnuiește?

— Sînt aproape sigur că nu l-ai omorît pe Manuel.

— Atunci, de ce anume mă bănuiți?

— Știi mai bine decît mine, drăguțo. Nu sînt grăbit. O să vină și asta.

Îi chemă pe Janvier și cei doi inspectori, care se arătară stînjeniți în acel dormitor unde dominau albul și galbenul.

— E rîndul vostru, copii.

Ca și cum s-ar fi pregătit de luptă, Aline își aprinse o țigară și suflă fumul, cu o strîmbătură disprețuitoare.

1. Vezi numărul 46 din SERIA MAIGRET, *Maigret se apără* (n.t.).

II

Desigur, cînd plecase de acasă, Maigret nu se aștepta să ajungă din nou pe strada Acacias, unde petrecuse multe ore pline de neliniște cu o săptămînă în urmă. Era doar o zi însorită, pe care o începea în același timp cu cîteva milioane de parizieni. Și cu atît mai puțin se aștepta să stea la masă, pe la unu după-amiaza, cu judecătorul Ancelin, în bistroul *Chez l'Auvergnat*.

Vizavi de domiciliul lui Palmari se afla un bistrou de pe vremuri, cu tejgheaua tradițională de tablă, cu aperitive pe care nu le mai bea aproape nimeni, poate doar bătrînii, cu patronul în șorț albastru și cămașă cu mînecile suflecate, purtînd o mustață neagră, arătoasă.

Salamuri, cîrnăciori, brînzeturi în formă de ploscă, jamboane cu șoriciul bătînd în gri, ca și cum ar fi fost conservate în cenușă, atîrnau de tavan, iar în vitrină vedeai pîini imense, turtite, venite direct din Masivul Central.

Dincolo de ușa cu geam a bucătăriei, patroana, slabă și uscată, trebăluia în fața plitei.

— Luați prînzul? O masă pentru două persoane?

Pe mușamaua de pe mese era întinsă hîrtie gofrată, pe care patronul făcea notele de plată. Pe o tablă neagră era scris cu

creta:

Tocătură prăjită de pasăre
Pulpă de vițel cu linte
Brînză
Tarta casei

Judecătorul cel grăsuț se simțea bine în acea ambianță și adulmeca pofticios aroma mîncărurilor. Înăuntru erau doar doi-trei clienți tăcuți, obișnuiți ai localului, cărora patronul le spunea pe nume.

Aici era, de luni de zile, cartierul general al inspectorilor care se schimbau între ei pentru a-i supraveghea pe Manuel Palmari și Aline, unul dintre ei fiind gata tot timpul s-o urmărească pe tînăra femeie îndată ce ieșea din casă.

Pentru moment, misiunea lor părea încheiată.

— Ce crezi despre povestea asta, Maigret? Îmi dai voie să-ți spun așa, chiar dacă ne întîlnim pentru prima dată? O întîlnire, după cum ți-am spus adineauri, pe care o doream de mult timp. Știi că mă fascinezi?

Maigret se mărgini să mormăie:

— Vă place pulpa de vițel?

— Îmi plac toate mîncărurile tradiționale. Sînt și eu fiu de țăran, iar fratele meu cel mic conduce ferma familiei.

Cu o jumătate de oră înainte, cînd Maigret ieșise din dormitorul amantei lui Manuel, îl găsise cu surprindere pe judecător așteptînd în cămăruța lui Palmari.

În acel moment, Moers îi dăduse deja primul raport comisarului. Testul cu parafină ieșise negativ. Cu alte cuvinte, nu Aline trăsese cu pistolul.

— Nici o amprentă digitală pe armă, a fost ștearsă cu grijă, ca și clanțele de la uși, inclusiv la intrarea în apartament.

Maigret se încruntase.

— Vrei să spui că Aline nu și-a lăsat amprentele pe clanțe?

— Întocmai.

Tînăra femeie intervenise:

— Îmi pun întotdeauna mănuși cînd ies din casă, chiar și vara, pentru că nu-mi place să am mîinile jilave.

— Ce mănuși purtai dimineață, cînd te-ai dus la piață?

— Mănuși albe de bumbac. Uitați-le!

Le scosese dintr-o poșetă încăpătoare. Urme verzi dovedeau că apucase cu ele legume.

— Baron! strigase Maigret.

— Da, șefule.

— Tu ai urmărit-o pe Aline dimineață?

— Da. A ieșit din casă puțin înainte de ora nouă, ducînd în mînă, în afara poșetei pe care o văd pe masă, o plasă pentru cumpărături de culoare roșie.

— Avea mănuși?

— Mănuși albe, ca de obicei.

— N-ai scăpat-o din ochi?

— N-am intrat în prăvălii, dar n-am pierdut-o nici o clipă.

— N-a dat nici un telefon?

— Nu. La măcelar, a așteptat destul de mult, fără să vorbească cu cumetrele care stăteau la coadă.

— Ai reținut ora la care s-a întors?

— Zece fără șase minute.

— Părea grăbită?

— Dimpotrivă, părea mai curînd să hoinărească, destul de bine dispusă, ca cineva care profită de o zi frumoasă. Era deja

cald și i-am remarcat petele de transpirație de la subsuoară.

Maigret transpira și el și își simțea cămașa udă sub haina totuși subțire.

— Cheamă-l pe Vacher. Bun. Spune-mi, Vacher, în timp ce colegul tău o urmărea pe Aline Bauche, ai rămas în fața imobilului? Unde stăteai?

— În fața casei dentistului, exact vizavi, mai puțin cele cinci minute în care m-am dus să beau un pahar de vin alb la *Chez l'Auvergnat*. De la tejghea, se vede foarte bine intrarea imobilului.

— Știi cine a intrat și a ieșit?

— Întîi am văzut-o pe portăreasă, care a scuturat un ștergător de picioare în prag. M-a recunoscut și a bombănit ceva, pentru că nu suferă echipa noastră și consideră supravegherea o ofensă personală.

— Pe urmă?

— Pe la nouă și zece, a ieșit o tînără, cu un bloc de desen sub braț. Era domnișoara Lavancher, familia care locuiește la etajul întîi pe dreapta. Tatăl ei e controlor la metrou. Fata se duce în fiecare dimineață la o școală de pictură de pe bulevardul Batignolles.

— Și după aceea? N-a intrat nimeni?

— Ucenicul măcelarului a livrat carne, dar nu știu cui. Îl cunosc, pentru că îl văd mereu la măcelăria Mauduit, aflată puțin mai departe, pe stradă.

— Altcineva?

— Italianca de la etajul al treilea și-a bătut covorașele la fereastră. Apoi, cu cîteva minute înainte de ora zece, Aline s-a întors de la cumpărături, cu plasa plină, iar Baron a venit la mine. Mai tîrziu, am fost surprinși de sosirea comisarului de

cartier, apoi a judecătorului de instrucție și a dumneavoastră. Nu știam ce să facem. Ne-am spus că, neprimind alte instrucțiuni, cel mai bine era să așteptăm în stradă.

— Aș vrea, la începutul după-amiezii, o listă completă, etaj cu etaj, a locatarilor imobilului, cu membrii fiecărei familii, profesia, obiceiurile și așa mai departe. Apucați-vă amîndoi de treabă.

— Trebuie să-i chestionăm?

— O voi face chiar eu.

Cadavrul lui Manuel fusese luat și medicul legist făcea probabil acum autopsia.

— Îți voi cere, Aline, să nu părăsești apartamentul. Inspectorul Janvier va rămîne aici. Oamenii tăi au plecat, Moers?

— Și-au terminat treaba aici. Vom avea pozele și imaginea mărită a amprentelor digitale pe la ora trei.

— Ai găsit totuși amprente digitale?

— Cam peste tot, ca de obicei. De exemplu, pe scrumiere, radio, televizor, discuri, pe o mulțime de obiecte pe care, după toate aparențele, asasinul nu le-a atins și n-a crezut de cuviință să le șteargă.

Maigret se încruntă și atunci băgă de seamă că judecătorul Ancelin urmărea cu pasiune și cele mai mici schimbări ale fizionomiei sale.

— Vreți să vă trimit sandvișuri, copii?

— Nu, o să mergem la masă după dumneavoastră.

Pe palier, judecătorul întrebă:

— Mergeți acasă la masă?

— Din păcate, nu, deși mă așteaptă homar cu maioneză!

— Îmi pot permite să vă invit?

— Nu cunoașteți cartierul ca mine. Vă invit eu într-un bistrou, dacă nu vă sperie bucatele din Auvergne.

Așadar, stăteau la masa acoperită cu hîrtie și comisarul își scotea din cînd în cînd batista din buzunar ca să-și șteargă sudoarea.

— Presupun, Maigret, că socotești concludent testul cu parafină. Am studiat cîndva metodele științifice de investigație, dar mărturisesc că n-am reținut mare lucru.

— Dacă asasinul n-a purtat mănuși de cauciuc, mîinile lui prezintă cu siguranță urme minuscule de praf de pușcă, care vor persista două-trei zile, iar testul cu parafină le pune în evidență în mod sigur.

— Nu crezi că această Aline, a cărei femeie de serviciu vine doar cîteva ore pe zi, poartă mănuși de cauciuc măcar atunci cînd spală vasele?

— Probabil. Ne vom convinge puțin mai tîrziu.

Începea să se uite la micul judecător cu oarecare curiozitate.

— Tocătura asta e grozavă. Îmi amintește de cea pe care o făceam la fermă cînd tăiam porcul. Cred, Maigret, că ai obiceiul să-ți conduci singur anchetele, adică împreună cu colaboratorii, și să aștepți niște rezultate mai mult sau mai puțin clare ca să-ți faci raportul pentru parchet sau pentru judecătorul de instrucție.

— Nu prea mai e posibil. Încă de la primul interogatoriu, suspecții au dreptul la prezența avocaților lor, iar aceștia, cărora nu prea le e pe plac atmosfera de la Poliția Judiciară, se simt mai în largul lor în fața unui magistrat.

— N-am rămas în dimineața asta și n-am dorit să iau masa cu dumneata ca să-ți controlez inițiativele, te rog să mă crezi, și cu atît mai puțin ca să te țin în frîu. După cum ți-am spus, sînt

curios să-ți cunosc metodele și, urmărindu-te cum lucrezi, voi avea parte de o lecție excelentă.

Maigret răspunse acestui compliment printr-un gest vag.

— Este adevărat că aveți șase copii? întrebă și el.

— Peste trei luni, voi avea șapte.

Ochii judecătorului rîdeau, ca și cum ar fi făcut astfel o glumă bună societății.

— Să știi că e foarte instructiv. Copiii au, de la vîrsta cea mai fragedă, calitățile și defectele persoanelor mature, așa că înveți să cunoști oamenii dacă-i privești trăind.

— Și soția...

Era să spună: „Și soția dumneavoastră e de aceeași părere?”.

Judecătorul continuă:

— Visul soției mele ar fi fost să fie o mamă-iepuroaică în culcușul ei. Nu e niciodată mai veselă și mai fără griji ca atunci cînd e însărcinată. Se îngrașă, nu glumă, ia pînă la treizeci de kilograme, dar le poartă cu sprinteneală.

Un judecător de instrucție vesel, optimist, degustînd pulpa de vițel cu linte într-un bistrou unde se serveau mîncăruri tradiționale din Auvergne ca și cum l-ar fi frecventat dintotdeauna.

— Îl cunoșteai pe Manuel, nu-i așa?

— De mai bine de douăzeci de ani.

— Un tip dur?

— Și dur, și tandru, greu de spus. Cînd a venit la Paris, după ce a ars gazul la Marsilia și pe Coasta de Azur, era o fiară lacomă de bani. Majoritatea celor asemenea lui fac repede cunoștință cu poliția, tribunalul corecțional, curtea cu juri, închisoarea. Palmari, deși trăia în lumea interlopă, a avut grijă să nu fie remarcat și, cînd a cumpărat localul *Clou Doré*, care era pe

atunci doar un bistrou, nu s-a lăsat prea greu convins să ne transmită informații despre clientela lui.

— Era unul dintre informatorii dumitale?

— Da și nu. Păstra distanța și spunea exact atît cît să poată rămîne în relații bune cu noi. Astfel, a pretins întotdeauna că nu i-a văzut pe cei doi care au tras în el pe cînd se pregătea să tragă oblonul. Dar, ca din întîmplare, doi ucigași din Marsilia au fost omorîți în sud, cîteva luni mai tîrziu.

— Se înțelegea bine cu Aline?

— Ținea cont de tot ce spunea ea. Să știți, domnule judecător, că fata asta, în pofida originii ei și a felului în care a pășit în viață, e cineva. E mult mai inteligentă decît era Palmari și, bine îndrumată, ar fi putut să-și facă un nume în teatru, în cinema sau să pună pe picioare orice fel de afacere.

— Crezi că îl iubea, în ciuda diferenței de vîrstă?

— Știu din experiență că, pentru femei, în orice caz pentru unele, vîrsta nu contează.

— Înseamnă că n-o bănuiești că ar fi comis crima din dimineața asta?

— Nu bănuiesc pe nimeni și bănuiesc pe toată lumea.

Un singur client mai lua masa și alți doi erau la bar, muncitori care lucrau în cartier. Pulpa de vițel era foarte gustoasă și Maigret nu-și amintea să fi mîncat linte atît de fragedă. Își puse în gînd să revină într-o zi împreună cu soția.

— După cum îl cunosc pe Palmari, pistolul era dimineață la locul lui, în spatele aparatului de radio. Dacă nu l-a ucis Aline, asasinul a fost o persoană în care Manuel avea toată încrederea, cineva care, probabil, avea cheia apartamentului. Or, de luni de zile, de cînd casa e supravegheată, Palmari n-a fost vizitat de nimeni. Trebuia să traversezi salonul, a cărui ușă

stă întotdeauna deschisă, să intri în cămăruță și să dai ocol scaunului cu rotile ca să apuci arma. Dacă e vorba de un bandit, cunoaște testul cu parafină. Și nu mi-l imaginez pe Palmari primind un vizitator care poartă mănuși de cauciuc. În sfîrșit, inspectorii mei n-au văzut intrînd nici un suspect. Portăreasa, interogată, spune că n-a remarcat pe nimeni. Ucenicul măcelarului, care vine zilnic să livreze carne la aceeași oră, e scos din cauză.

— Să fi putut intra cineva în imobil ieri-seară sau astă-noapte și să fi stat ascuns pe scară?

— E unul dintre lucrurile pe care am de gînd să le verific după-amiază.

— Spuneai adineauri că nu ai nici o idee. Te-ai supăra dacă aș bănui că totuși te gîndești la ceva?

— Adevărat. Numai că ar putea să fie o pistă falsă. Imobilul are cinci etaje, fără a pune la socoteală parterul și mansarda. La fiecare etaj sînt două apartamente. Asta înseamnă un anumit număr de locatari. Luni de zile, convorbirile telefonice ale lui Palmari au fost înregistrate și au fost cît se poate de banale. N-am vrut niciodată să cred că acest om se retrăsese definitiv din lume. Am pus un inspector s-o urmărească pe Aline de fiecare dată cînd ieșea din casă. Am obținut astfel dovada că i se întîmpla să dea telefoane din camera din spate a prăvăliei unui comerciant la care făcea cumpărături. Și, periodic, scăpa de supravegherea noastră pentru cîteva ore fie folosind trucul clasic al imobilului cu două ieșiri, fie într-un mare magazin sau la metrou. Am notat datele cînd dădea telefon și cînd scăpa de sub supraveghere. Le-am comparat cu datele furturilor din magazinele de bijuterii.

— Coincid?

— Da și nu. Nu toate. Deseori, telefoanele au fost date cu cinci-șase zile înaintea unui furt de bijuterii. În schimb, dispariţiile misterioase de sub supraveghere au avut uneori loc la cîteva ore după aceste furturi. Trageți propriile concluzii, fără să pierdeți din vedere că aceste spargeri au fost comise aproape toate de tineri fără cazier, veniți parcă anume pentru asta din sud sau din provincie. Mai vreți tartă?

Era o tartă cu prune, zemoasă, parfumată cu scorțișoară.

— Dacă mai vrei și dumneata.

Sfîrșiră prînzul cu un rachiu de drojdie, dintr-o sticlă fără etichetă, care avea cel puțin 65 de grade și le aprinse obrajii.

— Încep să înțeleg..., spuse judecătorul, oftînd și ștergîndu-și și el transpirația. Păcat că treburile mă reţin la Palatul de Justiție și nu pot să urmăresc ancheta pas cu pas. Știi deja cum vei proceda?

— Habar n-am. Dacă aș avea un plan, aș fi nevoit să-l schimb peste cîteva ore... Acum însă, mă voi ocupa întîi de locatarii imobilului. Voi bate la fiecare ușă, ca un vînzător de aspiratoare. Apoi, voi da din nou ochii cu Aline, care n-a spus tot și va fi avut timp să chibzuiască. Asta nu înseamnă că va fi mai vorbăreață decît dimineață.

Se ridicară, după o scurtă discuție despre nota de plată.

— Eu te-am invitat, protestă judecătorul.

— Sînt aici aproape ca la mine acasă, replică Maigret. Data viitoare, în altă parte, plătiți dumneavoastră.

Patronul le strigă din spatele tejghelei:

— Ați mîncat bine, domnilor?

— Foarte bine.

Atît de bine, încît se simțeau cam greoi, mai ales după ce ieșiră la soare.

— Mulțumesc pentru masă, Maigret! Aștept curînd vești de la dumneata.

— Promit.

Și, în timp ce judecătorul rumen în obraji se așeza la volanul mașinii sale părăginite, comisarul intra din nou în imobilul care îi devenea din ce în ce mai familiar.

Mîncase bine. În gură îi stăruia gustul de rachiu. Căldura, chiar dacă îndemna la somn, era plăcută, iar soarele strălucea vesel.

Și lui Manuel îi plăceau mesele bune, rachiul și picoteala din zilele frumoase de vară.

Probabil că acum stătea întins, sub un cearșaf aspru, într-unul dintre sertarele metalice ale Institutului Medico-Legal.

Baron se plimba prin salon fluierînd încetișor. Își scosese haina, deschisese fereastra și Maigret ghicea că era nerăbdător să se ducă la masă, după ce, mai înainte, ar fi dat pe gît un pahar mare cu bere.

— Poți să pleci. Îmi lași raportul pe birou.

Comisarul îl zărea pe Janvier, tot în cămașă, în cămăruță, unde coborîse storurile. Cînd intră Maigret, se ridică, puse la loc pe policioară romanul popular din care citise și își luă haina.

— Femeia de serviciu a plecat?

— Întîi am interogat-o. Nu e prea vorbăreață. E una nouă, angajată la începutul săptămînii. Se pare că cea veche s-a întors în provincie, cred că în Bretagne, să aibă grijă de mama ei infirmă.

— La ce oră a venit azi?

— Ea spune că la zece.

Există la Paris, ca și în alte părți, mai multe tipuri de femei de serviciu. Aceasta, căreia i se spunea doamna Martin, făcea

parte din categoria cea mai dezagreabilă, cea a femeilor care au trecut prin mari necazuri și continuă să atragă catastrofele, astfel încît urăsc întreg universul.

Purta o rochie neagră, care nu mai avea nici o formă, niște pantofi scîlciați și se uita la oameni pe sub sprîncene, cu o privire feroce, ca și cum s-ar fi așteptat tot timpul să fie atacată.

— Nu știu nimic, îi spusese ea lui Janvier înainte ca acesta să-i pună vreo întrebare. Nu aveți dreptul să mă necăjiți. Doar de patru zile muncesc în casa asta.

Ghiceai că avea obiceiul de a bombăni printre dinți cuvinte răzbunătoare, în timp ce trebăluia singură.

— Plec și nimeni nu mă poate opri. Nu mai pun piciorul aici. Bănuiam eu că nu erau căsătoriți și că asta o să ducă într-o zi la o nenorocire.

— Ce vă face să presupuneți că moartea domnului Palmari are vreo legătură cu faptul că nu erau căsătoriți?

— Așa se întîmplă întotdeauna, nu?

— Pe ce scară ați urcat?

— A servitorilor, replică ea, ursuză. Cîndva, cînd eram tînără, oamenii ar fi fost bucuroși să mă vadă urcînd pe scara mare.

— Ați văzut-o pe domnișoara Bauche?

— Nu.

— Ați intrat imediat în bucătărie?

— De-acolo încep întotdeauna.

— Cîte ore stăteați pe zi?

— Două, de la zece la douăsprezece. În fiecare zi, de luni pînă sîmbătă, dar nu voi avea ocazia, slavă Domnului, să mai vin sîmbătă!

— Ce ați auzit?

— Nimic.

— Unde era patroana?

— Habar n-am.

— Nu trebuia să-i cereți instrucțiuni?

— Sînt destul de mare ca să știu ce trebuie să fac cînd mi s-a spus o dată!

— Și ce trebuia să faceți?

— Să pun la locul lor cumpărăturile pe care le făcuse și care se găseau pe masă. Apoi, să spăl legumele. Pe urmă, să dau cu aspiratorul în salon.

— Ați avut timp pentru toate astea?

— Nu.

— Ce urma, în celelalte zile, după salon?

— Dormitorul și baia.

— Nu și cămăruța?

— Biroul domnului? De el se ocupa domnișoara.

— N-ați auzit nici o împușcătură?

— N-am auzit nimic.

— N-ați auzit nici vocea domnișoarei Bauche vorbind la telefon?

— Ușa era închisă.

— La ce oră ați văzut-o pe domnișoara Bauche azi-dimineață?

— Nu știu exact. La zece minute sau un sfert de oră după ce am sosit.

— Cum arăta?

— Plînsese.

— Nu mai plîngea?

— Nu. Mi-a spus: „Nu mă lăsa singură. Mi-e teamă să nu leșin. L-au ucis pe tati”.

— Apoi?

— S-a îndreptat spre dormitor și am urmat-o. S-a aruncat pe pat și a început să plîngă din nou. Pe urmă mi-a zis: „Cînd sună la ușă, te duci să deschizi. Am chemat poliția”.

— N-ați avut curiozitatea să-i cereți amănunte?

— Nu mă interesează treburile altora. Cu cît știi mai puțin, cu atît e mai bine.

— Nici nu v-ați dus să aruncați o privire la domnul Palmari?

— La ce bun?

— Ce credeați despre el?

— Nimic.

— Și despre domnișoara Bauche?

— Tot nimic.

— Lucrați aici de luni. Ați văzut pe cineva venind în vizită?

— Nu.

— Nimeni n-a cerut să vorbească cu domnul Palmari?

— Nu. Asta e tot? Pot să plec?

— Cu condiția să-mi lăsați adresa.

— Stau aproape, într-o mansardă din casa cea mai dărăpănată de pe strada Etoile, la numărul 27 bis. Mă găsiți numai seara, pentru că mă ocup de curățenie toată ziua. Și rețineți că nu sufăr poliția.

Janvier tocmai îi citise comisarului acest interogatoriu, pe care îl stenografiase.

— Moers a plecat de mult?

— De vreo trei sferturi de oră. A scotocit totul în încăperea asta, a examinat cărțile una cîte una, mapele discurilor... M-a rugat să vă spun că n-a găsit nimic. Nici o ascunzătoare în pereți, nici un sertar cu fundul dublu. Pentru orice eventualitate, a dat cu aspiratorul și a luat praful la analiză.

— Du-te la masă! Îți recomand pulpa de vițel de la *Chez l'Auvergnat*, dacă te mai servesc la ora asta. Pe urmă, vino să mă iei. I-ai recomandat comisarului de cartier să nu spună nimic presei?

— Da. Mă întorc repede. Apropo, judecătorul nu v-a călcat pe nervi?

— Nu. Omul ăsta chiar începe să-mi placă.

După ce rămase singur, Maigret își scoase haina, își umplu încet pipa și începu să privească în jur, ca și cum ar fi luat în posesie apartamentul.

Scaunul cu rotile al lui Palmari, pe care îl vedea gol pentru prima dată, devenea brusc impresionant, mai ales că pielea șezutului și a spetezei păstra urma corpului și se vedea gaura făcută de unul dintre gloanțe, care se oprise în umplutura spetezei.

Își trecu mîna distrat peste cărți, peste discuri, răsuci o clipă butonul aparatului de radio, de unde se auzea o reclamă la o marcă de hrană pentru bebeluși.

Ridică storurile ferestrelor, care dădeau una spre strada Acacias, cealaltă spre strada Arc-de-Triomphe.

De trei ani, Palmari stătea în acea încăpere de dimineață pînă seara și o părăsea doar ca să urce în pat, după ce era dezbrăcat de Aline ca un copil.

Dacă era să dai crezare afirmațiilor sale, făcute în urmă cu zece zile și confirmate de inspectori, nu primea vizite și amanta lui era, în afara radioului și televizorului, singura legătură între el și lumea exterioară.

Maigret traversă în cele din urmă salonul și bătu la ușa dormitorului. Neprimind nici un răspuns, deschise și o găsi pe Aline culcată pe spate în patul imens, cu ochii țintă în tavan.

— Sper că nu te-am trezit.

— Nu dormeam.

— Ai mîncat?

— Nu mi-e foame.

— Femeia de serviciu a spus că nu mai vine.

— Și ce-mi pasă? Dacă ați putea să nu mai veniți nici dumneavoastră…

— Ce-ai face?

— Nimic. Dacă cineva v-ar împușca, soției dumneavoastră i-ar plăcea să-i fie invadat apartamentul și să fie bombardată cu întrebări?

— Din păcate, nu se poate altfel.

— Nu cunosc nimic mai barbar.

— Ba da, asasinatul.

— Și bănuiți că l-am comis eu? În pofida testului făcut de specialist azi-dimineață?

— Gătești, nu-i așa?

— Ca toate femeile care nu au servitoare.

— Folosești mănuși de cauciuc?

— Nu la gătit, doar cînd curăț legumele sau spăl vasele.

— Unde sînt?

— În bucătărie.

— Vrei să mi le arăți?

Ea se ridică fără tragere de inimă, cu privirea întunecată de ranchiună.

— Veniți.

Deschise două sertare înainte să le găsească.

— Astea sînt! Le puteți trimite artiștilor dumneavoastră. Nu le-am folosit în dimineața asta.

Maigret le puse în buzunar fără să zică nimic.

— Împotriva a ceea ce crezi, Aline, am multă simpatie pentru tine, ba chiar și o oarecare admirație.

— Trebuie să fiu mișcată?

— Nu. Aș vrea doar să vii un moment să schimbăm o vorbă în cămăruța lui Manuel.

— Dacă nu?...

— Ce vrei să spui?

— Dacă refuz? Presupun că m-ați duce în biroul dumneavoastră de la Poliția Judiciară.

— Aș prefera să stăm de vorbă aici.

Ea dădu din umeri, o luă înainte și se trînti pe divanul îngust.

— Vă închipuiți c-am să mă tulbur revăzînd locul crimei?

— Nu. Ar fi preferabil să nu mai fii așa bățoasă, să nu mai fii îndărătnică și să nu-mi ascunzi ceea ce vei fi forțată să-mi mărturisești într-o zi.

Ea își aprinse o țigară, privindu-l pe Maigret cu indiferență.

Comisarul arătă spre scaunul cu rotile și întrebă:

— Vrei să fie pedepsit asasinul, nu-i așa?

— Nu mă bizui pe poliție.

— Preferi s-o faci tu? Ce vîrstă ai, Aline?

— Știți. Douăzeci și cinci de ani.

— Așadar, ai o viață întreagă înainte. Manuel a lăsat vreun testament?

— N-am fost niciodată preocupată de asta.

— Avea un notar?

— Nu mi-a spus.

— Unde ținea banii?

— Care bani?

— Pentru început, cei cîștigați de la *Clou Doré*. Știu că tu primeai săptămînal de la administrator sumele cuvenite lui Manuel. Ce făceai cu ele?

Expresia feței tinerei femei semăna cu aceea a unui jucător de șah care se gîndește la toate consecințele posibile ale viitoarei sale mutări.

— Depuneam banii la bancă, păstrînd doar cît era necesar pentru casă.

— Care bancă?

— Sucursala băncii Crédit Lyonnais de pe Avenue de la Grande-Armée.

— Contul e pe numele tău?

— Da.

— Nu există un alt cont pe numele lui Palmari?

— Nu știu.

— Ascultă, Aline. Ești o fată inteligentă. Pînă acum, ai dus cu Manuel un anumit fel de viață, mai mult sau mai puțin la marginea societății. Palmari era un caid, un dur, care, ani de zile, a știut să se facă respectat.

Ea arătă, ironică, scaunul cu rotile, apoi pata de sînge prost ștearsă de pe covor.

— Dacă un om ca el, care cunoștea toate șmecheriile, a încasat-o, ce crezi despre o femeie tînără rămasă acum fără apărare? Vrei să știi părerea mea? Văd numai două ipoteze. Ori cei care l-au împușcat te vor lua în scurt timp drept țintă și nu te vor rata, așa cum nu l-au ratat nici pe el, ori te vor lăsa în pace, iar asta va însemna pentru mine că ești înțeleasă cu ei. Știi prea multe și, în acest mediu, se consideră că numai morții nu vorbesc.

— Încercați să mă speriați?

— Încerc să te fac să gîndești. Destul cu jocul ăsta care pe care!

— Ceea ce ar dovedi, după teoria dumneavoastră, că sînt în stare să tac.

— Te deranjează dacă deschid fereastra?

O deschise pe cea care nu se afla în bătaia soarelui, dar aerul de afară nu era cu mult mai răcoros decît cel din încăpere, astfel că Maigret continuă să transpire. Și rămase în picioare.

— De trei ani, trăiai aici cu Manuel care, pretindea el, cum pretinzi și tu, nu avea nici un contact cu exteriorul. De fapt, aceste contacte le avea prin intermediul tău. În mod oficial, te mulțumeai să mergi o dată pe săptămînă, rar de două ori, să verifici socotelile la *Clou Doré*, să ridici partea lui Palmari și să depui banii la bancă, într-un cont deschis pe numele tău. Numai că, deseori, simțeai nevoia să scapi de supravegherea inspectorilor mei fie ca să dai telefoane misterioase, fie ca să-ți asiguri cîteva ore de libertate.

— Aș putea să am, de exemplu, un amant?

— Nu ți-e puțin rușine să vorbești așa chiar azi?

— Ca să vă arăt că sînt posibile multe ipoteze.

— Nu, drăguțo.

— Nu sînt drăguța dumneavoastră.

— Știu! Mi-ai spus-o de mai multe ori. Totuși, sînt momente în care te comporți ca un copil și îi vine omului să-ți tragă o palmă. Am pomenit adineauri de inteligența ta. Numai că nu pari să-ți dai seama în ce viespar te afli. Că ai adoptat atitudinea asta atîta timp cît Palmari era aici să te sfătuiască și să te protejeze, treacă-meargă. Acum ești singură! Înțelegi? Există și altă armă în casă în afară de cea care se află în acest moment la experții noștri?

— Cuțite de bucătărie.

— Dacă plec, dacă nu vei mai fi supravegheată…

— Asta și doresc.

Maigret dădu din umeri, descurajat. Nimic n-o zdruncina, în pofida descurajării ei vizibile și a unei anumite îngrijorări, pe care nu reușea s-o ascundă de tot.

— S-o luăm altfel. Palmari avea șaizeci de ani. De vreo cincisprezece ani, era proprietarul restaurantului *Clou Doré*, pe care l-a exploatat singur pînă cînd n-a mai putut din cauza infirmității. Numai cu restaurantul, a cîștigat mulți bani, dar avea și alte surse de venit. Or, în afară de cumpărarea apartamentului și mobilei și a cheltuielilor curente, nu toca sume mari de bani. Unde se află bănetul strîns?

— E prea tîrziu ca să-l întrebați.

— Avea ceva familie?

— Nu.

— Nu crezi că, iubindu-te așa cum te iubea, a făcut în așa fel încît banii ăștia să-ți revină ție?

— Dumneavoastră spuneți.

— Oamenii de felul lui nu vor în general să-și țină banii la bancă, pentru că e foarte ușor să fie găsite datele depunerilor.

— Stau și vă ascult.

— Manuel nu lucra singur.

— La *Clou Doré*?

— Știi foarte bine că nu la asta mă refer, ci la bijuterii.

— Ați venit de cel puțin douăzeci de ori să-i vorbiți despre asta. Ați scos ceva de la el? De ce vă închipuiți că, odată ce tati a murit, veți reuși să aflați ceva de la mine?

— Pentru că ești în pericol.

— Vă privește?

— Nu mi-ar plăcea să repet și pentru tine mica ceremonie de azi-dimineață.

Maigret avu impresia că Aline începea să reflecteze, dar ea strivi țigara în scrumieră, oftă și zise:

— N-am nimic de spus.

— În cazul acesta, mă vei scuza dacă-mi las un inspector zi și noapte în acest apartament. Un altul va continua să te urmărească cînd vei ieși din casă. În sfîrșit, în mod oficial, te rog să nu părăsești Parisul pînă la sfîrșitul anchetei.

— Am înțeles. Unde va dormi inspectorul?

— Nu va dormi. Dacă, în orice moment, ai ceva să-mi spui, mă suni la birou sau îmi telefonezi acasă. Uite numărul meu.

Ea nu se atinse de cartea de vizită întinsă de el și Maigret o lăsă în cele din urmă pe măsuță.

— Acum, că discuția noastră s-a terminat, îți adresez sincerele mele condoleanțe. Palmari alesese să trăiască la limita legalității, dar nu-ți ascund că aveam față de el un fel de admirație. La revedere, Aline. Cineva sună la ușă și e cu siguranță Janvier, care vine de la masă. Va rămîne aici pînă cînd trimit un inspector să-l schimbe.

Puțin lipsi să nu-i întindă mîna. O simțea tulburată. Știind însă că nu va răspunde gestului său, își îmbrăcă haina și se îndreptă spre ușă să-i deschidă lui Janvier.

— Ceva nou, șefule?

Îi făcu semn că nu.

— Rămîi aici pînă trimit pe altcineva în locul tău. Ai grijă de ea și mare atenție la scara de serviciu.

— Vă întoarceți la birou?

Maigret oftă, făcu un gest vag și răspunse:

— Nu știu.

După cîteva minute, bea un pahar mare de bere într-o braserie de pe Avenue Wagram. Ar fi preferat atmosfera de la *Chez l'Auvergnat*, dar bistroul nu avea cabină telefonică. Aparatul era agățat lîngă tejghea și clienții auzeau convorbirile.

— Încă o bere, chelner, și cîteva fise. Adu-mi cinci.

O profesionistă buhăită, cu fața spoită cu farduri multicolore, îi zîmbea naiv, fără să-i bănuiască identitatea. I se făcu milă de ea și, ca să n-o lase să-și piardă timpul, îi dădu de înțeles, prin semne, că nu era tentat.

III

În timp ce privea distrat prin geamul cabinei clienții așezați la mese, Maigret îl sună întîi pe judecătorul Ancelin, ca să-i ceară să amîne punerea sigiliilor în apartamentul de pe strada Acacias.

— Mi-am lăsat un inspector în apartament și voi trimite puțin mai tîrziu altul, care își va petrece noaptea acolo.

— Ai interogat-o din nou pe tînără?

— Am avut o lungă discuție cu ea, dar fără nici un rezultat.

— Unde ești acum?

— Într-o braserie de pe Avenue Wagram, de unde trebuie să mai dau cîteva telefoane.

I se păru că aude un oftat. Oare judecătorul cel grăsuț nu-l invidia că era cufundat în viața fremătătoare a orașului, pe cînd el, într-un birou plin de praf, se concentra asupra unor dosare abstracte, cu formule monotone?

La colegiu, tînărul Maigret privea cu nostalgie, pe fereastra clasei, bărbații și femeile care treceau pe trotuare, în timp ce el stătea închis acolo.

Braseria era aproape plină și, chiar după atîția ani, încă mai privea cu mirare vînzoleala aceea de oameni la ora la care alții trudeau din greu în birouri, ateliere sau uzine.

La început, cînd sosise la Paris, putea să stea o după-amiază întreagă la o terasă de pe Marile Bulevarde sau de pe bulevardul Saint-Michel, urmărind cu privirea mulțimea în mișcare, observînd chipurile, străduindu-se să descopere preocupările fiecăruia.

— ...Mulțumesc, domnule judecător. Cum aflu ceva nou, mă grăbesc să vă aduc la cunoștință.

Urmă medicul legist, pe care îl găsi la cabinet. Nu mai era doctorul Paul, ci tînărul lui succesor, mai puțin pitoresc, dar foarte conștiincios.

— După cum știți, oamenii dumneavoastră au găsit un glonț în speteaza scaunului cu rotile. A fost tras din față, cînd victima era deja moartă.

— Cam de la ce distanță?

— Mai puțin de un metru și mai mult de cincizeci de centimetri. Nu pot să fiu mai precis fără să intru în domeniul ipotezelor. Glonțul care l-a omorît pe Palmari a fost tras din spate, în ceafă, de foarte aproape, ușor de jos în sus și a rămas în cutia craniană.

— Toate trei gloanțele sînt de același calibru?

— După cîte pot să-mi dau seama. Le studiază expertul în balistică. Veți primi raportul meu oficial mîine dimineață.

— O ultimă întrebare. Ora?

— Între nouă și jumătate și zece.

Îl sună apoi pe Gastinne-Renette.

— Ai avut timp să studiezi arma pe care ți-am trimis-o și cele trei gloanțe?

— Mi-a mai rămas să fac verificările, dar e aproape sigur că cele trei gloanțe au fost trase de revolverul Smith & Wesson.

— Mulțumesc.

În braserie, un tînăr timid se codi un moment, apoi se așează lîngă profesionista cu șolduri mari și fața excesiv de machiată. Fără să îndrăznească să o privească, comandă un țap de bere, iar degetele cu care bătea darabana pe masă îi dădeau în vileag stînjeneala.

— Alo! Brigada Financiară? Aici Maigret. Dă-mi-l pe comisarul Belhomme, te rog!

Maigret părea mai interesat de ce se petrecea în sală decît de ceea ce spunea.

— Belhomme? Aici Maigret. Am nevoie de tine, bătrîne. E vorba de un anume Manuel Palmari, care locuiește – sau, mai curînd, locuia – pe strada Acacias. A murit. Niște amici au considerat că trăise destul. Palmari avea un restaurant pe strada Fontaine, *Clou Doré*, pe care l-a dat în administrare cu vreo trei ani în urmă. Mă urmărești? Trăia cu o anume Aline Bauche. Aceasta are un cont pe numele ei la sucursala băncii Crédit Lyonnais de pe Avenue de la Grande-Armée. Se pare că depunea acolo în fiecare săptămînă o parte din încasările de la *Clou Doré*. Am motive să cred că Palmari avea și surse de venit mai importante. Acasă, am găsit numai cîteva bancnote de o mie și de o sută în portofelul lui și vreo două mii de franci în poșeta amantei sale. Nu trebuie să-ți spun mai mult. Bănetul e undeva, poate la un notar, poate plasat într-o societate comercială sau în imobile. În afară de cazul în care mă înșel tare de tot, e vorba de o sumă foarte mare. Da, urgent, ca întotdeauna. Mersi, bătrîne. Pe mîine.

O sună și pe doamna Maigret, așa cum făcuse și dimineață.

— Nu cred că vin diseară la masă și chiar e posibil să stau pînă tîrziu… Acum?… Pe Avenue Wagram, într-o braserie… Ce ai la masă?… Omletă cu verdeață?

În sfîrșit, telefonă la Poliția Judiciară.

— Dă-mi-l pe Lucas, te rog!... Alo! Lucas?... Te rog să vii imediat pe strada Acacias... Da. Și aranjează ca un inspector de noapte să te schimbe pe la opt. Pe cine ai?... Janin?... Perfect... Anunță-l că va trebui să petreacă o noapte albă... Nu, nu afară. Va avea la dispoziție un fotoliu confortabil.

Tînărul se ridică cu obrajii stacojii și o urmă printre șirurile de mese și de scaune pe femeia care ar fi putut să-i fie mamă. Era oare prima dată?

— O bere, chelner!

Afară, aerul parcă sfîrîia și femeile păreau goale sub rochiile subțiri.

Dacă prefectul arțăgos l-ar fi putut vedea pe Maigret în acel moment, nu l-ar fi acuzat iar că se consacra unei munci nedemne de un comisar divizionar?

Totuși, tocmai în felul acesta dusese comisarul la bun sfîrșit majoritatea anchetelor: urcînd scări, adulmecînd prin colțuri, flecărind cu oamenii, punînd întrebări aparent lipsite de importanță, petrecînd ore întregi în bistrouri uneori nerecomandabile.

Judecătorul cel scund înțelesese și îl invidia.

După cîteva minute, Maigret intra în loja imobilului unde locuia Aline. Portăresele sînt ca menajerele: foarte bune sau foarte rele. Întîlnise unele fermecătoare, îngrijite și vesele, a căror lojă era un model de ordine și curățenie.

Aceasta, care trebuie să fi avut vreo cincizeci și cinci de ani, făcea parte din cealaltă categorie, ursuzele, bolnăvicioasele, gata oricînd să se plîngă de răutatea lumii și de soarta lor tristă.

— Iar dumneavoastră?

Curăța mazăre, cu o ceașcă de cafea în față, pe mușamaua care acoperea masa rotundă.

— Ce mai vreți de la mine? V-am spus că n-am văzut pe nimeni urcînd, doar pe ucenicul măcelarului, care aduce carne de cîțiva ani.

— Presupun că aveți o listă cu locatarii?

— Altfel cum aș face ca să încasez chiria? Măcar dacă ar plăti toți la termen! Cînd mă gîndesc că sînt obligată să urc de patru și de cinci ori la oameni care nu-și refuză nimic!

— Vă rog să-mi dați această listă.

— Nu știu dacă trebuie. Poate că ar fi mai bine să cer permisiunea proprietăresei.

— Are telefon?

— Chiar dacă n-ar avea, n-ar trebui să merg prea departe.

— Locuiește în imobil?

— I-auzi! Vreți să mă faceți să cred că n-o cunoașteți? Dacă fac vreo gafă, asta e! Nu e momentul s-o deranjez acum, pentru că are și așa destule necazuri.

— Vreți să spuneți...?

— Nu știați? Atîta pagubă! Ați fi aflat azi-mîine. Cînd poliția își bagă nasul undeva... Da, ea e, domnișoara Bauche.

— Chitanțele sînt semnate de ea?

— Păi de cine să fi semnate, dacă e casa ei?

Maigret se așezase, fără să fie invitat, într-un fotoliu de răchită, de unde alungase pisica.

— Ia să vedem lista...

— N-am ce vă face. O să trebuiască să vă înțelegeți cu domnișoara Bauche, care nu e întotdeauna drăguță.

— E strînsă la pungă?

— Nu-i vede prea bine pe cei care nu plătesc. În plus, are toane.

— Văd că apartamentul vecin cu al dumneavoastră este ocupat de un anume Jean Chabaud. Cine e?

— Un tînăr de vreo douăzeci de ani, care lucrează la televiziune. E aproape întotdeauna plecat, pentru că e specializat în sporturi: fotbal, curse auto, Turul Franței…

— E căsătorit?

— Nu.

— O cunoaște pe Aline Bauche?

— Nu cred. Eu i-am dus contractul să-l semneze.

— Și apartamentul din dreapta?

— Nu știți să citiți? Pe ușă e o plăcuță: Domnișoara Jeanine Hérel, pedichiuristă.

— Locuiește aici de mult timp?

— De cincisprezece ani. E mai în vîrstă decît mine. Are o clientelă bună.

— La etajul întîi, în stînga, François Vignon…

— Nu mai are omul dreptul să se numească Vignon?

— Cine e?

— Lucrează în asigurări, e căsătorit și are doi copii. Al doilea are doar cîteva luni.

— La ce oră părăsește imobilul?

— Pe la opt și jumătate.

— În apartamentul din dreapta, Justin Lavancher.

— Controlor la metrou. Începe serviciul la șase dimineață și mă trezește trecînd prin fața lojii la cinci și jumătate. Un morocănos care suferă de ficat. Nevasta lui e o înțepată și amîndoi ar face mai bine să aibă grijă de fata lor, care abia a împlinit șaisprezece ani.

Etajul al doilea, în stînga: Mabel Tuppler, o americancă de vreo treizeci de ani, care locuia singură și scria articole pentru ziarele și revistele din țara ei.

— Nu. Nu primește bărbați. O lasă indiferentă. N-aș spune că la fel și femeile.

La același etaj, în dreapta, niște rentieri trecuți de șaizeci de ani, soții Maupois, care lucraseră cîndva în domeniul încălțămintei, și servitoarea lor, Yolande, care stătea la mansardă. De trei-patru ori pe an, soții Maupois își ofereau o călătorie la Veneția, Barcelona, Florența, Napoli, în Grecia sau în altă parte.

— Ce fac toată ziua?

— Domnul Maupois iese din casă pe la unsprezece să-și bea aperitivul, întotdeauna pus la patru ace. După-amiaza, după siestă, o însoțește pe soția lui la plimbare sau prin magazine. Dacă n-ar fi atît de zgîrciți...

Etajul al treilea. În stînga, un anume Jean Destouches, profesor de educație fizică la un gimnaziu de la Poarta Maillot. Părăsea imobilul la ora opt dimineața, lăsîndu-și deseori în pat iubita de o noapte sau de o săptămînă.

— În viața mea n-am văzut defilînd atîtea femei. Cum poți să faci sport culcîndu-te aproape în fiecare noapte pe la două?

— Destouches și Aline Bauche se cunosc?

— Nu i-am văzut niciodată împreună.

— El locuia aici înainte ca ea să devină proprietara imobilului?

— S-a mutat aici abia anul trecut.

— N-ați văzut-o niciodată pe domnișoara Bauche oprindu-se la etajul lui, intrînd sau ieșind de la el?

— Nu.

În dreapta locuia Gino Massoletti, concesionar în Franța al unei mărci italiene de automobile. Era căsătorit cu o femeie foarte drăguță.

— În care n-aș avea încredere nici atîtica! adăugă țîfnoasa portăreasă. Iar servitoarea lor, care se culcă la mansardă, ca și cea a soților Lavancher, e la fel de înfierbîntată ca o pisică primăvara și, de cel puțin trei ori pe săptămînă, trebuie să-i deschid ușa la ore mici.

Etajul al patrulea: Palmari, mai bine zis, răposatul Palmari, și Aline, în stînga.

Pe același palier, familia Barillard.

— Cu ce se ocupă acest Fernand Barillard?

— Comis-voiajor. Reprezintă o întreprindere de ambalaje de lux, cutii pentru bomboane de ciocolată, cornete pentru drajeuri, cutii pentru sticluțe de parfum. De Anul Nou, îmi face cadou, ca un fel de danie, o sticluță cu parfum și castane glasate, care nu-l costă nimic.

— Ce vîrstă are? E căsătorit?

— Patruzeci-patruzeci și cinci de ani. Nevasta lui e o femeie destul de drăguță, bine făcută, veselă tot timpul, o belgiană foarte blondă. Cîntă toată ziua.

— Au servitoare?

— Nu. Face singură menajul, piața, cumpărăturile și în fiecare după-amiază ia o gustare la un salon de ceai.

— E prietenă cu Aline Bauche?

— Nu le-am văzut niciodată împreună.

La etajul al cincilea, Tony Pasquier, al doilea barman de la *Claridge*, soția și doi copii în vîrstă de opt și unsprezece ani. O servitoare bună la toate, de origine spaniolă, care stătea tot la mansardă, ca și celelalte trei servitoare din imobil.

În apartamentul din dreapta locuia un englez, James Stuart, celibatar, care ieșea din casă numai după ora cinci după-amiaza și se întorcea abia în zori. Fără profesie. Primea o femeie de serviciu către seară. Frecvente sejururi la Cannes, Monte Carlo, Deauville, Biarritz și, iarna, în stațiunile din Elveția.

— Nici o relație cu Aline Bauche?

— De ce ați vrea ca toată casa să aibă relații cu ea? Și, întîi și-ntîi, ce înțelegeți prin relații? Vă închipuiți că se culcă cu ei? Nici un locatar nu știe că ea e proprietara imobilului.

Pentru orice eventualitate, Maigret însemnă totuși cu o cruce numele englezului, nu pentru că făcea vreo legătură între el și ancheta în curs, ci pentru că putea să fie un eventual client al Poliției Judiciare. De exemplu, al serviciului care se ocupa de jocurile de noroc.

Rămăsese etajul al șaselea, adică mansarda. Cele patru servitoare, în ordine, începînd de la dreapta: Yolande, servitoarea soților Maupois, rentierii de la doi; servitoarea spaniolă a soților Massoletti, cea a soților Lavancher și, în sfîrșit, servitoarea barmanului Tony.

— Acest Stuart locuiește de mult în imobil?

— De doi ani. S-a mutat în locul unui negustor armean de covoare de la care a cumpărat mobila și furniturile.

Altă locatară de la mansardă: domnișoara Fay, căreia i se spunea domnișoara Josette, o fată bătrînă, cea mai veche locatară din imobil. Avea optzeci și doi de ani și își făcea și acum singură piața și menajul.

— Camera ei e plină de colivii cu păsări pe care le așază pe rînd pe pervazul ferestrei. Are cel puțin zece canari.

O cameră goală, apoi cea a lui Jef Claes.

— Cine e?

— Un surdo-mut bătrîn și singur. În 1940, a fugit din Belgia cu cele două fete măritate ale lui și cu nepoțeii. Pe cînd așteptau în nord, mi se pare că la Douai, un tren de refugiați care trebuia să-i ia, gara a fost bombardată și au murit atunci mai bine de o sută de oameni. N-a mai rămas aproape nimic din fete și din nepoței. Bătrînul a fost rănit la cap și la față. Unul dintre ginerii lui a murit în Germania; celălalt s-a recăsătorit în America. E singur și iese doar să-și cumpere de mîncare.

Mazărea era curățată de mult.

— Acum sper să-mi dați pace. Aș vrea numai să știu cînd va fi adus trupul neînsuflețit și în ce zi va avea loc înmormîntarea. Trebuie să fac o colectă pentru coroana locatarilor.

— Încă nu se poate ști.

— Se pare că sînteți căutat de cineva…

Era Lucas, care intrase în imobil și se oprise în fața lojii.

— Adulmec poliția de la zece metri!

Maigret zîmbi.

— Mulțumesc!

— Am răspuns la întrebările dumneavoastră pentru că sînt obligată. Dar nu sînt o turnătoare și dacă fiecare și-ar vedea de treburile lui…

Vrînd parcă să purifice loja de miasmele pe care comisarul le-ar fi putut lăsa acolo, femeia deschise fereastra care dădea spre curte.

— Ce facem, șefule? întrebă Lucas.

— Urcăm. Etajul al patrulea, în stînga. Cred că Janvier se gîndește cu jind la un pahar de bere rece. Doar dacă nu cumva Aline s-a umanizat și i-a oferit o sticlă dintre cele pe care le-am zărit dimineață în frigider.

Cînd Maigret sună la ușa apartamentului, Janvier, care veni să deschidă, avea pe chip o expresie ciudată. Comisarul descoperi explicația pătrunzînd în salon. Aline ieșea pe ușa cealaltă, care dădea spre dormitor; în locul rochiei bleu de dimineață, purta un neglijeu de mătase portocalie. Pe o măsuță se aflau două pahare, dintre care unul pe jumătate plin, sticle de bere și cărți de joc, care tocmai fuseseră împărțite.

— Să știți, șefule, că nu e ce-ați putea să credeți, se apără cu stîngăcie inspectorul.

Ochii lui Maigret rîdeau. Numără distrat cărțile distribuite.

— Belotă?

— Da. O să vă explic. După ce-ați plecat, am insistat să mănînce ceva. Nici n-a vrut să audă și s-a închis în dormitor.

— N-a încercat să telefoneze?

— Nu. A stat culcată cam trei sferturi de oră și apoi și-a făcut din nou apariția în capot, nervoasă, cu privirea cuiva care a încercat zadarnic să doarmă. „În fond, inspectore, chiar dacă sînt la mine acasă, sînt prizonieră”, mi-a spus ea. „Ce s-ar întîmpla dacă mi-aș pune în cap să ies?” Am crezut că fac bine răspunzîndu-i: „N-am să vă împiedic, dar veți fi urmărită de un inspector”. „Aveți de gînd să stați aici toată noaptea?” „Nu eu. Unul dintre colegii mei.” „Jucați cărți?” „Cîteodată.” „Ce-ar fi să facem o belotă ca să mai treacă timpul? Asta mă va ajuta să nu mă mai gîndesc.”

— Apropo, zise Maigret către Lucas, ar trebui să suni la noi pentru ca unul dintre inspectorii noștri să vină să stea de pază în fața casei. Unul care nu-și pierde omul.

— Bonfils e jos. E cel mai bun pentru treburi de felul ăsta.

— Să-și anunțe soția că nu va veni acasă la noapte. Unde e Lapointe?

— La birou.

— Să mă aștepte aici. Să urce și să stea cu tine pînă mă întorc. Joci belotă, Lucas?

— Mă descurc.

— Aline o să te solicite și pe tine.

Bătu la ușa dormitorului, care se deschise imediat. Probabil că Aline trăgea cu urechea.

— Îmi cer scuze că te deranjez.

— Sînteți ca la dumneavoastră acasă, nu-i așa? E cazul să o spunem!

— Vreau doar să fiu la dispoziția ta în eventualitatea în care ai avea de anunțat una sau mai multe persoane. Ziarele nu vor scrie nimic pînă cel mai devreme mîine dimineață. Vrei, de exemplu, să-l anunț pe administratorul restaurantului despre ce s-a întîmplat? Poate pe notar sau pe cineva din familie?

— Manuel nu mai avea familie.

— Și tu?

— Nu-i pasă de mine, cum nici mie nu-mi pasă de ea.

— Dacă ar ști că ești proprietara unui imobil ca ăsta, nu crezi că ar veni repede la Paris?

Ea resimți lovitura, dar nu tăgădui, nici nu puse vreo întrebare.

— Va fi destul timp mîine să chemi pe cineva de la pompele funebre, pentru că nu se poate încă prevedea cînd îți va fi înapoiat trupul neînsuflețit. Vrei să fie adus aici?

— Aici trăia, nu?

— Te sfătuiesc să mănînci. Ți-l las pe inspectorul Lucas, pe care îl cunoști. Dacă ai ceva să-mi spui, o vreme mai sînt aici, în casă.

De data asta, privirea tinerei femei deveni mai pătrunzătoare.

— În casă?

— Am chef să fac cunoștință cu locatarii.

Ea îl urmări cu privirea, în timp ce Maigret îl trimitea pe Janvier acasă.

— Pe tine, Lucas, va veni cineva să te schimbe pe la opt-nouă seara.

— Îi cerusem lui Janin să vină, dar prefer să rămîn eu, șefule. Însă aș vrea și eu niște sandvișuri.

— Și bere…

Lucas arătă spre sticlele goale.

— Doar dacă n-au mai rămas în frigider.

Timp de aproape două ore, Maigret străbătu imobilul în lung și în lat, de jos în sus, amabil și răbdător, cu încăpățînarea unui specialist în anchetele din ușă în ușă.

Numele notate la portăreasă își pierdeau treptat caracterul abstract și deveneau siluete, chipuri, ochi, voci, atitudini, ființe umane.

Pedichiurista de la parter ar fi putut să fie la fel de bine ghicitoare în cărți, cu fața ei foarte palidă, dominată de niște ochi negri aproape hipnotici.

— Ce vrea poliția? N-am făcut nimic rău în viața mea. Întrebați clientele, pe care le servesc de nouă ani.

— Cineva a murit aici în casă.

— Am văzut că au luat un cadavru, dar eram ocupată. Cine e?

— Domnul Palmari.

— Nu-l cunosc. La ce etaj locuia?

— La patru.

— Am auzit de el. Are o soție foarte drăguță, puțin cam afectată. Pe el nu l-am văzut niciodată. Era tînăr?

Chabaud, cel de la televiziune, nu era acasă. Controlorul de la metrou nu se întorsese, dar soția lui era în apartament, împreună cu o prietenă, avînd în față prăjiturele și cești cu ciocolată caldă.

— Ce vreți să vă spun? Nici măcar nu știu cine locuiește deasupra noastră. Dacă omul acesta nu-și părăsea apartamentul, nu e de mirare că nu l-am întîlnit pe scară. Iar soțul meu n-a urcat niciodată mai sus de etajul nostru. Ce să fi căutat sus?

Vizavi, încă o femeie, un bebeluș în leagăn, o fetiță cu fundul gol, pe podea, biberoane într-un sterilizator.

La etajul de deasupra, *miss* Tuppler bătea la mașină. Era înaltă, solidă și, din cauza căldurii, purta doar o pijama, a cărei bluză era descheiată la piept. Nu simiți nevoia să-și încheie nasturii.

— O crimă în casă? *How exciting!* L-ați arestat pe… cum se zice?… asasin? Și numele vostru ești Maigret? Maigret de la Poliție Judiciară?

Se îndreptă spre sticla de whisky aflată pe masă.

— Beți păhărel, cum zic francezii?

Maigret bău un păhărel, ascultîndu-i flecăreala confuză preț de vreo zece minute, întrebîndu-se dacă nu avea de gînd totuși să-și acopere sînii.

— *Clou Doré*?… Nu… Nu fost… Dar, în State, aproape toate cluburile de noapte ești ale gangsterilor… Palmari era gangster?

Comisarul străbătea în felul acesta un fel de Paris în miniatură, descoperind, de la un etaj la altul, aceleași contraste pe care le întîlnești între cartiere și între străzi.

În apartamentul americancei era o dezordine boemă. La rentierii de vizavi domnea o atmosferă discretă, o aromă dulce și parfumată ca de bomboane și dulcețuri. Un bărbat cu părul alb dormea într-un fotoliu, cu un ziar pe genunchi.

— Să nu vorbiți prea tare. Nu-i place să fie trezit brusc. Ați venit pentru o acțiune de caritate?

— Nu. Sînt de la poliție.

Asta părea s-o uluiască pe bătrîna doamnă.

— Serios! De la poliție! În casa asta atît de liniștită! Să nu-mi spuneți că un locatar a fost jefuit!

Zîmbea, cu fața blîndă și plină de bunătate, ca aceea a unei călugărițe cu boneta în colțuri a ordinului Saint Vincent de Paul.

— O crimă? De-asta a fost atîta vînzoleală azi-dimineață? Nu, domnule, nu cunosc pe nimeni, doar pe portăreasă.

Profesorul de educație fizică de la etajul al treilea nu era nici el acasă, dar îi deschise o femeie tînără, cu ochii tulburi de somn, înfășurată într-o cuvertură.

— Ce spuneți? Nu. Nu știu cînd se va întoarce. E prima dată cînd vin.

— Cînd l-ați întîlnit?

— Ieri-seară sau, mai bine zis, azi-dimineață, pentru că era trecut de miezul nopții. Într-un bar de pe strada Presbourg. Ce-a făcut? Pare un băiat foarte de treabă.

Era inutil să mai insiste. Femeia vorbea cu greu, luptîndu-se cu mahmureala.

La familia Massoletti, găsi doar servitoarea, care îi explică într-o franceză stricată că stăpîna se dusese după soțul ei la *Fouquet's* și că aveau să cineze amîndoi în oraș.

Mobila era modernă, mai deschisă la culoare și mai veselă decît în celelalte apartamente. Pe un divan, zăcea o chitară.

La etajul lui Palmari, Fernand Barillard încă nu venise acasă. Îi deschise ușa, fredonînd, o femeie de vreo treizeci de ani, foarte blondă, bine făcută.

— A! V-am mai întîlnit pe scară. Ce vindeți?

— Poliția Judiciară.

— Anchetați cele petrecute dimineață?

— De unde știți că s-a petrecut ceva?

— Colegii dumneavoastră au făcut destul tărăboi! A fost de ajuns să întredeschid ușa ca să aud ce vorbeau. Între paranteze fie spus, au un mod ciudat de a vorbi despre un mort, îndeosebi cei care coborau cadavrul făcînd haz.

— Îl cunoșteați pe domnul Palmari?

— Nu l-am văzut niciodată, dar mi s-a întîmplat să-l aud răcnind.

— Răcnind? Ce vreți să spuneți?

— Probabil că nu era ușor de trăit cu el. Îl înțeleg, pentru că portăreasa mi-a spus că era infirm. Uneori, se înfuria rău de tot!

— Pe Aline?

— Aline o cheamă? În orice caz, ciudată persoană! La început, cînd o întîlneam pe scară, o salutam cu o mișcare a capului, dar se uita la mine de parcă aș fi fost transparentă. Ce gen de femeie e? Erau căsătoriți? Ea l-a omorît?

— La ce oră începe serviciul soțul dumneavoastră?

— Depinde. Nu are un orar fix, ca un funcționar de birou.

— Vine la masa de prînz?

— Rar, pentru că, de cele mai multe ori, se află într-un cartier îndepărtat sau la periferie. E reprezentant comercial.

— Știu. Cînd a plecat azi-dimineață?

— Nu știu, pentru că m-am dus foarte de dimineață să fac piața.

— Cît de dimineață?

— Pe la opt. Cînd m-am întors, la nouă și jumătate, nu mai era aici.

— Nu v-ați întîlnit vecina în prăvălii?

— Nu. Probabil că nu cumpărăm de la aceiași negustori.

— Sînteți căsătorită de mult timp?

— De opt ani.

Zeci și zeci de întrebări și tot atîtea răspunsuri, care se întipăreau în memoria lui Maigret. Din toată grămada, cîteva, poate numai unul, ar fi putut căpăta un sens la un moment dat.

Barmanul era acasă, deoarece începea serviciul la ora șase. Servitoarea și copiii stăteau în prima încăpere, transformată în sală de joacă. Un copilaș trase în comisar, strigînd:

— Pac! Pac! Ești mort!

Tony Pasquier, care avea barba țepoasă și deasă, se bărbierea a doua oară în acea zi. Soția lui cosea un nasture la pantalonașii unui copil.

— Ce nume spuneți? Palmari? Ar trebui să-l cunosc?

— E vecinul dumneavoastră de dedesubt sau, mai curînd, era pînă în dimineața asta vecinul de dedesubt.

— Nu cumva a pățit ceva? Am întîlnit agenți pe scară și, cînd m-am întors acasă, la două și jumătate, soția mi-a spus că a fost luat un cadavru.

— N-ați fost niciodată la *Clou Doré*?

— Nu personal, dar mi s-a întîmplat să trimit acolo clienți.

— De ce?

— Unii ne întreabă unde să ia masa în cutare sau cutare cartier. *Clou Doré* are faimă bună. L-am cunoscut cîndva pe

șeful chelnerilor, Pernelle, care a lucrat la *Claridge*. Știe meserie.

— Nu cunoașteți numele proprietarului restaurantului?

— Nu m-am informat niciodată.

— Dar pe femeie, Aline Bauche, ați întîlnit-o?

— Bruneta cu rochii pe corp cu care mă intersectez uneori pe scară?

— E proprietara dumneavoastră.

— Asta e o veste. N-am vorbit niciodată cu ea. Tu, Lulu?

— Nu suport genul.

— După cum vedeți, domnule Maigret, n-ați aflat mare lucru. Poate altă dată veți avea mai mult noroc.

Englezul nu era acasă. La etajul al șaselea, comisarul descoperi un culoar lung, luminat numai de o lucarnă din acoperiș. Spre curte, exista un pod imens, unde locatarii își țineau, claie peste grămadă, cufere vechi, manechine de croitorie, lăzi, o adunătură de vechituri ca la talcioc.

Spre fațadă se aliniau cîteva uși, ca la cazarmă. Începu cu cea din fund, unde dormea Yolande, servitoarea rentierilor de la etajul al doilea. Era deschisă și zări o cămașă de noapte transparentă pe un pat desfăcut, precum și niște sandale pe covorașul de lîngă pat.

Ușa următoare, a camerei unde dormea Amélia, conform planului schițat de Maigret în carnetul lui, era încuiată. La fel și următoarea.

Cînd bătu la a patra, o voce slabă îl rugă să intre și, printre coliviile de păsări care umpleau încăperea, zări lîngă fereastră, într-un fotoliu Voltaire, o femeie cu fața rotundă și palidă.

Vru să se retragă, să nu-i tulbure visarea. Bătrîna părea practic fără vîrstă, numai un fir subțire o mai ținea legată de această lume, și îl privea pe intrus cu o seninătate surîzătoare.

— Intrați, bunul meu domn. Nu vă fie teamă de păsările mele.

Nu i se spusese că, în afară de canari, un papagal enorm trăia în libertate, cocoțat în mijlocul încăperii pe un leagăn. Pasărea începu să cîrîie:

— Coco! Fii cuminte, Coco! Ți-e foame, Coco?

Maigret explică cum că era de la poliție și că în imobil fusese comisă o crimă.

— Știu, bunul meu domn. Portăreasa mi-a spus cînd am coborît la cumpărături. Ce păcat că ne ucidem între noi cînd viața e atît de scurtă! Ca în războaie. Tatăl meu a fost în cel din ’70 și cel din 1914. Și eu am trecut prin două.

— Îl cunoșteați pe domnul Palmari?

— Nici pe el, nici pe altcineva, în afară de portăreasă, care nu e chiar așa de rea pe cît s-ar putea crede. Biata femeie, a trecut prin multe necazuri. Soțul ei era afemeiat și, pe deasupra, și bețiv.

— N-ați auzit nici un locatar urcînd la acest etaj?

— Se întîmplă din cînd în cînd ca oamenii să vină să ia sau să aducă ceva în pod. Dar, cu fereastra tot timpul deschisă și cu păsările care cîntă…

— Vă vizitați vecinul?

— Domnul Jef? S-ar putea crede că sîntem de aceeași vîrstă. În realitate, e mult mai tînăr decît mine. Cred că abia a trecut de șaptezeci. Pare mai bătrîn din cauza rănilor. Îl cunoașteți și dumneavoastră? E surdo-mut și mă întreb dacă nu e mai rău decît dacă ești orb. Se spune că orbii sînt mai veseli decît surzii. Voi afla curînd, pentru că vederea îmi slăbește pe zi ce trece și n-aș putea să spun cum arătați la față. Zăresc doar o pată albă și umbre. Nu vreți să stați jos?

În sfîrșit, bătrînul, care la sosirea lui Maigret citea un ziar pentru copii cu benzi desenate. Avea fața plină de cicatrice și una dintre ele îi ridica un colț al gurii, lăsînd astfel impresia că zîmbea tot timpul.

Purta ochelari albăstrii. În mijlocul încăperii, o masă mare din lemn alb era acoperită de fleacuri, obiecte neașteptate, un joc de construcție cu piese metalice, bucăți de lemn cioplit, reviste vechi, lut din care bătrînul făcuse un animal greu de identificat.

Patul de fier semăna cu unul de cazarmă, ca și cuvertura aspră, iar pe pereții dați cu var erau prinse cromolitografii care reprezentau orașe scăldate de soare: Nisa, Napoli, Istanbul... Pe jos, alte teancuri de reviste.

Cu mîinile care nu tremurau, în pofida vîrstei sale, bărbatul se străduia să explice că era surd și mut, că nu putea să spună nimic, iar Maigret îi adresă și el un semn de neputință. Atunci, interlocutorul îi dădu de înțeles că era în stare să citească cuvintele pe buze.

— Îmi cer scuze că vă deranjez. Sînt de la poliție. Cunoașteți cumva un locatar pe nume Palmari?

Maigret arătă podeaua cu mîna, ca să-i dea de înțeles că Palmari locuia dedesubt, și îi arătă două degete ca să precizeze numărul etajelor. Bătrînul Jef dădu din cap și comisarul îi vorbi despre Aline.

După cîte putea să înțeleagă, bătrînul o întîlnise pe scară. O descrise nostim sculptîndu-i într-un fel în gol fața îngustă, silueta unduioasă și zveltă.

Cînd ajunse la etajul al patrulea, Maigret avu impresia că vizitase un întreg univers. Se simțea mai greoi și puțin melancolic. Moartea lui Manuel în scaunul lui cu rotile

provocase doar puțină agitație, iar unii, de care era despărțit doar de un perete, de o podea sau un tavan, nici măcar nu știau că fusese dus de acolo înfășurat în prelata pentru morți.

Lucas nu juca belotă. Aline nu era în salon.

— Cred că doarme.

Tînărul Lapointe se afla și el acolo, foarte bucuros să lucreze cu șeful lui.

— Am venit cu o mașină. Am făcut bine?

— A mai rămas bere, Lucas?

— Două sticle.

— Deschide-mi una și o să-ți trimit o jumătate de duzină în schimb.

Era ora șase. În Paris începeau să se formeze ambuteiaje și un automobilist nerăbdător claxona, în pofida interdicției, sub ferestrele imobilului.

IV

Restaurantul *Clou Doré*, situat pe strada Fontaine, era străjuit într-o parte de un local de striptease de mîna a treia și, în cealaltă parte, de un magazin specializat în lenjerie de damă foarte fantezistă, pe care străinii o cumpărau ca amintire din Parisul nebunatic.

Maigret și Lapointe, care lăsaseră mașina Poliției Judiciare pe strada Chaptal, mergeau fără grabă pe strada unde siluetele foarte diferite ale noctambulilor începeau să se amestece cu oamenii obișnuiți din timpul zilei.

Era ora șapte. „Gorila” localului, căruia toți îi spuneau Jo Braț Vînjos, nu era încă la post, în uniforma lui albastră cu fireturi aurii, la intrarea în restaurant.

Maigret, care îl căuta cu privirea, îl cunoștea foarte bine. Arăta ca un fost boxer de bîlci, chiar dacă nu-și pusese niciodată mănuși de șase sau de opt uncii, și, acum în vîrstă de vreo patruzeci de ani, își petrecuse jumătate din viață „la răcoare”, întîi ca minor la casa de corecție, apoi la închisoare, în tranșe de șase luni pînă la doi ani, pentru furturi prostești sau pentru loviri cauzatoare de răni.

Inteligența lui era aceeași cu a unui copil de zece ani și, în fața unei situații neprevăzute, privirea îi devenea tulbure,

aproape imploratoare, ca a unui școlar ascultat de profesor la o lecție pe care n-a învățat-o.

Aveau să-l găsească înăuntru, fără livrea, dînd cu cîrpa pe banchetele din piele roșcată și, îndată ce îl recunoscu pe comisar, chipul lui căpătă o expresie ostilă.

Cei doi chelneri aranjau scaunele, așezau pe fețele de masă farfuriile cu monograma restaurantului, paharele, tacîmurile de argint și, în mijlocul fiecărei mese, două flori într-o vază zveltă de cristal.

Lămpile cu abajur roz nu erau aprinse, pentru că lumina aurie a soarelui se revărsa încă pe trotuarul din față.

Barmanul, Justin, cu cămașă albă și cravată neagră, ștergea încă o dată paharele, iar singurul client, un bărbat gras cu fața roșie, așezat pe un taburet înalt, bea un lichior verde de mentă.

Maigret îl mai văzuse undeva. Era o figură familiară, dar nu știu imediat de unde să-l ia. Îl întîlnise oare la curse, tot aici sau în biroul lui de la Poliția Judiciară?

Montmartre era plin de inși care avuseseră de-a face cu el, uneori cu ani în urmă, și care dispăreau un timp mai lung sau mai scurt, fie pentru „o cură” la închisorile din Fontevrault sau Melun, fie pierzîndu-se în natură și așteptînd să fie uitați.

— Bună seara, domnule comisar. Bună seara, inspectore, spuse Justin cu dezinvoltură. Dacă vreți să luați masa, ați venit cam devreme. Cu ce vă servesc?

— Bere.

— Olandeză, daneză, germană?

Administratorul ieși discret din încăperea aflată în spatele sălii: avea părul rar, fața palidă și puțin buhăită și pungi urîte la ochi.

Se apropie de polițiști fără surprindere sau emoție vizibilă, îi întinse lui Maigret o mînă moale, o strînse apoi pe cea a lui Lapointe, după care se sprijini cu coatele de bar, fără să se așeze. Nu-i mai lipsea decît smochingul ca să fie gata să-și primească clienții.

— Mă așteptam să vă văd azi. Ba chiar eram surprins că n-ați venit mai repede. Ce ziceți de asta?

Părea tulburat sau stăpînit de tristețe.

— De care asta?

— Cineva i-a făcut felul pînă la urmă. Aveți vreo bănuială în privința făptașului?

Astfel, cu toate că presa nu pomenise nimic despre moartea lui Manuel, cu toate că Aline stătuse întreaga zi sub supraveghere și nu dăduse nici un telefon, cei de la *Clou Doré* prinseseră de veste.

Dacă ar fi vorbit un polițist din cartierul Ternes, i-ar fi dat informația unui reporter. Iar locatarii imobilului nu păreau să aibă nici o legătură cu lumea interlopă din Montmartre.

— De cînd ai aflat, Jean-Loup?

Administratorul, care îndeplinea și funcția de șef al chelnerilor, se numea Jean-Loup. Poliția nu avea ce să-i reproșeze. Originar din Allier, fusese la început chelner la Vichy. Căsătorit de tînăr, tată de familie, avea un fiu care studia la Facultatea de Medicină, iar una dintre fiice se căsătorise cu proprietarul unui restaurant de pe Champs-Elysées. Ducea o viață de burghez, în vila pe care și-o construise la Choisy-le-Roi.

— Nu știu, răspunse el uimit. De ce mă întrebați? Presupun că toată lumea a aflat.

— Ziarele n-au scris despre crimă. Încearcă să-ți amintești. Știai ceva la ora prînzului?

— Cred că da. Clienții ne vorbesc despre tot felul de lucruri! Tu îți amintești, Justin?

— Nu. S-a vorbit și la bar.

— Cine?

Maigret se lovea de legea tăcerii. Chiar dacă Pernelle, administratorul, nu făcea parte din lumea interlopă și ducea viața cea mai corectă cu putință, tot era obligat să păstreze tăcerea în privința unei părți a clientelei.

Clou Doré nu mai era barul de altădată, unde întîlneai aproape numai răufăcători despre care Palmari, care conducea pe atunci localul, nu se lăsa prea mult rugat ca să-i dea informații comisarului.

Restaurantul avea acum o clientelă înstărită. Veneau mulți străini, dar și prostituate frumușele pe la zece-unsprezece seara, pentru că se servea masa pînă la miezul nopții. Cîțiva caizi își păstraseră obiceiurile, dar nu mai erau niște tinerei gata să dea orice lovitură nesăbuită. Se așezaseră la casele lor, aveau soții și copii.

— Aș vrea să știu cine v-a vorbit primul despre asta amîndurora.

Acum, Maigret „mergea la pescuit”, după cum îi plăcea să spună.

— Nu cumva un anume Massoletti?

Avusese timp să memoreze numele tuturor locatarilor din imobilul de pe strada Acacias.

— Cu ce se ocupă?

— Cu automobilele… Automobilele italiene.

— Nu-l cunosc. Tu, Justin?

— E prima oară cînd aud numele ăsta.

Păreau sinceri.

— Vignon?

Nici o luminiță în ochii lor. Scuturară amîndoi din cap.

— Un profesor de educație fizică pe nume Destouches?

— Necunoscut pe-aici.

— Tony Pasquier?

— Îl cunosc, interveni Justin.

— Și eu, confirmă Pernelle. Îmi trimite clienți cîteodată. E al doilea barman de la *Claridge*, nu-i așa? Nu l-am mai văzut de luni de zile.

— Azi n-a telefonat?

— Sună doar cînd recomandă în mod special un client.

— Nu cumva ați aflat vestea de la „gorila” voastră?

Jo, care auzise, scuipă pe jos, chipurile scîrbit, și murmură printre dinții artificiali:

— E de plîns!

— James Stuart, un englez? Nici el? Fernand Barillard?

La fiecare nume, cei doi bărbați se prefăceau că încercau să-și amintească și scuturau iar din cap.

— Cine, după părerea voastră, avea interes să-l suprime pe Palmari?

— S-a mai încercat și altă dată.

— Numai că cei doi care au tras în el cu pistolul-mitralieră au fost lichidați. Iar Palmari nu mai ieșea din apartament. Spune-mi, Pernelle, de cît timp și-a schimbat *Clou Doré* stăpînul?

O roșeață ușoară coloră fața palidă a administratorului.

— De cinci zile.

— Și cine e actualul proprietar?

Bărbatul ezită doar o clipă. Înțelegea că Maigret știa și că nu servea la nimic să mintă.

— Eu.

— De la cine ai cumpărat localul?

— De la Aline, bineînțeles.

— De cînd era Aline adevărata patroană?

— Nu-mi amintesc data, dar de mai bine de doi ani.

— Actul de vînzare a trecut pe la notar?

— Totul s-a făcut cît se poate de legal.

— Care notar?

— Maestrul Desgrières, bulevardul Pereire.

— Prețul?

— Două sute de mii.

— Franci noi, presupun?

— Bineînțeles.

— Plătiți cu bani gheață?

— Da. Și a fost nevoie de ceva timp pentru numărarea bancnotelor.

— Aline a luat banii într-o servietă sau într-o valiză?

— Nu știu. Am plecat primul.

— Știai că imobilul de pe strada Acacias e tot al amantei răposatului Manuel?

Cei doi bărbați arătau din ce în ce mai stînjeniți.

— Totdeauna circulă zvonuri. Să știți, domnule comisar, că sînt om cinstit, ca și Justin. Avem amîndoi familie. Restaurantul se află în Montmarte, așa că avem o clientelă formată din tot felul de oameni. De altfel, legea nu ne permite să-i dăm afară decît dacă sînt beți criță, ceea ce se întîmplă rareori. Auzim tot felul de povești, dar preferăm să le uităm. Nu-i așa, Justin?

— Adevărat.

— Mă întreb dacă Aline avea un amant, murmură comisarul.

Cei doi nu avură nici o reacție, nu spuseră nici da, nici ba, ceea ce îl surprinse oarecum pe Maigret.

— Nu se întîlnea niciodată cu bărbați aici?

— Nici măcar nu se oprea la bar. Venea direct în biroul meu de la mezanin și verifica socotelile ca o femeie de afaceri, apoi pleca cu partea care îi revenea.

— Nu te surprinde că un om ca Palmari și-a transferat, se pare, pe numele ei tot avutul sau o bună parte din el?

— Mulți comercianți și oameni de afaceri, ca să prevină o posibilă confiscare, își trec bunurile pe numele soției.

— Palmari nu era căsătorit, obiectă Maigret. Iar între ei era o diferență de treizeci și cinci de ani.

— M-am gîndit și eu la asta. Cred că Manuel chiar era amorezat de ea. Avea încredere absolută în Aline. O iubea. Aș putea să jur că nu iubise niciodată înainte s-o întîlnească. Se simțea neputincios în scaunul lui de infirm. Ea a devenit, mai mult ca niciodată, viața lui, singura ființă care îl lega de lumea exterioară.

— Și ea?

— După cîte pot să-mi dau seama, și ea îl iubea. Li se întîmplă și altor fete ca Aline. Înainte să-l cunoască, întîlnise numai bărbați care se foloseau de ea pentru plăcerea lor, fără să se uite la ea ca la o ființă umană. Înțelegeți? Femei ca Aline sînt mai sensibile decît femeile cinstite la atenția care li se acordă, la afecțiune, la perspectiva unei vieți liniștite.

Grăsanul roșu la față, aflat la celălalt capăt al barului, ceru încă un lichior de mentă.

— Imediat, domnule Louis.

Iar Maigret întrebă cu glas scăzut:

— Cine e acest domn Louis?

— Un client. Nu-i știu numele de familie, dar vine destul de des să bea „o mentă”. Presupun că e din cartier.

— Era aici la aperitivul de la prînz?

— Era aici, Justin? întrebă în șoaptă Pernelle.

— O clipă! Cred că da. M-a întrebat dacă n-am vreun pont pentru nu știu care cursă.

Domnul Louis își ștergea fruntea de transpirație și se uita posac la pahar.

Maigret scoase carnețelul din buzunar, scrise cîteva cuvinte și îi dădu lui Lapointe să citească:

Ține-te după el dacă pleacă. Ne întîlnim aici. Dacă nu mai sînt, sună-mă acasă.

— Auzi, Pernelle! Cît nu ești încă foarte ocupat, n-ai vrea să urcăm puțin la mezanin?

Era o invitație pe care un patron de restaurant nu prea poate s-o refuze.

— Pe-aici…

Avea platfus și mergea ca o rață, ca majoritatea șefilor de sală mai în vîrstă. Scara era îngustă și întunecoasă. Aici nu mai regăseai nimic din luxul și confortul din restaurant. Pernelle scoase din buzunar o legătură de chei, deschise o ușă vopsită în maro și intrară amîndoi într-o încăpere mică, cu ferestrele spre curte.

Pe biroul cu capac convex tronau facturi, prospecte, două telefoane, condeie, creioane și hîrtie cu antet. Pe rafturi din lemn alb se aliniau cutii de carton verzi, iar pe peretele din față se vedeau cîteva fotografii înrămate: doamna Pernelle, mai tînără cu douăzeci sau treizeci de ani, un băiat de vreo douăzeci

de ani și o fată care își înclina visătoare capul, cu bărbia sprijinită în palmă.

— Stai jos, Pernelle, și ascultă-mă cu atenție. Ce-ar fi să jucăm cinstit amîndoi?

— Întotdeauna am jucat cinstit.

— Știi bine că nu, că nu poți să-ți permiți asta, altfel n-ai fi proprietarul restaurantului *Clou Doré*. Ca să te simți mai în largul tău, o să-ți fac o dezvăluire care nu mai are acum consecințe pentru cel în cauză. Cînd Manuel a cumpărat ceea ce era doar un bistrou acum douăzeci de ani, veneam uneori pe aici să beau un pahar în cursul dimineții, la ora la care eram aproape sigur că-l găseam numai pe el. Se întîmpla să-mi și telefoneze sau să-mi facă o vizită discretă la Poliția Judiciară.

— Informator? murmură patronul, fără să se arate foarte surprins.

— Ai bănuit?

— Nu știu. Poate. Presupun că de asta au tras în el acum trei ani?

— Posibil. Numai că Manuel era șiret și dacă, din cînd în cînd, îmi furniza informații despre mărunțișuri, se ocupa în schimb de afaceri mari despre care avea grijă să nu sufle o vorbă.

— Nu vreți să spun să ne aducă o sticlă de șampanie?

— E aproape singura băutură care nu mă tentează.

— Bere?

— Deocamdată nimic.

Pernelle era chinuit în mod vizibil.

— Manuel era foarte tare, continuă Maigret, privindu-și tot timpul în ochi interlocutorul. Atît de tare, încît n-am putut niciodată să găsesc o dovadă contra lui. Știa că știam, cel puțin o

bună parte din adevăr. Nu-și dădea osteneala să nege. Mă privea calm, cu un strop de ironie, și, cînd nu se mai putea altfel, îl turna la mine pe unul dintre complicii lui.

— Nu înțeleg.

— Ba da.

— Ce vreți să spuneți? N-am lucrat niciodată pentru Manuel, doar aici, ca șef de sală și apoi administrator.

— Totuși, încă de la prînz, știai ce i s-a întîmplat. După cum ai spus, la bar sau în restaurant auzi multe lucruri. Ce crezi, Pernelle, despre furturile de bijuterii?

— Ce scriu ziarele: niște tineri care își fac mîna și ajung toți să fie prinși.

— Nu.

— Se vorbește despre un veteran care ar sta în apropiere în momentul loviturilor pentru orice eventualitate.

— Și?

— Nimic. Jur că nu știu nimic mai mult.

— Ei bine, am să-ți destăinui mai mult, convins fiind că nu-ți spun nimic nou! Care e riscul principal la care se expun hoții de bijuterii?

— Să fie prinși.

— Cum?

— Cînd vor să le vîndă.

— Bine! Ești pe drumul cel bun. Toate pietrele de o anumită valoare au într-un fel starea lor civilă și sînt cunoscute de oamenii de meserie. Cînd se comite un furt, semnalmentele bijuteriilor sînt trimise atît în Franța, cît și în țările străine. Un tăinuitor, dacă hoții cunosc unul, nu le va da decît zece sau cincisprezece la sută din valoarea prăzii. Aproape întotdeauna,

după un an-doi, cînd va pune pietrele prețioase în circulație, poliția le va identifica și va merge pe fir. Da?

— Presupun că așa e. Aveți mai multă experiență decît mine.

— Or, de ani de zile, dispar periodic bijuterii, în urma unor jafuri sau spargeri de vitrine, fără să li se poată da de urmă. Ce presupune asta?

— De unde să știu?

— Haide, Pernelle! Nimeni nu face o meserie ca a ta timp de treizeci-patruzeci de ani fără să știe cum merge treaba, chiar dacă nu e amestecat.

— Nu sînt de foarte mult timp în Montmartre.

— Prima măsură de precauție e nu numai să scoți pietrele din montură, ci să le și transformi, ceea ce necesită complicitatea unui tăietor de diamante. Cunoști vreunul?

— Nu.

— Puțini cunosc, pentru bunul motiv că nu sînt mulți, nu numai în Franța, ci și în lume. Totuși, la Paris sînt vreo cincizeci, mai mult sau mai puțin grupați în cartierul Marais, în preajma străzii Francs-Bourgeois, formînd o mică lume foarte închisă. În plus, intermediarii, negustorii de diamante și marii negustori de bijuterii care le dau de lucru sînt cu ochii pe ei.

— Nu m-am gîndit la asta.

— Zău!

Cineva bătu la ușă. Era barmanul, care îi întinse lui Maigret o bucată de hîrtie.

— A fost adus biletul ăsta pentru dumneavoastră.

— Cine l-a adus?

— Băiatul de la debitul din colț.

Lapointe scrisese cu creionul pe o filă de carnețel:

A intrat în cabină să telefoneze. Prin geam, am văzut că cerea Etoile 42.39. Nu sînt sigur de ultima cifră. S-a așezat într-un colț și citește ziarul. Rămîn.

— Pot să dau un telefon? Apropo, de ce ai două linii telefonice?

— Am numai una. Al doilea telefon e legat doar la restaurant.

— Alo! Informațiile? Aici comisarul Maigret, de la Poliția Judiciară. Aș vrea să aflu, urgent, ce abonat are numărul Etoile 42.39. Nu știu dacă ultima cifră e exactă. Fiți amabilă și sunați-mă aici.

— Acum chiar că aș bea o bere, îi spuse el lui Pernelle.

— Ești sigur că nu știi mai mult decît mi-ai spus despre domnul Louis?

Pernelle ezită, dîndu-și seama că lucrurile deveneau serioase.

— Nu-l cunosc personal. Îl zăresc la bar. Mi se întîmplă să-l servesc cînd lipsește Justin și să schimb cîteva cuvinte cu el din cînd în cînd.

— Mai vine cu cineva?

— Rar. L-am văzut uneori cu tinerei și chiar m-am întrebat dacă nu cumva e pederast.

— Nu-i cunoști nici numele de familie, nici adresa?

— Am auzit spunîndu-i-se întotdeauna domnul Louis, cu oarecare respect. Probabil că locuiește în cartier, pentru că nu vine niciodată cu mașina.

În acel moment, sună telefonul. Maigret ridică receptorul.

— Comisarul Maigret? Cred că am aflat ceea ce doreați, spuse funcționara de la Informații. Etoile 42.39 și-a suspendat abonamentul acum șase luni, pe motiv de plecare în străinătate. Abonatul al cărui număr este Etoile 42.38 se numește Ferdinand Barillard și locuiește…

Comisarul cunoștea urmarea. Reprezentantul firmei de ambalaje de lux care locuia pe același palier cu Palmari!

— Mulțumesc, domnișoară.

— Nu vreți și numerele de dinainte?

— Pentru orice eventualitate…

Nume și adrese pe care nu le cunoștea. Maigret se ridică greoi, amorțit de căldură și de o zi obositoare.

— Gîndește-te la ce ți-am spus, Pernelle. Acum, cînd ai afacerea ta și conduci un local care merge bine, ar fi trist să ai necazuri, nu? Sînt convins că ne vom revedea curînd. Un sfat: nu vorbi prea mult, prin telefon sau altfel, despre discuția pe care am avut-o. Apropo, ambalajele de lux nu-ți spun nimic?

Noul patron al restaurantului *Clou Doré* îl privi cu o surprindere neprefăcută.

— Nu înțeleg.

— Unii fabricanți de obiecte din carton se specializează în cutii de bomboane de ciocolată, cornete de drajeuri etc. Or, printre aceste „etc.” pot fi clasificate și cutiile folosite în domeniul bijuteriilor în loc de casete.

Coborî scara întunecoasă și murdară, traversă restaurantul, unde acum se aflau un cuplu, într-un colț, și patru clienți chercheliți la o masă.

Ieși în stradă și porni spre barul-tutungerie, unde îi zări pe Lapointe așezat cuminte în fața unui aperitiv și, într-un colț, pe

domnul Louis, care citea un ziar de seară. Nici unul dintre ei nu-l văzu și, după cîteva clipe, comisarul urcă într-un taxi.

— Strada Acacias, colț cu strada Arc-de-Triomphe.

Cerul căpătase acum o nuanță de un roșu strălucitor, care colora fețele trecătorilor. Nu se simțea nici o adiere și Maigret avea cămașa lipită pe corp. Tot drumul păru să moțăie și poate chiar moțăi, pentru că tresări cînd auzi glasul șoferului:

— Am ajuns, șefu'!

Ridică încet capul ca să privească de jos în sus imobilul din cărămidă de un roșu deschis, cu conturul ferestrelor din piatră albă, care fusese construit probabil pe la 1910. Ascensorul îl lăsă la etajul al patrulea și puțin lipsi să nu sune, din obișnuință, la ușa din stînga.

În fața celei din dreapta, așteptă un timp și, în cele din urmă, îi deschise femeia blondă cu care stătuse de vorbă după-amiază. Avea gura plină și șervetul în mînă.

— Iar dumneavoastră! remarcă ea, surprinsă, dar fără agasare. Sînt cu soțul la masă.

— Aș vrea să-i spun cîteva cuvinte.

— Intrați.

Salonul semăna cu cel din apartamentul de vizavi, dar era mai puțin luxos, cu un covor mai obișnuit. Apoi, nu intrai într-o cămăruță ca la Palmari, ci într-o sufragerie burgheză, cu mobilă rustică.

— E domnul comisar Maigret, Fernand.

Un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu mustață neagră, se ridică de la masă și el cu șervetul în mînă. Își scosese haina, își desfăcuse cravata și își descheiase cămașa la gît.

— Foarte onorat, murmură el, uitîndu-se rînd pe rînd la soția lui și la vizitator.

— Domnul comisar a mai fost și după-amiază. N-am avut timp să-ți spun. Din cauza locatarului care a murit, a fost prin tot imobilul, sunînd la toate ușile.

— Nu vă deranjați de la masă, spuse Maigret. Am destul timp.

Pe masă se aflau o friptură de vițel și tăiței cu sos de tomate. Soții își reluară locurile, nu fără o oarecare stînjeneală, în timp ce comisarul se așeza la capătul mesei.

— Beți un pahar cu vin?

Carafa cu vin alb scoasă de curînd din frigider era aburită și Maigret nu rezistă tentației. Și nu greși, pentru că era un vinișor de Sancerre sec și aromat, care cu siguranță nu fusese cumpărat de la băcănie.

Cînd soții Barillard reîncepură să mănînce, sub privirea absentă a oaspetelui, se lăsă o tăcere jenantă.

— Tot ce-am putut să-i spun a fost că nu-l cunoaștem pe acest Palmari. Eu nu l-am văzut niciodată și nu i-am știut numele pînă azi-dimineață. Iar femeia…

Soțul ei era un bărbat frumos, zvelt și musculos, care avea probabil succes la femei, iar mustața îi sublinia buzele pofticioase și dinții impecabili, pe care îi descoperea la cel mai mic zîmbet.

— Tu îi știi?

— Nu. Dar lasă-l să vorbească pe domnul comisar. Vă ascult, domnule Maigret.

Simțeai la el o oarecare ironie, o agresivitate abia ascunsă. Era masculul frumos, sigur pe el, oricînd cu chef de arțag, care nu se îndoia nici de farmecul, nici de forța lui.

— Sfîrșiți întîi de mîncat. Ați făcut multe vizite azi?

— În tot cartierul Lilas.

— Cu mașina?

— Cu mașina mea, bineînțeles. Am un Peugeot 404 de care sînt foarte mulțumit și care denotă seriozitate. Asta contează în meseria mea.

— Presupun că luați cu dumneavoastră o valiză cu eșantioane?

— Evident, cum fac și colegii mei.

— După ce veți termina de mîncat mărul, am să vă cer să mi-o arătați.

— E o curiozitate destul de neașteptată, nu?

— Depinde de perspectiva în care te plasezi.

— Pot să vă întreb dacă ați manifestat dorințe de același fel și la celelalte etaje ale acestei case?

— Încă nu, domnule Barillard. Adaug că aveți dreptul să-mi respingeți cererea, caz în care îi voi telefona unui judecător de instrucție foarte simpatic, care îmi va trimite prin planton un mandat de percheziție și, la nevoie, un mandat de aducere. Preferați poate să continuăm această discuție în biroul meu de la Poliția Judiciară?

Maigret observă o contradicție destul de evidentă în atitudinea celor două personaje. Femeia făcuse ochii mari, surprinsă de tonul pe care îl lua dintr-odată discuția, de înăsprirea atitudinii celor doi bărbați, neașteptată pentru ea. Își așează mîna peste cea a soțului ei și întrebă:

— Ce se întîmplă, Fernand?

— Nimic, draga mea. Nu te neliniști. Domnul comisar îmi va prezenta imediat scuze. Cînd poliția se află în fața unei crime pe care nu o poate rezolva, are tendința să se enerveze.

— Dumneavoastră, doamnă, ați primit un telefon în urmă cu mai puțin de o oră?

Ea se întoarse spre soțul său ca și cum ar fi vrut să-l întrebe ce să răspundă, dar, fără să se uite la ea, bărbatul îl cerceta curios cu privirea pe comisar, încercînd să ghicească unde spera acesta să ajungă.

— Eu am primit acel telefon.

— De la un prieten?

— De la un client.

— Un fabricant de ciocolată? Un cofetar? Un fabricant de parfumuri? Asta e clientela dumneavoastră, nu?

— Sînteți destul de bine informat.

— Sau poate de la un negustor de bijuterii? Pot să vă întreb, domnule Barillard, care e numele lui?

— Mărturisesc că nu l-am reținut, pentru că afacerea nu mă interesa.

— Serios! Un client care vă sună la sfîrșitul zilei. În fond, ce dorea de la dumneavoastră?

— Prețurile actuale.

— Îl cunoașteți de mult pe domnul Louis?

Întrebarea își făcu efectul. Frumosul Fernand se încruntă și chiar soția lui observă că, brusc, nu mai era chiar atît de relaxat ca înainte.

— Nu-l cunosc pe domnul Louis. Acum, dacă socotiți că e necesar să continuăm această discuție, să trecem în biroul meu. Principiul meu este să nu amestec femeile în afaceri.

— Femeile?

— Pe soția mea, dacă preferați. Îmi dai voie, draga mea?

Îl conduse pe Maigret într-o încăpere alăturată, cam de aceleași dimensiuni ca odăița lui Palmari, amenajată destul de confortabil. Deoarece ferestrele dădeau spre curte, era mai întuneric decît în celelalte încăperi și Barillard aprinse lămpile.

— Luați loc, dacă vreți, și, pentru că trebuie neapărat, vă ascult.

— Ați spus o chestie destul de amuzantă.

— Vă rog să credeți că n-am intenția să vă amuz. Plănuisem cu soția mea să mergem în seara asta la cinematograf și din cauza dumneavoastră o să pierdem începutul filmului. Ce-am spus hazliu?

— Că aveți ca principiu să nu amestecați femeile în afaceri.

— Nu sînt singurul care gîndește astfel.

— Vom mai vorbi despre asta imediat. Cel puțin în privința doamnei Barillard sînt dispus să vă cred. Sînteți căsătorit de mult timp?

— Opt ani.

— Făceați deja aceeași meserie ca azi?

— Aproape.

— Diferența?

— Mă ocupam de producție, într-o fabrică de carton de la Fontenay-sous-Bois.

— Locuiați în acest imobil?

— Locuiam într-o casă mică, la Fontenay.

— Să vedem acea valiză cu eșantioane.

Era așezată pe parchet, în stînga ușii, iar Barillard o ridică fără tragere de inimă pe birou.

— Cheia?

— Nu e încuiată.

Maigret o deschise și, cum se aștepta, printre cutiile luxoase, aproape toate decorate cu gust, găsi cutii dintre acelea în care bijutierii își ambalează ceasurile și bijuteriile vîndute fără casetă.

— Cîte magazine de bijuterii ați vizitat azi?

— Nu știu. Trei sau patru. Ceasornicarii și bijutierii formează doar o parte din clientela noastră.

— Notați firmele pe care le-ați vizitat?

Fernand Barillard avu pentru a doua oară o reacție de neplăcere.

— N-am înclinații nici de contabil, nici de statistician. Mă mulțumesc să înregistrez comenzile.

— Și, bineînțeles, după ce transmiteți aceste comenzi firmei pentru care lucrați, păstrați o copie?

— Poate că alții așa ar face. Eu am încredere în patronii mei și mă încurc cu cît mai puține hîrțoage.

— Astfel încît nu-mi puteți da o listă cu clienții dumneavoastră?

— Într-adevăr, nu pot.

— Pentru ce firmă lucrați?

— Gelot et Fils, de pe Avenue des Gobelins.

— Probabil că au o contabilitate mai bine pusă la punct decît a dumneavoastră. Le voi face o vizită mîine-dimineață.

— Vreți să-mi spuneți odată unde vreți să ajungeți?

— Întîi, o întrebare. Susțineți că nu amestecați niciodată femeile în afaceri, nu-i așa?

Barillard, care își aprindea o țigară, dădu din umeri.

— Chiar dacă această femeie se numește Aline și locuiește de partea cealaltă a palierului?

— Nu știam că o cheamă Aline.

— Totuși, ați știut imediat despre cine vorbeam.

— Un singur apartament e vizavi de al nostru, adică de cealaltă parte a palierului, și, după cîte știu, acolo e o singură femeie. Mi s-a întîmplat s-o întîlnesc pe scară, să urc cu ea în ascensor, s-o salut ridicîndu-mi pălăria, dar nu-mi amintesc să fi

schimbat vreo vorbă. Poate să fi murmurat vreodată, ținîndu-i deschisă ușa ascensorului: „Poftiți, vă rog…”.

— Soția dumneavoastră știe?

— Ce să știe?

— Totul. Cu ce vă ocupați. Diversele dumneavoastră activități. Relațiile cu domnul Louis.

— V-am spus că nu cunosc nici un domn Louis.

— Totuși, în urmă cu o oră, v-a avertizat telefonic că anchetam în strada Fontaine și v-a relatat în parte discuția mea cu patronul și cu barmanul de la *Clou Doré*.

— Ce vreți să vă spun?

— Nimic. După cum vedeți, eu vorbesc. Există cazuri în care e mai bine să joci cinstit, să-ți arăți cărțile adversarului. Aș fi putut să aștept să mă întîlnesc cu patronii dumneavoastră și să-l interoghez pe contabilul din Avenue des Gobelins. Pînă mîine, nu vor putea să falsifice scriptele ca să vă acopere. Și știți foarte bine ce-o să descopăr.

— Nume, adrese, cifre. Atîtea cutii Pompadour la o sută cincizeci de franci duzina. Atîtea…

— Atîtea casete de bijuterii la atîta duzina sau suta.

— Și?

— Închipuiți-vă, domnule Barillard, că am și eu o listă cu magazinele de bijuterii care, la Paris și la periferie, au fost jefuite de mai mulți ani, fie că e vorba de un atac în toată regula sau, mai recent, de spargerea vitrinelor cu un levier. Începeți să înțelegeți? Sînt aproape sigur că pe lista clienților dumneavoastră, pe care mi-o vor furniza cei de la Gelot et Fils, voi găsi cam toate numele de pe lista mea.

— Și dacă ar fi așa? Din moment ce vizitez majoritatea bijutierilor din Paris, cu excepția marilor case, care folosesc

doar casete din marochinărie, e normal să…

— Nu cred că asta va fi și părerea judecătorului de instrucție care se ocupă de cazul Palmari.

— Adică vecinul meu de palier se ocupa de bijuterii?

— În felul lui. Și, de trei ani de cînd e invalid, prin intermediul unei femei.

— De-asta m-ați întrebat adineauri dacă…

— Exact. Acum vă întreb dacă sînteți amantul numitei Aline Bauche și de cît timp.

Bărbatul avu o reacție instinctivă. Fără să vrea, aruncă o privire spre ușă, apoi, cu pași ușori, se apropie de ea și o întredeschise ca să se asigure că soția lui nu asculta.

— Dacă mi-ați fi vorbit așa în sufragerie, cred că v-aș fi tras un pumn în nas. Nimeni n-are dreptul să semene suspiciunea în sînul unei căsnicii.

— Nu mi-ați răspuns.

— Răspunsul e „nu”.

— Și susțineți în continuare că nu cunoașteți nici un domn Louis?

— Nu cunosc nici un domn Louis.

— Îmi dați voie?

Maigret întinse mîna spre telefon, formă numărul apartamentului de vizavi și recunoscu vocea lui Lucas.

— Ce face clienta ta?

— A dormit un timp, apoi s-a hotărît să mănînce o felie de jambon și un ou. Devine nervoasă, se plimbă prin apartament și, de cîte ori trece prin fața mea, îmi aruncă o privire ucigașă.

— N-a încercat să telefoneze?

— Nu. Sînt cu ochii-n patru.

— N-a venit nimeni?

— Nimeni.

— Mulțumesc. Voi fi și eu acolo în cîteva minute. Pînă atunci, telefonează la birou să ne mai trimită un om. Da, aici. Știu că Bonfils e jos. Aș vrea încă unul, căruia să-i spui să ia o mașină, să tragă în fața ușii de la intrare și să nu-și ia ochii de la ea. Ar trebui, dacă ar părăsi cumva casa singur sau împreună cu soția, să-l fileze pe un anume Fernand Barillard, comis-voiajor, care locuiește în apartamentul situat vizavi de cel în care te afli tu. Da, acolo sînt. Să-i fie pus telefonul sub ascultare. Semnalmentele lui Barillard: în jur de patruzeci de ani, un metru șaptezeci și cinci, părul negru și bogat, mustăcioară, o anumită eleganță, genul de bărbat care place femeilor. Soția, în cazul în care l-ar însoți, e mai tînără cu vreo zece ani, blondă, atrăgătoare, destul de plinuță. Stau aici pînă sosește inspectorul. Ne vedem mai îndată, bătrîne.

În timp ce vorbea, comis-voiajorul îl privea cu ură.

— Presupun că tot nu aveți nimic să-mi spuneți? îl întrebă Maigret, aproape cu suavitate.

— Absolut nimic.

— Inspectorul meu o să ajungă aici în vreo zece minute. Intenționez să vă țin companie pînă sosește.

— Cum doriți.

Barillard se așează într-un fotoliu de piele, luă o revistă de pe o măsuță și se prefăcu interesat de conținutul ei. Maigret se ridică și începu să examineze cu atenție încăperea, citi titlurile cărților din bibliotecă, ridică un prespapier, întredeschise sertarele biroului.

Minute lungi pentru comis-voiajor! Pe deasupra revistei, bărbatul îi arunca din cînd în cînd o privire acelui om masiv, placid, care părea să umple biroul, să-l strivească cu greutatea

lui și pe chipul căruia nu se putea ghici nimic din ce-i trecea prin minte.

Din cînd în cînd, comisarul își scotea ceasul din buzunar, pentru că nu se obișnuise niciodată cu cele de mînă și păstra cu mare grijă cronometrul din aur, cu două capace, moștenit de la tatăl lui.

— Încă patru minute, domnule Barillard.

Acesta se străduia să rămînă calm, dar mîinile începeau să-i trădeze nerăbdarea.

— Trei minute.

Omul se stăpînea din ce în ce mai greu.

— Gata! Vă urez noapte bună, în așteptarea următoarei noastre întrevederi, care va fi, sper, la fel de cordială.

Maigret ieși din birou și o găsi pe tînăra femeie în sufragerie, cu ochii roșii.

— Soțul meu n-a făcut nimic rău, nu-i așa, domnule comisar?

— Pe el trebuie să-l întrebați, domniță. Vă doresc să aveți dreptate.

— În pofida aparențelor, e un om foarte blînd, foarte afectuos. Uneori e iute la mînie, ăsta e temperamentul lui, dar e primul care regretă întotdeauna că s-a înfuriat.

— Noapte bună, doamnă.

Ea îl conduse, cu privirea îngrijorată, și îl văzu îndreptîndu-se nu spre ascensor, ci spre ușa de vizavi.

V

Aline, cu nervii încordați, cu privirea fixă și sfredelitoare, scoasă în evidență de cearcăne adînci, îi deschise ușa comisarului. Maigret era mai calm ca niciodată. În timp ce traversa palierul, luase un aer blajin, bine cunoscut de inspectorii lui, care nu se lăsau niciodată înșelați de această atitudine.

— N-am vrut să părăsesc imobilul fără să-ți urez o noapte cît se poate de bună.

Lucas, așezat într-un fotoliu, puse revista pe care o citea pe covor și se ridică alene. Nu era greu de ghicit că între cele două personaje, care petrecuseră cîteva ore închise în apartament și aveau să rămînă acolo pînă dimineață, nu domnea deloc cordialitatea.

— Nu crezi, Aline, că ai face mai bine să te culci? N-ai dus lipsă de emoții pe ziua de azi. Mă tem că ziua de mîine va fi la fel, dacă nu chiar mai supărătoare. N-ai în mica ta farmacie un somnifer sau un calmant oarecare?

Ea îl privea cu duritate, încerca să ghicească la ce se gîndea cu adevărat și era furioasă la culme văzînd că Maigret nu se dădea de gol în nici un fel.

— Am aflat multe de dimineață pînă acum, dar trebuie să fac unele verificări înainte să-ți vorbesc despre descoperirile mele. Apropo! Seara asta, am făcut cunoștință cu un bărbat destul de ciudat, care e vecinul tău de palier. La început, m-am înșelat în privința lui, luîndu-l drept un simplu comis-voiajor care propune cutii pentru cofetari și fabricanți de ciocolată. Dar s-a dovedit că activitatea lui e mult mai largă și cuprinde, îndeosebi, lumea bijuteriilor.

Maigret vorbea fără grabă, umplîndu-și pipa gînditor.

— Așa că n-am avut timp să stau la masă. Sper că domnul Louis va avea răbdare să mă aștepte la *Clou Doré* și că vom putea lua cina împreună.

O nouă tăcere. Maigret îndesă tutunul în pipă cu un gest familiar al degetului arătător, trase de un fir ieșit și aprinse în sfîrșit un chibrit, în timp ce Aline îi urmărea mișcările prea minuțioase cu o nerăbdare crescîndă.

— Un bărbat frumos, acest Fernand Barillard! M-aș mira să se mulțumească cu o singură femeie, mai ales că soția lui mi se pare cam searbădă pentru el. Ce părere ai?

— Nu-l cunosc.

— Bineînțeles, proprietara unui imobil nu poate să-și cunoască direct toți locatarii. Mai ales dacă deține și alte imobile. Voi afla asta mîine, de la notarul Desgrières, căruia i-am solicitat o întrevedere. Cazul acesta e atît de complicat, Aline, încît sînt momente în care am impresia că mă împotmolesc. Pentru orice eventualitate, am postat un om jos, în caz că Barillard ar avea chef să iasă la plimbare. Iar telefonul lui e pus de acum înainte sub ascultare, ca și al tău. După cum vezi, te avertizez cu frumosul. Probabil că n-ai nimic să-mi spui?

Cu buzele strînse, Aline se îndreptă cu pași de automat spre dormitor și trînti ușa în urma ei.

— E adevărat, șefule, tot ce i-ați spus?

— Aproape. Noapte bună. Încearcă să nu te lași furat de somn. Fă-ți cafea tare cîtă îți trebuie și, dacă se întîmplă ceva, telefonează-mi acasă. Nu știu la ce oră voi ajunge, dar sînt foarte hotărît să dorm.

În loc să ia ascensorul, coborî încet scara, trecînd prin fața ușilor și imaginîndu-și viața locatarilor din acele apartamente. Unii se uitau la televizor și, din loc în loc, se auzeau același gen de voci și același gen de muzică. La Mabel Tuppler, un răpăit de picioare arăta că una-două perechi dansau.

Inspectorul Lagrume moțăia la volanul unei mașini a Poliției Judiciare și Maigret îi strînse mîna distrat.

— Nu aveți mașină, șefule?

— O să găsesc un taxi pe Avenue de la Grande-Armée. Ai primit instrucțiuni?

— Să-l urmăresc pe tip, Fernand Barillard.

Maigret nu se mai simțea la fel de ușor ca atunci cînd se trezise dimineață în apartamentul scăldat de soare sau cînd, pe platforma autobuzului, sorbea imaginile unui Paris plin de culoare, ca dintr-o carte cu poze pentru copii.

Oamenii aveau mania să-l întrebe ce metode folosea. Unii chiar pretindeau că erau în stare să le analizeze, iar el îi privea atunci cu o curiozitate ironică, deoarece știau mai mult decît el, care, de cele mai multe ori, improviza urmîndu-și instinctul.

Cu siguranță că prefectului nu i-ar fi fost pe plac ce-i dictase lui Maigret instinctul în acea zi, iar judecătorul de instrucție, în pofida admirației sale, probabil că s-ar fi încruntat.

De exemplu, înainte să-l chestioneze pe Fernand Barillard, Maigret ar fi trebuit să adune cît mai multe informații despre el, să facă un dosar, să aibă în mînă datele pe care era sigur că le va găsi la Gelot et Fils și precizările pe care, eventual, avea să i le furnizeze maestrul Desgrières.

Dar preferase să stîrnească îngrijorarea comisului-voiajor, să-l pună în gardă intenționat, fără să-i ascundă că era sub supraveghere.

O clipă, se gîndise să nu-i spună nimic amantei lui Palmari, ca s-o surprindă a doua zi punînd-o față în față cu vecinul ei de palier și să-i urmărească reacțiile.

În cele din urmă, procedase exact pe dos, iar tînăra știa de acum că Maigret stabilise o legătură între ea și comis-voiajorul care vindea cutii de carton.

Erau supravegheați amîndoi. Nu puteau nici să se întîlnească, nici să ia legătura prin telefon. Și nu puteau nici să iasă din imobil fără să fie urmăriți.

În aceste condiții, urmau să aibă oare un somn liniștit? Maigret procedase la fel și cu domnul Louis, lăsîndu-l să înțeleagă că poliția îi urmărea din acel moment toate mișcările.

Era încă imposibil de stabilit legături între aceste trei personaje diferite. Singura asemănare dintre ele era neliniștea, iar Maigret se străduia s-o facă, pentru fiecare, cît mai chinuitoare cu putință.

— La *Clou Doré*, pe strada Fontaine!

Și acolo jucase aproape cu cărțile pe masă. Și, dacă tot trebuia să cineze undeva, mai bine să aleagă restaurantul al cărui proprietar fusese mult timp Palmari înainte de a-l trece pe numele amantei sale, ca apoi să-l cedeze lui Pernelle.

Intră și rămase surprins de atmosfera foarte animată. Aproape toate mesele erau ocupate și se auzea zumzetul unor discuții întretăiate de rîsetele femeilor, în timp ce fumul trabucurilor și țigărilor forma un nor aproape opac la un metru de tavan.

În lumina trandafirie a lămpilor, îl zări pe domnul Louis, la masă cu o fată drăguță, în timp ce Lapointe se plictisea la bar în fața unei citronade.

Pernelle, cu zîmbetul profesional pe buze, trecea de la un client la altul, dădea mîna cu ei, se apleca să istorisească o întîmplare hazlie sau să ia o comandă, pe care o transmitea unui chelner.

Două femei, cocoțate pe taburetele de la bar, își dădeau osteneala să-l agațe pe Lapointe care, jenat, se străduia să privească în altă parte.

La sosirea lui Maigret, una dintre ele se aplecase spre cealaltă, probabil ca să-i șoptească: „Un caraliu!”.

Astfel că, atunci cînd comisarul se apropie de inspector, cele două domnișoare își pierdură orice interes pentru el.

— Ai mîncat în seara asta?

— Un sandviș la cafenea, unde individul a stat mai bine de o oră. Pe urmă, s-a întors aici și a așteptat-o pe acea tînără ca să se așeze la masă.

— Nu ești prea obosit?

— Nu.

— Aș vrea să-l urmărești în continuare. Cînd se va întoarce acasă, telefonează la birou să te schimbe cineva. La fel și dacă se duce acasă la ea, ceea ce e posibil, sau dacă o duce la hotel. Ai face mai bine să mănînci ceva cu mine.

— O bere, domnule Maigret?

— E cam tîrziu, Justin. Mi-am luat porția de bere pe ziua de azi.

Îi făcu semn lui Pernelle, care le găsi o masă mică, luminată de o lampă aurie cu abajur de mătase.

— În seara asta, vă recomand *paella*[1]. Pentru început, v-aș aduce tarte calde cu brînză. Și, cu ele, un roze foarte sec sau, dacă preferați, un vin alb de Pouilly.

— Adu-ne *paella* și vinul roze.

— Două tacîmuri?

Maigret făcu semn că da și, în timpul mesei, nu păru preocupat decît de ce avea în farfurie și de vinul foarte parfumat. Domnul Louis, la rîndul lui, se prefăcea că nu avea ochi decît pentru însoțitoarea sa, care întoarse totuși capul de două-trei ori spre masa polițiștilor și puse probabil întrebări despre ei.

— Cu cît mă uit mai mult la el, cu atît sînt mai sigur că-l cunosc, spuse comisarul, oftînd. Îl știu de ceva vreme, poate de zece ani sau mai mult. E posibil să fi avut de-a face cu mine cînd era tînăr și slab și, acum, să fiu derutat pentru că s-a îngrășat.

Cînd să achite nota de plată, Pernelle se înclină cu un aer foarte profesional și șopti la urechea lui Maigret:

— Mi-am adus aminte de ceva după ce-ați plecat. La un moment dat, a circulat zvonul că Palmari era proprietarul unui hotel de pe strada Etoile. Pe atunci era un hotel cu camere de închiriat cu ora, hotelul *Bussière* sau *Bessière*.

Maigret plăti, fără să pară că acorda vreo importanță informației.

— Mă duc acolo, Lapointe, șopti el puțin mai tîrziu. Nu mă aștept să stau prea mult. Baftă!

Domnul Louis îl urmări cu privirea pînă la ușă. Maigret opri un taxi aflat în trecere și, după zece minute, coborî în fața hotelului *Bussière*, situat la mai puțin de o sută de metri de comisariatul de poliție, ceea ce nu împiedica două-trei prostituate să stea proțăpite pe trotuar cu intenții cît se poate de evidente.

— Vii cu mine?

Făcu semn că nu și găsi un bărbat la ghișeul de la recepție, care despărțea coridorul de o mică încăpere unde se zăreau un birou cu capac convex, un panou cu chei și un pat de campanie.

— Pentru noaptea asta? Sînteți singur? Nu aveți bagaje? Atunci trebuie să vă cer să plătiți înainte. Treizeci de franci, plus douăzeci la sută pentru serviciu.

Bărbatul împinse un registru în fața comisarului.

— Numele, adresa, numărul pașaportului sau al cărții de identitate.

Dacă Maigret ar fi venit cu o prostituată, ar fi fost scutit de aceste formalități. După capcana în care căzuse cu două săptămîni în urmă și care fusese cît pe ce să-i aducă pensionarea anticipată, prefera să nu se compromită.

Își scrise numele, adresa și numărul cărții de identitate, evitînd să treacă profesia. Recepționerul nebărbierit îi întinse o cheie și apăsă butonul unei sonerii electrice, care răsună la etaj.

La primul etaj, îl întîmpină nu o cameristă, ci un bărbat în cămașă și șorț alb, care îi luă cheia și se uită la numărul ei cu un aer posac.

— 42? Urmați-mă!

Hotelul nu avea ascensor, ceea ce explica proasta dispoziție a valetului. În hotelurile de mîna a doua sau a treia, personalul de noapte e deseori format din specimene umane nu prea

strălucite și ai putea găsi cu ușurință destule ca să populezi o adevărată Curte a Miracolelor.

Valetul de la acest hotel șchiopăta și fața lui cu nasul strîmb avea o paloare urîtă, care te trimitea cu gîndul la un ficat în suferință.

— Scările astea! Mereu afurisitele astea de scări! monologa el cu glas scăzut. Fir-ar dracu' al dracului!

La etajul al patrulea, intră pe un culoar îngust și se opri în fața ușii cu numărul 42.

— Aici e. O să vă aduc prosoape.

În cameră nu erau prosoape, truc clasic pentru obținerea unui bacșiș în afara celor douăzeci la sută pentru serviciu.

Valetul se prefăcu apoi că se asigura că nu lipsea nimic și privirea i se opri în sfîrșit pe bancnota de cincizeci de franci pe care Maigret o ținea fățiș între două degete.

— Vreți să spuneți că e pentru mine?

Devenea bănuitor, deși ochii îi străluceau.

— Doriți o fată frumoasă? N-ați găsit jos ce căutați?

— Închide o clipă ușa.

— Auziți, sper că nu vă trece cine știe ce prin cap. Ciudat, dar am impresia că vă cunosc față.

— Poate pe altcineva care seamănă cu mine. Lucrezi întotdeauna noaptea?

— Eu nu. Fac de noapte o săptămînă din două, pentru că urmez un tratament la dispensar.

— Înseamnă că lucrezi și ziua și cunoști clienții obișnuiți.

— Pe unii îi cunoaștem, alții doar trec pe-aici.

Ochii lui mici cu cearcăne roșii se plimbau de la bancnotă la fața comisarului și cuta de pe frunte vădea un efort anevoios de gîndire.

— Aș vrea să știu dacă o cunoști pe această femeie.

Maigret scoase din buzunar fotografia amantei lui Palmari, făcută fără știrea ei cu cîteva luni în urmă.

— Mă întreb dacă nu cumva venea aici împreună cu un bărbat.

Valetul aruncă doar o privire și se încruntă și mai mult.

— Vă bateți joc de mine?

— De ce?

— Pentru că e poza proprietarei. Cel puțin, după cîte știu eu.

— O vezi des?

— În orice caz, niciodată noaptea. Se întîmplă s-o zăresc cînd fac de zi.

— Are o cameră în hotel?

— O cameră și un salon, la unu.

— Dar nu le ocupă cu regularitate?

— Vă repet că nu știu. Acum e, acum nu e. Nu e treaba noastră și nu sîntem plătiți s-o supraveghem.

— Nu știi unde locuiește?

— De unde să știu?

— Dar numele?

— Am auzit-o pe directoare zicîndu-i doamna Bauche.

— Cînd vine la hotel, stă mult timp?

— Imposibil de spus, din cauza scării în spirală care leagă biroul directoarei de la parter de apartamentul de la unu.

— Din acel apartament se poate coborî și pe scara locatarilor?

— Bineînțeles.

— Ia bancnota asta, e a ta.

— Sînteți de la poliție?

— Poate.

— Auziți, nu cumva sînteți comisarul Maigret? Mi se părea mie că vă cunosc la față. Sper că n-o să-i faceți necazuri patroanei, pentru că s-ar putea să am atunci și eu.

— Îți promit că nu va fi vorba de dumneata.

În mîna comisarului apăru, ca prin farmec, încă o bancnotă.

— Pentru răspunsul sincer și corect la o întrebare.

— Să vedem mai întîi întrebarea.

— Atunci cînd se află în hotel, doamna Bauche, cum îi spui, se mai întîlnește și cu altcineva în afară de directoare?

— Nu se ocupă de personal, dacă la asta vă referiți.

— Nu la asta mă refer. Ar putea să primească, în apartamentul ei, oameni din exterior, care n-ar urca neapărat pe scara în spirală, ci ar folosi scara principală…

Bancnota era la fel de tentantă ca și prima. Maigret puse capăt ezitărilor valetului printr-o întrebare directă:

— Cum arată?

— Doar l-am întrezărit de cîteva ori, aproape întotdeauna după-amiaza. E mai tînăr și mai slab decît dumneavoastră.

— Brunet? Cu o mustăcioară neagră? Băiat frumos?

Valetul încuviința dînd din cap.

— Ducea cu el o valiză?

— Da, de cele mai multe ori. Ia o cameră la unu, mereu aceeași, numărul 7, care e cea mai aproape de apartament, dar nu-și petrece niciodată noaptea acolo.

Bancnota trecu dintr-o mînă în alta. Valetul o strecură grabnic în buzunar, dar nu ieși imediat, întrebîndu-se poate dacă nu urma și a treia întrebare, care avea să-i aducă din nou cincizeci de franci.

— Mulțumesc. Promit să nu te bag la apă. Plec peste cîteva minute.

Chiar atunci răsună soneria și valetul ieși repede din cameră, strigînd:

— Vin!

— Nu ți-a fost prea cald? întrebă doamna Maigret. Sper că de data asta ai mîncat ca lumea la prînz și seara și nu te-ai mulțumit cu sandvișuri?

— Am mîncat o *paella* excelentă la *Clou Doré*. Am uitat ce-a fost la prînz, dar am luat masa cu un judecător de instrucție altfel decît ceilalți, într-un bistrou cu specialități din Auvergne.

Adormi cu greu, pentru că personajele care îi populaseră ziua îi bîntuiau rînd pe rînd gîndurile, în prim-plan stăruind corpul aproape grotesc al lui Palmari, îndoit într-un mod ciudat, lîngă scaunul său cu rotile.

Pentru judecătorul Ancelin, era doar o victimă la începutul unei cercetări judiciare cu care avea să se ocupe preț de cîteva săptămîni. Maigret însă îl cunoscuse pe Manuel în diferite perioade ale carierei sale; chiar dacă fiecare fusese de altă parte a baricadei, între cei doi se stabiliseră legături subtile, greu de definit.

Se putea spune oare că Maigret îl respecta pe fostul proprietar al restaurantului *Clou Doré*? Cuvîntul „respect” era exagerat. Cîntărindu-l fără prejudecăți, polițistul hîrșit nu putea să nu simtă pentru el o oarecare stimă.

Și se putea spune că, încă de la început, Aline îi stîrnise curiozitatea, deoarece exercita asupra lui un fel de fascinație. Se străduia s-o înțeleagă, credea uneori că reușea, ca apoi să conteste imediat concluzia la care ajunsese.

În sfîrșit, ajunse în universul incert care desparte veghea de somn și siluetele personajelor se estompară, gîndurile îi

deveniră mai neclare, imprecise.

La bază se afla teama. Discutase deseori despre ea, în stare de veghe, cu doctorul Pardon, care avea și el experiență în materie de oameni și aproape că îi împărtășea concluziile.

Teama e în sufletul tuturor. Ne străduim să alungăm teama celor mici cu povești cu zîne și, aproape imediat, de cum ajunge la școală, copilului îi e teamă să le arate părinților carnetul cu note proaste.

Teama de apă. Teama de foc. Teama de animale. Teama de întuneric.

Teama, la cincisprezece sau la șaisprezece ani, că nu ne vom alege bine destinul, că ne vom rata viața.

Între vis și realitate, toate aceste temeri deveneau asemenea notelor unei simfonii înăbușite și tragice: temerile latente pe care le tîrîm după noi pînă la capăt, temerile acute care ne fac să strigăm, temerile de care rîdem după ce au trecut, teama de accident, de boală, de agentul de poliție, teama de oameni, de ceea ce spun, de ceea ce gîndesc, de felul cum ne privesc în treacăt.

Mai devreme, privind țintă la bancnota tentantă dintre degetele comisarului, valetul bolnăvicios de la hotelul *Bussière* era împărțit între teama de concediere și ispită. Apoi, mecanismul funcționase și la apariția celei de a doua bancnote.

Acum nu-i mai era oare teamă – teamă că Maigret va vorbi, că îl va amesteca într-o poveste despre care intuia că era gravă și care avea să-l tragă în cine știe ce complicații?

Iar Pernelle, proaspătul proprietar al restaurantului *Clou Doré*, tot de teamă îi șoptise comisarului la ureche adresa din strada Etoile. De teamă să nu fie de acum înainte hărțuit de

poliție, de teamă să nu-i fie închis restaurantul în temeiul vreunei legi obscure.

Nu-i era teamă și domnului Louis? Pînă acum stătuse în umbră, fără nici o legătură aparentă cu Manuel și cu Aline. Or, iată că cei de la Poliția Judiciară se țineau și după el, și nu trăiești în Montmartre pînă la vîrsta lui fără să știi ce înseamnă asta.

Cui îi era teamă cel mai mult în acel moment de Aline sau de Fernand Barillard?

Dimineață, nimeni nu bănuia încă o legătură între cele două apartamente de la etajul al patrulea. Doamna Barillard se bucura de existență, fără să-și pună întrebări, ca o mic-burgheză care își ținea căsnicia cum putea mai bine.

Oare Aline se culcase pînă la urmă? Lucas stătea parcă încrustat în apartamentul ei, calm și hotărît. Nimic nu l-ar fi făcut să se miște din loc. Aline nu putea nici să iasă, nici să telefoneze. Era dintr-odată singură cu ea însăși, izolată de restul lumii.

N-ar fi preferat să fie dusă la Poliția Judiciară, unde ar fi putut să protesteze, să ceară prezența unui avocat ales de ea?

În mod oficial, poliția se afla acolo doar ca s-o protejeze.

Două uși și un palier o despărțeau de bărbatul pe care îl primise de mai multe ori în apartamentul ei secret de la hotelul *Bussière*.

Oare Palmari știa? Și el trăise, luni de zile, cu poliția în fața casei, cu telefonul pus sub ascultare și, pe deasupra, era și invalid. Își continuase totuși activitatea, conducîndu-și oamenii prin intermediul amantei.

A fost ultimul gînd al lui Maigret înainte să adoarmă de-a binelea: Aline… Manuel… Aline îi spunea „tati”… Ea, care se

arăta ironică și agresivă cu toată lumea, devenea tandră lîngă bătrînul caid și îl apăra ca o tigroaică…

Aline… Manuel…

Aline… Manuel…

Mai lipsea unul. Maigret nu mai era îndeajuns de lucid ca să-și amintească cine lipsea de la apel. O rotiță din angrenaj. Îi vorbise cuiva despre asta… Poate judecătorului? O rotiță importantă, din pricina diamantelor.

Aline… Manuel… Fernand… Trebuia să-l șteargă pe Manuel, pentru că murise… Aline… Fernand.

Fiecare în cușca lui, învîrtindu-se în loc, așteptînd o inițiativă din partea lui Maigret.

Cînd se trezi, doamna Maigret deschise larg fereastra, apoi îi întinse o ceașcă cu cafea.

— Ai dormit bine?

— Nu știu. Am visat mult, dar nu-mi mai amintesc ce.

Soarele strălucea la fel ca în ajun și aceeași veselie stăruia în aer, pe cer, în ciripitul păsărelelor, în zgomotele și mirosurile străzii.

Maigret era însă diferit, nu mai participa la acel cînt vesel al începutului de zi.

— Pari obosit.

— Azi am o zi lungă și responsabilități de asumat.

Ea ghicise asta de cînd Maigret venise acasă, dar avea grijă să nu-i pună întrebări.

— Îți iei costumul gri. E mai subțire decît celălalt.

Oare auzea? Mîncă micul dejun ca un automat și bău două cești de cafea tare fără să le savureze. Nu fredonă sub duș și se îmbrăcă cu un aer distrat, uitînd să se intereseze ce aveau la prînz. Puse o singură întrebare:

— Apropo, homarul de ieri a fost bun?

— A mai rămas destul pentru o salată.

— Cheamă-mi, te rog, un taxi.

Nu mai voia autobuz în dimineața asta, nici măcar cu platformă. Nu-i mai trebuiau peisaje, imagini colorate cu care să-și bucure privirea.

— La Poliția Judiciară!

Întîi, la el în birou.

— Fă-mi legătura cu Fernand Barillard... Etoile 42.38... Alo! Doamna Barillard?... Aici comisarul Maigret... Vă rog să mi-l dați la telefon pe soțul dumneavoastră. Da, aștept...

Mîna comisarului frunzărea mecanic rapoartele stivuite pe birou.

— Alo? Barillard?... Tot eu sînt... Ieri am uitat să te rog să rămîi în dimineața asta și probabil toată ziua la domiciliul dumitale... Știu!... Știu!... Asta e! Clienții au să aștepte... Nu, n-am habar la ce oră voi da ochii cu dumneata.

Raportul lui Lucas era doar o notă personală pentru comisar, iar raportul oficial avea să fie întocmit mai tîrziu.

Nimic important de semnalat. S-a plimbat prin apartament pînă la două dimineața și, de cîteva ori, pe cînd trecea pe lîngă mine, m-am întrebat dacă nu cumva o să mă zgîrie pe față. Pînă la urmă, s-a închis în dormitor și, după aproximativ o jumătate de oră, n-am mai auzit nici un zgomot. La ora opt, cînd m-a schimbat Jarvis, părea să doarmă. Voi telefona la birou pe la unsprezece, ca să văd dacă aveți nevoie de mine.

Raportul lui Lapointe nu era mult mai interesant. Fusese făcut telefonic la trei dimineața.

De transmis comisarului Maigret. Domnul Louis și însoțitoarea lui au stat la Clou Doré *pînă la ora unsprezece și jumătate. Pe prostituată o cheamă Louise Pégasse, poreclită Lulu Torpila, nume sub care se produce, la sfîrșitul programului, într-un local de striptease,* La Boule Verte*, din strada Pigalle.*

Domnul Louis a însoțit-o acolo. L-am urmărit și m-am așezat la o masă vecină cu a lui. Lulu a pătruns în local pe intrarea artiștilor, a reapărut pe scenă și, după ce și-a terminat numărul, s-a așezat la bar, unde, cu colegele ei, are sarcina să îndemne clienții să consume.

Domnul Louis nu s-a mișcat, n-a telefonat, n-a ieșit nici o clipă din sală.

Cu puțin înainte de ora trei, Lulu a venit să-i șoptească ceva la ureche. Atunci a cerut pălăria și, unul după altul, am ieșit și am așteptat pe trotuar. Lulu a ieșit și ea în scurt timp. Cei doi s-au îndreptat, pe jos, spre un imobil din Piața Saint-Georges, Hôtel du Square*.*

L-am luat la întrebări pe portarul de noapte. Louise Pégasse locuiește acolo de cîteva luni. Vine deseori însoțită de un bărbat, rareori același. E a doua sau a treia oară cînd domnul Louis o urmează în camera ei. Am telefonat de la un bistrou care urmează să închidă. Continui supravegherea.

— Janvier! Unde e Janvier? N-a sosit?

— E la toaletă, domnule comisar.

Janvier intră în birou.

— Trimite un om în față la *Hôtel du Square*, în Piața Saint-Georges, să-l schimbe pe Lapointe, care probabil e frînt de oboseală. Dacă nu are nimic nou de semnalat, să se ducă la

culcare și să telefoneze spre seară. S-ar putea să am nevoie de el atunci.

Abia avu timp să se repeadă la raport, unde ajunse ultimul. Cîțiva îi aruncară o privire complice, pentru că avea fizionomia lui din zilele importante, aerul încăpățînat, cu pipa în sus și atît de strînsă între dinți, încît, uneori, făcuse să plesnească mușțiucul de ebonită.

— Îmi cer scuze, domnule director.

Nu ascultă nimic din ce se spunea în jurul lui. Cînd îi veni rîndul, se mărgini să mormăie:

— Continui ancheta asupra morții lui Manuel Palmari. Dacă totul merge bine, trag speranțe să anihilez și organizația de hoți de bijuterii cu aceeași ocazie.

— Tot vechea dumitale idee! De cîți ani îl bănuiești pe Palmari?

— De mulți ani, ce-i drept.

În birou, îl așteptau și alte rapoarte, îndeosebi al lui Gastinne-Renette și al medicului legist. Cele trei gloanțe care îl loviseră pe Manuel, unul dintre ele rămînînd în speteaza scaunului, fuseseră trase cu revolverul Smith & Wesson al lui Palmari.

— Janvier! Vino un moment!

Îi dădu instrucțiuni să organizeze paza în ture în imobilul de pe strada Acacias.

Puțin mai tîrziu, intra pe ușa cu geam care permitea trecerea între Poliția Judiciară și Palatul de Justiție. Trebui să urce două etaje ca să găsească biroul judecătorului Ancelin, aproape sub mansardă.

Era unul dintre birourile nemodernizate rezervate nou-veniților, iar judecătorul era nevoit să pună grămadă hîrțoagele

direct pe podea și să țină becurile aprinse toată ziua.

Văzîndu-l pe Maigret, judecătorul cel grăsuț își frecă mîinile mulțumit.

— Poți să iei pauză un moment, îi spuse el grefierului. Stai jos, dragă comisare. Sînt nerăbdător să aflu ce-ai descoperit.

Maigret îi prezentă în rezumat tot ce făcuse în ziua precedentă, pomenindu-i pe scurt și despre rapoartele primite dimineață.

— Speri ca toate aceste elemente disparate să formeze în cele din urmă un tot coerent?

— Fiecărui personaj implicat în acest caz îi e teamă. În acest moment, fiecare se află izolat de ceilalți, fără posibilitatea de a comunica…

— Înțeleg! Înțeleg! Foarte abil! Nu foarte legal totuși. N-aș putea să acționez în felul acesta, dar încep să-ți înțeleg tactica. Ce vrei să faci acum?

— Întîi, să dau o raită pe strada La Fayette, unde, într-o braserie și pe trotuar, se ține în fiecare dimineață piața de diamante. Cunosc cîțiva negustori de diamante. E un loc pe care am avut ocazia să-l frecventez deseori. Apoi, mă voi duce, pentru niște verificări pe care le intuiți, la fabrica de cartoane Gelot.

— În fond, dacă înțeleg bine, cazul se prezintă în felul următor…

Și judecătorul, cu privirea malițioasă, demontă mecanismul cazului, ceea ce dovedea că își petrecuse o parte din noapte studiindu-i dosarul.

— Presupun că-l consideri pe Palmari capul întregii acțiuni. În barul lui din Montmartre, a cunoscut, timp de ani de zile, răufăcători de toate vîrstele care își dădeau întîlnire acolo.

Vechea generație s-a răspîndit treptat în întreaga Franță, dar a păstrat contactul. Altfel spus, Palmari putea să găsească, dînd un telefon acolo unde trebuia, cei doi-trei oameni de care avea nevoie pentru o lovitură sau alta. De acord?

Maigret încuviință, amuzat de surescitarea magistratului.

— Chiar izolat de lume în urma accidentului, nimic nu-l împiedica să-și conducă organizația prin intermediul numitei Aline Bauche. A cumpărat imobilul unde locuia împreună cu ea, iar acum mă întreb dacă nu avea un anumit scop acționînd astfel.

— Asta îi permitea, printre altele, să dea afară unii locatari cînd avea nevoie de un apartament gol.

— De exemplu, pentru Barillard. E foarte practic, cînd ești supravegheat de poliție, să ai un complice pe același palier. Îl crezi pe Barillard în stare să taie pietre prețioase și să le vîndă?

— Să le vîndă, da. Nu să le și taie, deoarece asta e una dintre cele mai dificile meserii. Barillard semnala vitrinele de bijuterii care meritau organizarea unei lovituri, ceea ce, dată fiind profesia lui, era ușor. Prin intermediul amantei lui Manuel, care, periodic, scăpa de supravegherea noastră și se ducea la hotelul *Bussière*…

— De unde și cumpărarea acestui hotel, care constituia în plus un plasament bun.

— Complicii veneau din provincie pentru o zi sau două. Aline – sau poate Barillard – îi aștepta într-un loc anume, ca să intre apoi în posesia bijuteriilor. De cele mai multe ori, autorii spargerii plecau fără să fie deranjați de nimeni, fără măcar să știe pentru cine lucraseră, ceea ce explică de ce puținii răufăcători prinși de noi n-au putut să ne spună nimic.

— În concluzie, îți lipsește cineva.

— Exact. Tăietorul de diamante.

— Baftă, Maigret. Îmi dai voie să-ți spun așa? Spune-mi Ancelin.

Comisarul răspunse, zîmbind:

— Voi încerca. Date fiind relațiile mele trecute cu judecătorii de instrucție, îndeosebi cu un anume judecător Coméliau, mă tem că nu voi reuși de la început. Pînă atunci, o zi bună, domnule judecător. O să vă țin la curent cu ancheta.

Cînd sună, din biroul lui, la fabrica de cartoane de pe Avenue des Gobelins, îi răspunse Gelot-fiul.

— Nu, domnule Gelot. Nu aveți de ce să fiți impresionat. E vorba de o simplă verificare, care n-are nici o legătură cu reputația firmei dumneavoastră. Îmi spuneți că Fernand Barillard este un reprezentat comercial foarte bun și vă cred. Aș vrea doar să aflu, pentru știința noastră, ce bijutieri v-au făcut comenzi prin el în ultimii ani. Presupun că e ușor pentru serviciul dumneavoastră de contabilitate să-mi facă această listă, pe care voi veni s-o iau pe la prînz. Nu vă fie teamă. Știm să fim discreți.

În biroul inspectorilor, privi îndelung fețele din jurul lui și, în cele din urmă, îl alese, ca de obicei, pe Janvier.

— Lucrezi la ceva important?

— Nu, șefule. Terminam un raport care poate să mai aștepte. Mereu hîrțogăraie.

— Ia-ți pălăria și hai cu mine.

Ca multora din generația sa, lui Maigret nu-i plăcea să conducă mașina. Îi era teamă de clipele sale de neatenție, de momentele în care gîndurile îi zburau cu ușurință în altă parte în cursul unei anchete.

— La colțul străzii La Fayette cu strada Cadet.

În poliție, exista un principiu: cînd se face un demers important, trebuie întotdeauna să participe doi oameni. Cu o zi înainte, la *Clou Doré*, dacă nu l-ar fi avut pe Lapointe cu el, n-ar fi putut să-l urmărească pe domnul Louis și probabil că ar fi trecut cîteva zile pînă să se intereseze de faptele lui Barillard.

— Caut un loc pentru mașină și vin și eu după dumneavoastră.

Ca și el, Janvier cunoștea bine piața de pietre prețioase. În schimb, cei mai mulți parizieni, chiar cei care treceau în fiecare dimineață pe strada La Fayette, nu bănuiau că acei oameni cu înfățișare modestă, îmbrăcați ca niște mici funcționari, care flecăreau în grupuri pe trotuar și la mesele din braserie, aveau în buzunar adevărate averi sub formă de pietre rare.

Pietrele, ținute în săculeți, treceau din mînă în mînă, fără ca aceste tranzacții să se facă, pe moment, în baza unor chitanțe.

În această lume închisă, unde toți se cunoșteau între ei, domnea încrederea.

— Salut, Bérenstein!

Maigret dădu mîna cu un tip înalt, slab, care tocmai se despărțise de cei doi însoțitori ai săi, după ce pusese în buzunar, ca pe o banală scrisoare, un săculeț cu diamante.

— Salut, comisare. Alt atac la un magazin de bijuterii?

— Încă nu, după cel de săptămîna trecută.

— Tot nu l-ați găsit pe cel pe care-l căutați? Am vorbit despre asta de cel puțin douăzeci de ori cu colegii mei. Îi cunosc, ca și mine, pe toți tăietorii de diamante din Paris. Așa cum v-am spus, nu sînt mulți și sînt gata să garantez pentru ei. Nici unul n-ar risca să taie pietre furate sau măcar suspecte. Oamenii ăștia au fler, credeți-mă! Beți o bere cu mine?

— Cu plăcere. După ce inspectorul meu va traversa strada.

— Ia uite, Janvier! Ați venit cu forțe, ai?

Se așezară la una dintre mese și, printre ele, intermediarii discutau, în picioare. Uneori, cîte unul scotea o lupă de ceasornicar din buzunar să examineze o piatră.

— Înainte de război, principalele două centre unde se tăiau diamante erau Anvers și Amsterdam. Lucru ciudat, din motive pe care nu le-am aflat niciodată, cei mai mulți tăietori de pietre prețioase erau și sînt încă originari din țările baltice, letoni sau estoni. La Anvers, aveau o carte de identitate de străin și, cînd s-au retras în fața înaintării germane, au fost mînați în masă spre Royan, apoi spre Statele Unite. La sfîrșitul războiului, americanii au făcut totul să-i rețină. N-au reușit să păstreze nici măcar zece la sută din efectiv, pentru că acelor oameni le era dor de țara lor. Totuși, unii, la întoarcere, s-au lăsat seduși de Paris. Îi veți găsi în cartierul Marais și în cartierul Saint-Antoine. Fiecare e cunoscut și are, într-un fel, propriul pedigri, pentru că e o meserie care se transmite din tată în fiu și are secretele ei.

Maigret îl privi deodată absent, ca și cum nu l-ar mai fi ascultat.

— Stai puțin. Ai zis…

Un cuvînt din discursul lui Bérenstein îl frapase cu întîrziere.

— Ce-am putut să spun ca să vă tulbure?

— O clipă! Înaintarea germană… Tăietorii de pietre prețioase din Anvers care… Statele Unite… Cîțiva care rămîn acolo… Și de ce, în momentul refugiului, unii n-ar fi rămas în Franța?

— E posibil. Dar, fiind aproape toți evrei, au toate șansele să fi sfîrșit în lagărele de concentrare sau în cuptoarele crematoriilor.

— Doar dacă…

Comisarul se ridică brusc.

— Să mergem, Janvier! Unde e mașina? Salut, Bérenstein. Scuză-mă. Ar fi trebuit să mă gîndesc mai demult…

Și Maigret se strecură cît putu de repede printre grupurile care umpleau trotuarul.

1. Mîncare spaniolă: orez cu șofran, legume, carne, cîrnăciori picanți, pește, crustacee (n.t.).

VI

Janvier se uita drept înainte, strîngînd puțin mai tare ca de obicei volanul micului automobil negru, rezistînd pornirii de a se uita la fața lui Maigret, așezat lîngă el. La un moment dat, deschise gura să pună o întrebare care îi ardea limba, dar reuși să se stăpînească.

Deși lucrase cu Maigret de cînd venise la Poliția Judiciară și colaborase alături de el la sute de anchete, era impresionat de fiecare dată cînd se producea fenomenul care tocmai se declanșase.

Cu o zi înainte, Maigret pornise în anchetarea cazului cu o iuțeală frenetică, scoțînd din umbră personaje, sucindu-le și răsucindu-le în mîinile lui mari așa cum face o pisică cu un șoarece și punîndu-le după aceea înapoi în colțul lor. Trimitea inspectori în stînga și în dreapta, ca și cum n-ar fi avut nici un plan, spunîndu-și că, pînă la urmă, o să iasă ceva din asta.

Dar, deodată, nu se mai juca. Janvier avea lîngă el un alt personaj, o masă umană pe care nimeni nu putea s-o apuce de nicăieri, un monolit aproape înspăimîntător.

Spre prînz, bulevardele și străzile din Paris erau un adevărat foc de artificii în căldura lunii iulie și peste tot vedeai jeturi de lumină; țîșneau din acoperișurile de ardezie și din țiglele roz,

din geamurile ferestrelor unde surîdea roșul unei mușcate; șiroia din caroseriile multicolore ale automobilelor, din albastru, din verde, din galben, din claxoane, din voci, din scrîșnetul frînelor, din sonerii, din fluierul strident al unui agent.

S-ar fi zis că, în această simfonie, mașina neagră era un fel de insuliță de tăcere și de nemișcare, că Maigret însuși era un bloc impasibil și, cu siguranță, nu vedea nimic în jurul lui, nu auzea nimic, nici măcar nu-și dădu seama că intraseră pe strada Acacias.

— Am ajuns, șefule.

Coborî greoi din vehiculul devenit prea neîncăpător pentru el, aruncă o privire golită de orice expresie către strada totuși familiară, apoi ridică încet capul, cu aerul că punea stăpînire pe întregul imobil, pe etaje, pe cei care locuiau acolo.

Zăbovi încă puțin să-și golească pipa pe trotuar, lovind-o de talpă, s-o umple din nou și s-o aprindă.

Janvier nu-l întrebă dacă trebuia să-l însoțească și nu-i spuse nimic nici lui Janin, care supraveghea casa și se întreba de ce șeful părea să nu-l cunoască.

Maigret se repezi spre ascensor, urmat de inspector. În loc să apese pe butonul pentru etajul patru, comisarul îl alese pe cel pentru etajul cinci și, cînd ajunse acolo, se îndreptă cu pași mari spre mansardă.

Făcu la stînga, se opri în fața ușii surdo-mutului și, știind că nu va primi răspuns, apăsă pe clanță. Ușa se deschise. Mansarda flamandului era goală.

Comisarul aproape că smulse perdeaua dulapului pentru haine și făcu un scurt inventar al celor cîteva veșminte în mai bună sau mai proastă stare.

Cercetă cu privirea fiecare colț al încăperii, după care coborî un etaj, ezită și urcă din nou în ascensor, care îl duse la parter.

Portăreasa se afla în lojă, cu un pantof în piciorul drept și un papuc de casă în cel stîng.

— Știți dacă Claes a ieșit în dimineața asta?

Încordarea lui o impresionă puternic pe femeie.

— Nu. Încă n-a coborît.

— N-ați părăsit loja?

— Nici ca să fac curat pe scară. M-a ajutat o vecină, pentru că m-au apucat iar durerile mele.

— N-a ieșit în timpul nopții?

— Nimeni n-a ieșit. N-am deschis ușa decît pentru locatari care au venit. De altfel, aveți un inspector pe trotuar și poate să vă spună.

Maigret se gîndea energic, cu înverșunare, după expresiile inventate de Janvier pentru uz personal.

— Spuneți-mi... Dacă înțeleg bine, fiecare locatar dispune de un mic spațiu în pod.

— Așa e. Și, în principiu, fiecare poate să închirieze în plus o cămăruță la mansardă.

— Nu asta vă întreb. Și pivnița?

— Înainte de război, erau doar două mari pivnițe și fiecare făcea în așa fel încît să-și depoziteze cărbunii într-un colț. În timpul războiului, cînd antracitul a devenit la fel de scump precum caviarul, au izbucnit certuri, unii pretinzînd că grămada lor se micșora. Pe scurt, proprietarul din acea perioadă a pus să se ridice pereți despărțitori cu uși și lacăte.

— Astfel că, acum, fiecare locatar are propria pivniță?

— Da.

— La fel și Claes?

— Nu. El e și nu e un locatar, avînd în vedere că ocupă o cămăruță la mansardă.

— Și familia Barillard?

— Ea da.

— Aveți cheile pivnițelor?

— Nu. V-am spus că sînt închise cu lacăt. Fiecare locatar îl are pe al lui.

— Puteți să vedeți cînd cineva coboară la subsol?

— Nu de aici. Scara pivniței se află în fața scării de serviciu, în fund. E de ajuns să împingi ușa pe care nu e scris nimic și care n-are ștergător.

Maigret urcă din nou în ascensor, uitîndu-se fix în ochii lui Janvier fără să spună nimic. Nu avu răbdare să sune la ușa lui Barillard, în care bătu violent cu pumnul. Doamna Barillard, în rochie de creton, veni să deschidă, cu spaima întipărită pe chip.

— Unde e soțul dumneavoastră?

— În birou. Spune că l-ați împiedicat să se ducă la serviciu.

— Chemați-l!

Zăriră silueta lui Barillard încă în pijama și halat de casă. În pofida eforturilor, nu mai arăta la fel de bine la față și nu mai era la fel de sigur pe el ca în ajun.

— Ia cheia de la pivniță!

— Dar…

— Fă așa cum spun!

Totul se petrecea parcă într-o atmosferă ireală, într-o lume de vis sau, mai curînd, de coșmar. Brusc, relațiile dintre ființe nu mai erau aceleași. S-ar fi zis că fiecare se afla acum în stare de șoc și cuvintele își schimbau valoarea, ca și gesturile sau privirile.

— Ia-o înainte!

Îl împinse în ascensor și, la parter, se răsti:

— La subsol!

Barillard era din ce în ce mai nesigur. Maigret, din ce în ce mai dur.

— Asta e ușa?

— Da.

Un singur bec, foarte slab, lumina peretele alb, ușile cîndva numerotate, ale căror numere erau acum șterse, și puteai ghici graffiti obscene pe vopseaua cojită.

— Cîte chei are lacătul acesta?

— Eu am doar una.

— Cine ar mai putea să aibă?

— De unde să știu?

— N-ai dat cheia nimănui?

— Nu.

— Numai dumneata și soția folosiți această pivniță?

— Nu ne-am mai folosit de ea de ani buni.

— Deschide!

Mîinile comis-voiajorului tremurau și ținuta lui în acel loc era mai grotescă decît în cadrul burghez al apartamentului.

— Ce faci? Deschide!

Ușa se mișcase vreo cincisprezece centimetri și se oprise.

— Ceva o blochează.

— Împinge mai tare. La nevoie, folosește umărul.

Janvier se uita la comisar cu o privire stupefiată, înțelegînd brusc că Maigret se aștepta – dar de cînd? – la derularea actuală a evenimentelor.

— A cedat puțin.

Deodată, văzură un picior atîrnînd. Ușa, deschizîndu-se puțin cîte puțin, dădu la iveală alt picior. Un corp era suspendat

în gol, cu picioarele goale, la vreo cincizeci de centimetri de pământul bătătorit de pe jos.

Era bătrînul Claes, îmbrăcat cu o cămașă și o pereche de pantaloni vechi.

— Pune-i cătușele, Janvier!

Inspectorul se uită rînd pe rînd la spînzurat și la Barillard. Acesta, zărind cătușele, protestă:

— O clipă, vă rog!

Dar privirea lui Maigret îl țintuia, indescifrabilă, și bărbatul nu se mai împotrivi.

— Adu-l pe Janin de afară. Nu mai e nevoie de el acolo.

Așa cum făcuse și la mansardă, Maigret cercetă cu privirea încăperea îngustă cu mare atenție, și simțeai că fiecare detaliu se întipărea pentru totdeauna în memoria lui. Atinse cu degetul cîteva scule pe care le scoase dintr-un sac, apoi păru să mîngîie gînditor o masă grea de oțel fixată în sol.

— Tu rămîi aici, Janin, pînă cînd vin cei de la Parchet. Nu lași pe nimeni să intre, nici măcar pe colegii tăi. Nici tu nu atingi nimic. Ai înțeles?

— Am înțeles șefule.

— Să mergem!

Se uită la Barillard care, cu silueta diferită de cînd avea mîinile la spate, mergea ca un manechin.

Nu luară ascensorul și urcară la etajul al patrulea pe scara de serviciu, fără să întîlnească pe nimeni. Doamna Barillard, aflată în bucătărie, scoase un țipăt cînd își văzu soțul cu cătușe la mîini.

— Domnule Maigret!

— Răbdare, doamnă! Trebuie să dau mai întîi cîteva telefoane.

Și, fără să se mai ocupe de ceilalți, intră în biroul lui Barillard, care mirosea a fum de țigară, și formă numărul judecătorului Ancelin.

— Alo!... Da, Maigret. Sînt un idiot, dragă domnule judecător. Și mă simt vinovat de moartea unui om. Da, alt cadavru. Unde? În imobilul de pe strada Acacias, bineînțeles. Ar fi trebuit să înțeleg de la început. Băteam tufișurile ca să stîrnesc vînatul în loc să mă ocup de singura pistă importantă. Lucrul cel mai grav e că acest al treilea element, dacă pot să spun așa, mă tracasa de ani de zile. Îmi cer scuze că nu vă dau detalii în acest moment. În pivniță e un spînzurat. Medicul va descoperi cu siguranță că nu s-a spînzurat singur, că era mort sau rănit cînd i s-a pus funia de gît. E un om bătrîn. Aș putea să vă rog ca Parchetul să nu vină în graba mare? Sînt foarte ocupat la etajul al patrulea și aș vrea să nu fiu deranjat înainte să obțin un rezultat. Nu știu cît timp îmi va lua. Pe curînd. Ei, nu, nu vom lua azi masa la simpaticul patron din Auvergne!

Puțin mai tîrziu, primi legătura cu vechiul lui camarad Moers, specialistul de la Identitatea Judiciară.

— Am nevoie de o treabă foarte îngrijită și aș vrea să nu fie făcută la înghesuială. Nu are rost ca Parchetul și judecătorul să vină să scotocească prin pivniță. Vei descoperi obiecte care te vor surprinde. S-ar putea să fie nevoie să cercetezi pereții și să răscolești solul.

Se ridică, oftînd, din fotoliul lui Barillard și traversă salonul, unde comis-voiajorul stătea pe un scaun în fața lui Janvier, care fuma o țigară. Maigret intră în bucătărie și deschise frigiderul.

— Îmi dați voie? o întrebă el pe doamna Barillard.

— Spuneți-mi, domnule comisar...

— Imediat. Mor de sete.

În timp ce el scotea capacul unei sticle de bere, ea îi întinse un pahar, docilă și speriată totodată.

— Credeți că soțul meu…

— Nu cred nimic. Veniți cu mine!

Ea îl urmă, năucită, în birou, unde el se așează cît se poate de natural în locul lui Barillard.

— Stați jos. Faceți-vă comodă. Vă numiți Claes, nu-i așa?

— Da.

Tînăra femeie șovăia, roșind.

— O să vă spun, domnule comisar. Presupun că e important…

— De acum încolo, doamnă, totul e important. Nu vă ascund că fiecare cuvînt contează.

— Într-adevăr, mă numesc Claes. E numele meu de fată din cartea de identitate.

— Dar?

— Nu știu dacă e adevăratul meu nume.

— Bătrînul care stătea la mansardă vă e rudă?

— Nu cred. Nu știu. Sînt lucruri foarte vechi. Iar eu eram doar o fetiță.

— La ce perioadă vă referiți?

— Cînd a fost acel bombardament de la Douai, în timpul refugiului. Trenuri și iar trenuri, din care oamenii coborau și se întindeau pe balast. Femei care duceau în brațe bebeluși plini de sînge. Bărbați cu brasarde care alergau în toate direcțiile și trenul care pleca din nou. În sfîrșit, acea explozie, care a semănat cu sfîrșitul lumii.

— Ce vîrstă aveați?

— Patru ani… Ceva mai mult sau ceva mai puțin.

— De unde vine numele de Claes?

— Presupun că e al familiei mele. Se pare că e cel pe care l-am pronunțat.

— Și prenumele?

— Mina.

— Vorbeați franceza?

— Nu. Doar flamanda. Nu văzusem niciodată un oraș.

— Vă amintiți numele satului dumneavoastră?

— Nu. Dar de ce nu-mi vorbiți despre soțul meu?

— O voi face la momentul potrivit. Unde l-ați întîlnit pe bătrîn?

— Nu sînt sigură. Ce s-a petrecut imediat înainte și imediat după explozie e confuz în memoria mea. Mi se pare că am mers cu cineva care mă ținea de mînă.

Maigret ridică receptorul telefonului și ceru legătura cu primăria din Douai. O primi fără să trebuiască să aștepte.

— Domnul primar lipsește, îl anunță secretarul general.

Omul rămase foarte surprins cînd îl auzi pe Maigret întrebîndu-l:

— Cîți ani aveți?

— Treizeci și doi.

— Și primarul?

— Patruzeci și trei.

— Cine era primar la venirea germanilor, în 1940?

— Doctorul Nobel. A rămas primar zece ani după război.

— A murit?

— Nu. Deși e în vîrstă, încă mai consultă în vechea lui casă din Piața Mare.

După trei minute, Maigret îl avea la telefon pe doctorul Nobel și doamna Barillard asculta cu stupoare convorbirea lor.

— Îmi cer scuze, domnule doctor. Sînt comisarul Maigret de la Poliția Judiciară. Nu e vorba de unul dintre pacienții dumneavoastră, ci de o poveste veche care ar putea să lămurească niște drame recente. E adevărat că gara din Douai a fost bombardată în plină zi, în 1940, pe cînd se aflau acolo mai multe trenuri cu refugiați, iar alți refugiați, cu sutele, așteptau?

Nobel nu uitase cele întîmplate, deoarece fusese evenimentul vieții sale.

— Mă aflam acolo, domnule comisar. E amintirea cea mai înspăimîntătoare pe care o poate avea un om. Totul era liniștit. Serviciul de primire se ocupa de hrănirea refugiaților belgieni și francezi, ale căror trenuri urmau să plece spre sud. Femeile care aveau copii mici erau grupate în sala de așteptare de la clasa I, unde le erau împărțite biberoane și scutece curate. Se ocupau de ele vreo zece infirmiere. În principiu, nimeni nu avea dreptul să-și părăsească trenul, dar atracția bufetului era foarte mare. Pe scurt, vedeai lume peste tot. Și, brusc, exact în momentul în care au răsunat sirenele, gara s-a cutremurat, geamurile s-au spart, oamenii au început să urle, fără să-și poată da seama cineva ce se petrecea. Nici azi nu se știe cîte rafale și valuri de avioane au fost. Spectacolul era la fel de halucinant afară și înăuntru, în fața gării și pe peroane: corpuri sfîrtecate, brațe, picioare, răniți care alergau ținîndu-se de piept sau de abdomen, cu ochii înspăimîntați. Am avut norocul să nu fiu lovit și am încercat să transform sălile de așteptare în săli de prim-ajutor. Nu aveam destule ambulanțe, nici paturi în spitale pentru toți răniții. Am făcut chiar acolo operații de urgență, în condiții mai mult decît precare.

— Probabil nu vă mai amintiți de un bărbat înalt și slab, un flamand, cu fața numai o rană, care a rămas surdo-mut?

— De ce mă întrebați de el?

— Pentru că el mă interesează.

— Întîmplarea face să-mi amintesc foarte bine de acest om și să mă gîndesc deseori la el. Mă aflam acolo ca primar, ca președinte al Crucii Roșii locale și al comitetului de primire și, bineînțeles, ca medic. În calitate de primar, mă străduiam să grupez familiile, să-i identific pe cei mai grav răniți și pe morți, ceea ce n-a fost întotdeauna ușor. Vă mărturisesc că am îngropat mai multe cadavre care n-au fost niciodată recunoscute, îndeosebi vreo șase bătrîni, care păreau veniți de la un azil. Mai tîrziu, le-am căutat zadarnic originea. În mijlocul dezordinii, al panicii, mi-a rămas în minte un grup: o familie, un bărbat mai în vîrstă, două femei, copii, trei sau patru, pe care bombele îi făcuseră literalmente bucăți. Lîngă acest grup l-am văzut pe bărbatul al cărui cap ajunsese o rană însîngerată și am cerut să fie transportat pe o masă, surprins că nu era orb și nici nu-i fuseseră atinse părțile vitale. Nu mai știu de cîte puncte de sutură a fost nevoie ca să-l cos. O fetiță, nevătămată, stătea la cîțiva pași, urmărindu-mi gesturile aparent fără emoție. Am întrebat-o dacă rănitul era din familia ei, dacă era tatăl sau bunicul ei, dar nu știu ce mi-a răspuns în flamandă. După o jumătate de oră, pe cînd operam un rănit, l-am văzut pe bărbat, în picioare, îndreptîndu-se spre exterior, urmat de fetiță. Era un spectacol destul de năucitor, în dezordinea care domnea atunci. Rănitul avea la cap un bandaj enorm, pe care îl plimba parcă fără să-și dea seama prin mulțime, și nu părea să se preocupe de copilă, care se ținea cu pași mărunți după el. „Să-l aducă cineva înapoi!”, i-am spus unuia dintre ajutoarele mele. „Nu poate să plece de aici fără alte îngrijiri.” Asta e aproape tot ce pot să vă spun, domnule comisar. Cînd m-am

gîndit din nou la acest om, n-am mai putut afla nimic despre el. Fusese văzut mergînd printre dărîmături, dînd tîrcoale ambulanțelor. Valul de vehicule de tot felul continua să vină dinspre nord, transportînd mobilă, familii, saltele, uneori porci și vaci. Unul dintre cercetașii mei a avut impresia că vedea un bărbat înalt, trecut de prima tinerețe, puțin adus de spate, suindu-se într-un camion militar împreună cu o fetiță, pe care soldații au ajutat-o să urce. În timpul războiului și după, am încercat să punem ordine în acea harababură, dar au rămas mai multe semne de întrebare. Pentru că, în satele din Olanda, Flandra și Pas-de-Calais, multe primării fuseseră distruse sau jefuite, iar registrele de stare civilă fuseseră arse. Credeți că l-ați găsit pe acest om?

— Sînt aproape sigur.

— Ce s-a întîmplat cu el?

— L-am găsit spînzurat și, în acest moment, stau în fotoliu în fața fostei fetițe.

— Mă veți anunța și pe mine ce-ați descoperit?

— Îndată ce mă voi lămuri și eu. Mulțumesc, domnule doctor.

Maigret își șterse fruntea, își goli pipa, o umplu din nou și îi spuse cu blîndețe tinerei femei din fața lui:

— Iar acum, istorisiți-mi povestea dumneavoastră.

Ea îl observase cu o privire îngrijorată, rozîndu-și unghiile, cuibărită în fotoliu ca o fetiță.

În loc să răspundă, îl întrebă cu ranchiună:

— De ce vă purtați cu Fernand ca și cum ar fi un criminal și i-ați pus cătușele?

— Vom vorbi mai tîrziu despre asta. Acum, numai răspunzîndu-mi sincer aveți cele mai mari șanse să-i faceți un serviciu soțului.

Tînăra femeie avea pe buze altă întrebare, o întrebare pe care părea că și-o punea de mult timp, dacă nu dintotdeauna:

— Oare Jef era nebun? Jef Claes?

— Se comporta ca un om nebun?

— Nu știu. Nu-mi pot compara copilăria cu nici o alta, nici pe el cu alt om.

— Începeți cu Douai.

— Camioane, tabere de refugiați, trenuri, jandarmi care îi puneau întrebări bătrînului, pentru că mi se părea bătrîn, dar nu puteau să scoată nimic de la el, așa că mă întrebau pe mine. Cine eram? Din ce sat veneam? Nu știam. Mergeam departe, tot mai departe, și sînt sigură că într-o zi am văzut Mediterana. Mi-am amintit mai tîrziu și am presupus că merseserăm pînă la Perpignan.

— Claes încerca să intre în Spania și, de acolo, să ajungă în Statele Unite?

— De unde să știu? Nu auzea, nu vorbea. Ca să mă înțeleagă, se uita fix la buzele mele și trebuia să repet de multe ori aceeași întrebare.

— De ce vă ducea cu el?

— Eu nu voiam să-l părăsesc. M-am gîndit de atunci la asta. Presupun că, văzîndu-i pe toți ai mei morți în jur, m-am agățat de omul cel mai apropiat, care semăna poate cu bunicul meu.

— Cum se face că a luat numele dumneavoastră, în măsura în care vă numiți într-adevăr Claes?

— Am aflat mai tîrziu. Păstra întotdeauna bucăți de hîrtie în buzunar și uneori scria cîteva cuvinte în flamandă, pentru că

nu înțelegea încă franceza. Nici eu. În cele din urmă, după săptămîni sau luni de zile, am ajuns la Paris și el a închiriat o cameră și o bucătărie într-un cartier pe care nu l-am regăsit niciodată. Nu era sărac. Cînd avea nevoie de bani, scotea de sub cămașă una-două monede de aur cusute într-o centură lată din pînză. Erau economiile lui. Făceam ocoluri mari ca să alegem prăvălia unui bijutier sau a unui negustor de lucruri de ocazie, unde intra pe furiș, speriat la gîndul că ar putea fi prins. Am știut și de ce în ziua în care evreii au fost obligați să poarte o stea galbenă cusută pe haine. Mi-a scris numele lui adevărat pe o bucată de hîrtie, pe care apoi a ars-o: Victor Krulak. Era evreu din Letonia, născut la Anvers, unde, la fel ca tatăl și bunicul lui, lucrase în domeniul diamantelor.

— Ați mers la școală?

— Da. Elevii rîdeau de mine.

— Jef făcea de mîncare?

— Da, și îi reușea foarte bine friptura la grătar. N-a purtat stea. Îi era mereu teamă. Avea întotdeauna necazuri la comisariate, pentru că nu putea să furnizeze actele necesare întocmirii unei cărți de identitate. O dată, l-au trimis la nu știu ce azil, pentru că-l considerau nebun, dar a fugit de acolo a doua zi.

— Ținea la dumneavoastră?

— Cred că s-a comportat așa pentru că nu voia să mă piardă. N-a fost niciodată căsătorit. Nu avea copii. Cred că, în mintea lui, era convins că Dumnezeu mă scosese în calea lui. Ne-au trimis de două ori la frontieră, dar s-a întors de fiecare dată la Paris, găsind o cameră mobilată cu bucătărie, cînd pe lîngă Sacré-Cśur, cînd în cartierul Saint-Antoine.

— Nu lucra?

— Nu în perioada asta.

— Cum își petrecea zilele?

— Hoinărea, observa oamenii, învăța să le citească pe buze, să le înțeleagă limba. Într-o zi, pe la sfîrșitul războiului, s-a întors cu o carte de identitate falsă, pe care se străduise foarte mult să și-o procure timp de patru ani. Devenise în mod oficial Jef Claes, iar eu eram nepoata lui. Ne-am mutat într-o locuință mai mare, nu departe de Primărie, și niște oameni au venit la el să-i dea de lucru. Acum, n-aș putea să-i mai recunosc. Mergeam la școală. Am devenit o adevărată domnișoară și am intrat vînzătoare într-un magazin de bijuterii de pe bulevardul Beaumarchais.

— Bătrînul Jef v-a găsit de lucru acolo?

— Da. Lucra pentru diferiți bijutieri, reparații, recondiționări de bijuterii vechi.

— Așa l-ați întîlnit pe Barillard?

— Un an mai tîrziu. Ca reprezentant comercial, ar fi trebuit să ne viziteze doar o dată la trei luni, dar a venit mai des și, pînă la urmă, m-a așteptat cînd am ieșit de la magazin. Era frumos, foarte vesel, glumeț. Îi plăcea viața. Cu el am băut primul meu aperitiv, la *Quatre Sergents de la Rochelle*.

— Știa că erați nepoata lui Jef?

— I-am spus eu. I-am povestit aventura noastră. Deoarece avea intenția să se căsătorească cu mine, mi-a cerut în mod firesc să i-l prezint. Ne-am căsătorit și ne-am dus să locuim, luîndu-l pe Jef cu noi, într-o căsuță din Fontenay-sous-Bois.

— Nu l-ați văzut niciodată acolo pe Palmari?

— Fostul nostru vecin? N-aș putea să spun, pentru că, de cînd locuim aici, nu l-am întîlnit niciodată. Fernand aducea

uneori colegi, oameni fermecători, cărora le plăcea mult să se distreze și să bea.

— Și bătrînul?

— Își petrecea cea mai mare parte a timpului într-o baracă pentru unelte din fundul grădinii, unde Fernand îi amenajase un atelier.

— N-ați bănuit nimic niciodată?

— Ce-ar fi trebuit să bănuiesc?

— Spuneți-mi, doamnă Barillard, soțul dumneavoastră are obiceiul să se trezească în cursul nopții?

— Ca să spun așa, niciodată.

— Nu părăsește apartamentul?

— De ce?

— Înainte să vă culcați, beți vreun ceai?

— De verbină, uneori de mușețel.

— Nu v-ați trezit noaptea trecută?

— Nu.

— Vreți să-mi arătați baia?

Nu era o încăpere mare, dar era destul de cochetă și veselă, cu pardoseala galbenă. Un dulăpior pentru medicamente era încastrat deasupra bazinului toaletei. Maigret îl deschise, examină cîteva flacoane și păstră unul în mînă.

— Dumneavoastră luați aceste comprimate?

— Nici măcar nu știu ce sînt. Se află aici de-o veșnicie. Da! Îmi amintesc! Fernand avea insomnii și un prieten i-a recomandat acest medicament.

Eticheta era însă nouă.

— Ce se întîmplă, domnule comisar?

— Se întîmplă că, noaptea trecută, ca în multe alte nopți, ați luat, fără să știți, o cantitate din acest medicament odată cu

ceaiul și ați dormit adînc. Soțul dumneavoastră a urcat după Jef în mansarda lui și a coborît cu el în pivniță.

— În pivniță?

— Unde este instalat un atelier. L-a lovit cu o bucată de țeavă de plumb sau cu alt obiect de genul acesta, după care l-a spînzurat de tavan.

Ea scoase un țipăt, dar nu leșină, ci o luă la fugă, intră în salon și îi strigă soțului ei:

— Nu-i așa că nu-i adevărat, Fernand? Nu-i adevărat că i-ai făcut asta bătrînului Jef, nu?

În mod ciudat, își recăpătase în întregime accentul flamand.

Maigret, fără să le lase timp să se înduioșeze, îl duse pe Barillard în birou și îi făcu semn lui Janvier s-o supravegheze pe tînăra femeie. În seara dinainte, cei doi bărbați se aflau în același birou, dar acum locurile se schimbaseră. Comisarul trona în fotoliul turnant al reprezentantului comercial, iar acesta stătea în fața lui, mai puțin sarcastic decît la întrevederea precedentă.

— E o lașitate! mormăi el.

— Ce e lașitate, Barillard?

— Să supui la acest tratament femeile. Dacă aveați întrebări de pus, trebuia să mi le puneți mie, nu?

— Dumitale n-am nici o întrebare să-ți pun, pentru că știu dinainte răspunsurile. Bănuiai asta de la discuția noastră de ieri, pentru că ai considerat indispensabil să-l reduci definitiv la tăcere pe cel care constituia punctul slab al organizației voastre. După Palmari, Victor Krulak, zis Jef Claes. Un biet om cu mintea tulburată, ce ar fi făcut orice ca să nu fie îndepărtat de fetița

care, într-o zi a Judecății de Apoi, îl prinsese de mînă. Ești o secătură, Barillard!

— Mulțumesc.

— Să știi că există secături și secături. Unora, cum ar fi Palmari, le pot strînge mîna. Dumneata ești de cea mai joasă speță, cea pe care n-o poți privi în față fără să-ți vină să lovești sau să scuipi.

Și comisarul chiar se stăpînea să nu facă asta.

— Haideți! Sînt sigur că avocatul meu va fi încîntat.

— Peste cîteva minute, vei fi dus în arestul prefecturii și probabil, în după-amiaza asta, la noapte ori mîine, vom relua această discuție.

— În prezența avocatului meu.

— Deocamdată, există o persoană căreia îi datorez o vizită, ce se anunță destul de lungă. Ghicești despre cine vorbesc. În fond, de vizita asta va depinde în mare măsură soarta dumitale. Pentru că, după lichidarea lui Palmari, ați rămas numai doi în vîrful piramidei: Aline și dumneata. Știu acum că trebuia să plecați împreună cu prima ocazie, după ce ați fi băgat în buzunar discret bănetul lui Manuel. Aline... Fernand... Aline... Fernand... Cînd te voi avea din nou în fața mea, voi ști care dintre voi doi este, nu spun vinovatul, pentru că amîndoi sînteți vinovați, ci adevăratul instigator al acestei duble drame. Ai înțeles?

Maigret strigă:

— Janvier! Te rog să-l conduci pe domnul în arestul prefecturii! Are dreptul să se îmbrace decent, dar nu-l scăpa din ochi nici o clipă. Ești înarmat?

— Da, șefule.

— Iei de jos, unde probabil că e plin de polițiști, un om să te însoțească. Ne vedem mai tîrziu.

În trecere, se opri în fața doamnei Barillard.

— Să nu fii supărată pe mine, Mina, pentru necazurile pe care le ai și le vei avea.

— Fernand l-a omorît?

— Mă tem că da.

— Dar de ce?

— Într-o zi va trebui să accepți această idee: pentru că soțul dumitale este o secătură, biata mea doamnă. Și pentru că a găsit în apartamentul de vizavi o secătură femelă.

O lăsă cu ochii în lacrimi și, după cîteva clipe, intră în pivniță, unde cîteva proiectoare luaseră locul becului slab. Ai fi crezut că se filma.

Toată lumea vorbea în același timp. Fotografii își făceau treaba. Medicul chel cerea puțină tăcere și Moers nu reuși să se apropie de comisar.

Judecătorul cel grăsuț se afla foarte aproape de Maigret, care îl scoase la aer curat.

— Un pahar de bere, domnule judecător?

— N-aș zice nu, dacă aș reuși să trec.

Se strecurară de bine de rău. Moartea bătrînului Jef, totuși aproape necunoscut, nu trecuse la fel de neobservată precum cea a lui Manuel Palmari și în fața imobilului se adunase o mulțime de oameni, pe care doi agenți o stăpîneau cu greu. Niște reporteri se țineau după comisar.

— Nimic în dimineața asta, copii. După ora trei, la Poliția Judiciară.

Comisarul își conduse însoțitorul durduliu la *Chez l'Auvergnat*, unde cîțiva obișnuiți ai bistroului luau masa deja și

unde era răcoare.

— Două beri!

— Te vei putea descurca, Maigret? îl întrebă magistratul, ștergîndu-și transpirația. Se pare că au descoperit în acea pivniță un material modern pentru tăierea diamantelor. Te așteptai la asta?

— De douăzeci de ani îl caut.

— Vorbești serios?

— Foarte serios. Cunoșteam mersul celorlalți pioni. Noroc!

Își goli paharul încet, îl puse pe tejghea și murmură:

— Încă unul!

Apoi, cu aceeași expresie dură a feței:

— Ar fi trebuit să înțeleg de ieri. De ce nu mi-am amintit de povestea asta de la Douai? Mi-am trimis oamenii în toate direcțiile, numai în cea bună nu, și, cînd mi-a venit în sfîrșit ideea, era prea tîrziu.

Se uita la patron, care îi servea al doilea pahar de bere. Respira zgomotos, ca un om care se stăpînește.

— Ce-o să faci acum?

— L-am trimis pe Barillard în arestul prefecturii.

— L-ai interogat?

— Nu. E prea devreme. Trebuie să stau de vorbă înainte cu altcineva, acum, imediat.

Privea prin geam imobilul de vizavi, îndeosebi o anumită fereastră de la etajul al patrulea.

— Cu Aline Bauche?

— Da.

— La ea acasă?

— Da.

— N-ar fi mai impresionată în biroul dumitale?

— Nu se impresionează nicăieri.

— Crezi că va recunoaște?

Maigret dădu din umeri, ezită să comande a treia bere, renunță și îi întinse mîna acelui judecător de treabă, care îl privea cu admirație și totodată cu oarecare îngrijorare.

— Vorbim mai tîrziu. O să vă țin la curent cu ce se mai întîmplă.

— Poate că o să iau masa de prînz aici și, imediat ce vor termina vizavi, mă voi întoarce la Palatul de Justiție.

Nu îndrăzni să adauge: „Succes!”.

Maigret, cu umerii lăsați, traversă strada și se uită din nou la fereastra de la etajul al patrulea. Îl lăsară să treacă și un singur fotograf avu prezența de spirit să-i facă o poză comisarului, care pătrundea valvîrtej în imobil.

VII

Cînd Maigret bătu zgomotos la ușa fostului apartament al lui Manuel Palmari, auzi înăuntru niște pași neregulați și inspectorul Janin îi deschise cu aerul lui de om prins cu mîța în sac. Janin era un omuleț slăbuț, care mergea pășind cu piciorul stîng piezîș și, ca unii cîini, părea să se aștepte tot timpul să primească o lovitură.

Se temea oare că Maigret îi va reproșa că îl găsea fără haină, cu o cămașă de o curățenie îndoielnică descheiată, lăsînd vederii pieptul slab și păros?

Maigret abia dacă se uită la el.

— A folosit cineva telefonul?

— Eu, șefule, ca să-i spun soției…

— Ai mîncat?

— Încă nu.

— Unde e?

— În bucătărie.

Și Maigret intră din nou valvîrtej. Apartamentul era în dezordine. În bucătărie, Aline fuma o țigară în fața unei farfurii pe care ouăle prăjite lăsaseră urme foarte puțin apetisante. Această femeie nu prea mai semăna cu vechea Aline fercheșă și

vioaie, foarte „cuconiță”, care era atentă la ținută dimineața cînd se ducea să facă piața în cartier.

Probabil că avea pe ea doar vechiul capot albăstrui de mătase, care i se lipea de corp din cauza transpirației. Părul negru nu era aranjat, nici fața machiată. Nu trecuse pe la duș și emana un miros înțepător.

Nu era prima dată cînd Maigret constata acest fenomen. Cunoscuse multe femei cochete și îngrijite, așa cum fusese Aline, care, de azi pe mîine, deznădăjduite de moartea soțului sau a amantului, se neglijaseră în acest fel.

Gusturile și atitudinea li se schimbau peste noapte. Se îmbrăcau mai țipător, vorbeau cu o voce vulgară, adoptau un limbaj pe care se străduiseră mult timp să-l uite, ca și cum propria fire și-ar fi luat astfel revanșa.

— Vino!

Tînăra femeie îl cunoștea îndeajuns pe comisar ca să înțeleagă că, de data asta, situația era serioasă. Se ridică totuși fără grabă, stinse țigara în farfuria unsuroasă, puse pachetul în buzunarul capotului și se îndreptă spre frigider.

— Vă e sete? întrebă ea, după o ezitare.

— Nu.

Aline nu insistă. Luă pentru ea o sticlă de coniac și un pahar din dulap.

— Unde mă duceți?

— Ți-am spus să vii, cu sau fără coniac.

Traversă cu ea salonul și o împinse fără menajamente în cămăruța lui Palmari, unde scaunul cu rotile evoca încă prezența bătrînului caid.

— Stai jos, culcă-te sau stai în picioare…, mormăi comisarul, scoțîndu-și haina și căutînd o pipă în buzunar.

— Ce s-a întîmplat?

— S-a întîmplat că s-a sfîrșit. A venit momentul reglării conturilor. Înțelegi asta, nu?

Aline se așezase pe marginea divanului galben, picior peste picior, iar mîna ei tremurătoare încerca să aprindă o țigară, pe care o ținea din vîrful buzelor.

Nu-i păsa că își dezgolise o parte din coapse. Nu-i păsa nici lui Maigret. Îmbrăcată sau goală, trecuse vremea cînd ar fi putut ispiti un bărbat.

Comisarul asista la un fel de prăbușire. O cunoscuse sigură pe ea, deseori arogantă, luîndu-l peste picior cu o voce ironică sau folosind termeni jignitori care îl obligau pe Manuel să intervină.

O cunoscuse cînd avea o frumusețe naturală, cu o atitudine în care mai stăruia ceva din fosta prostituată, ceea ce o făcea aţîțătoare.

O cunoscuse înlăcrimată, ca o femelă sfîșiată de durere sau ca o actriță care juca atît de bine durerea, încît se lăsase înșelat.

Nu mai era decît un fel de animal hăituit, închis în sine, dominat în mod vădit de teamă și întrebîndu-se care îi va fi soarta.

Maigret pipăi scaunul cu rotile, îl suci în toate sensurile, apoi se așează în el, în postura în care îl văzuse atît de des pe Palmari.

— A trăit aici trei ani, prizonier al acestui instrument.

Vorbea parcă pentru sine, în timp ce mîinile lui căutau comenzile scaunului, rotindu-l la stînga și la dreapta.

— Numai pe tine te mai avea ca să comunice cu restul lumii.

Ea întoarse capul, tulburată să vadă un om la fel de spătos ca Manuel în scaunul acestuia. Maigret vorbea mai departe, ca și cum nu s-ar fi preocupat de ea.

— Era un răufăcător de școală veche, unul desuet. Iar acești bătrîni erau mult mai circumspecți decît tinereii de azi. Mai cu seamă, nu le permiteau niciodată femeilor să se amestece în treburile lor, cu excepția cazului cînd făceau trotuarul pentru ei. Manuel depășise stadiul acesta. Asculți?

— Ascult, bîigui ea cu o voce de fetiță.

— Adevărul e că, după ce i s-a dus tinerețea, bătrînul crocodil a început să te iubească precum un licean, să iubească o prostituată culeasă de pe strada Fontaine, care făcea trotuarul în fața unui hotel dubios. Strînsese o grămadă de bani, care i-ar fi permis să se retragă pe malul Marnei sau undeva în sud. Prostănacul de el și-a închipuit că avea să facă din tine o adevărată doamnă. Te-a îmbrăcat ca pe o cucoană. Te-a învățat cum să te porți. N-a fost nevoie să te învețe să socotești, pentru că asta era ceva înnăscut la tine. Ce iubitoare te arătai cu el! Tati în sus, tati în jos! Te simți bine, tati? Nu vrei să deschid fereastra? Nu ți-e sete, tati? Un pupic de la fata ta!

Se ridică brusc și izbucni:

— Putoare!

Ea nu avu nici o reacție, nu făcu nici o mișcare. Îl știa în stare, furios cum era, s-o pălmuiască, ba chiar să-i tragă un pumn.

— Tu l-ai pus să treacă imobilele pe numele tău? Și conturile din bancă? N-are importanță! În timp ce el stătea aici, țintuit între patru pereți, tu te întîlneai cu complicii lui, le dădeai instrucțiuni, luai diamantele. Tot n-ai nimic de spus?

Țigara îi căzu dintre degete și, cu vîrful papucului, ea o strivi pe covor.

— De cît timp ești amanta acestui mascul arogant de Fernand? Un an, trei ani, cîteva luni? Hotelul de pe strada Etoile

era foarte practic pentru întîlnirile voastre. Și, într-o zi, cineva, unul dintre voi, tu sau Fernand, n-a mai avut răbdare. Deși nu mai era cel de altădată, Manuel se ținea bine și ar fi putut să mai trăiască încă zece sau cincisprezece ani. Avea destul de mulți bani ca să-i vină chef să-și sfîrșească zilele în altă parte, undeva unde ar fi fost plimbat într-o grădină, unde s-ar fi simțit în mijlocul naturii. Cine n-a putut suporta gîndul acesta, tu sau Fernand? Acum e rîndul tău să vorbești, dar repede.

Cu pas greoi, se plimba de la o fereastră la alta, privind uneori în stradă.

— Ascult.

— N-am nimic de spus.

— Tu?

— N-am nici un amestec.

Și, cu efort parcă:

— Ce-ați făcut cu Fernand?

— E în arestul prefecturii, unde fierbe în suc propriu așteptînd să-l interoghez.

— N-a spus nimic?

— N-are importanță ce-a spus. Pun problema altfel. Nu l-ai omorît pe Manuel cu mîna ta, asta e clar. Fernand a făcut treaba, în timp ce tu erai la piață. Cît privește a doua crimă...

— Care a doua crimă?

— Chiar nu știi că a mai fost omorît cineva în casa asta?

— Cine?

— Haide! Gîndește-te puțin, dacă nu joci teatru. Palmari era dat la o parte din drum. Dar Barillard, la care nimeni nu s-a gîndit vreodată, e brusc bănuit de poliție. În loc să fiți duși amîndoi la Poliția Judiciară și să fiți confruntați, ați fost lăsați fiecare în gaura lui, tu, aici, celălalt, vizavi, cu soția lui, fără

posibilitatea să comunicați cu exteriorul sau între voi. Și la ce-a dus asta? Tu te tîrăști de la pat la fotoliu, de la fotoliu la bucătărie, unde ronțăi orice, fără să-ți dai nici măcar osteneala să te speli. El se întreba ce știm exact. Se întreba mai ales cine va putea să depună mărturie împotriva lui și să-l bage la apă. Pe drept sau nu, nu se temea că tu vei vorbi. Numai că, sus, într-o mansardă, era un complice poate puțin nebun, poate mai șiret decît voia să pară, care ar fi putut să dea totul pe față.

— A murit bătrînul Jef? bîigui ea.

— Nu bănuiai că va fi primul pe listă?

Ea îl privea fix, derutată, neștiind de ce să se mai agațe.

— Cum?

— A fost găsit spînzurat, în dimineața asta, în pivnița lui Barillard, pivnița transformată de mult timp în atelier unde Jef Claes – sau, mai exact, Victor Krulak – tăia pietrele prețioase furate. Nu s-a spînzurat singur. Cineva s-a dus sus după el, l-a tras în pivniță, unde a fost lovit în cap înainte să i se pună ștreangul de gît.

Maigret vorbea pe îndelete, fără s-o privească pe femeie în ochi.

— Acum nu mai e vorba de jafuri, de pietre prețioase sau de amantlîcuri la hotelul *Bussière*. E vorba de două asasinate, săvîrșite amîndouă cu sînge rece, cu premeditare. E de așteptat cel puțin o condamnare la moarte.

Neputînd să mai stea jos, Aline se ridică și începu și ea să se plimbe prin încăpere, avînd grijă să nu treacă prin apropierea comisarului.

— Ce credeți? o auzi el murmurînd.

— Că Fernand e o fiară și că tu ai devenit femela lui. Că ai trăit aici, luni și ani întregi, cu cel căruia îi spuneai „tati” și care

avea încredere în tine, așteptînd ora la care să te duci să te tăvălești în alt pat cu pramatia aia. Că erați probabil amîndoi la fel de nerăbdători. Nu are importanță cine a ținut arma care l-a ucis pe Manuel.

— Nu eu.

— Stai jos aici.

Îi arătă scaunul cu rotile și ea încremeni locului, făcînd ochii mari.

— Stai jos aici!

Maigret o prinse brusc de braț ca s-o forțeze să se așeze acolo unde dorea.

— Nu mișca. O să te așez exact în locul unde Manuel stătea cea mai mare parte din zi. Aici! Așa! Încît să aibă într-o parte radioul și în cealaltă revistele. Adevărat?

— Da.

— Și unde se afla revolverul, fără care Manuel nu se deplasa niciodată?

— Nu știu.

— Minți, pentru că l-ai văzut pe Palmari punîndu-l aici în fiecare dimineață, după ce îl luase seara cu el în dormitor. Am dreptate?

— Poate.

— Nu poate, fir-ar să fie! Sigur! Uiți că am venit aici de douăzeci, de treizeci de ori să vorbesc cu el.

Ea stătea încremenită, palidă, în acel scaun unde murise Manuel.

— Acum urmărește-mă cu atenție. Ai plecat să faci piața, gătită toată, după ce l-ai sărutat pe frunte pe tati, apoi i-ai adresat un ultim zîmbet din ușa salonului. Presupun că, în acel moment, arma era încă la locul ei, în spatele radioului. Fernand

intră descuind cu cheia, pentru că avea cheia lui, care îi permitea să ia contact cu patronul cînd era necesar. Privește bine mobila. Ți-l imaginezi pe Fernand dînd ocol scaunului și strecurîndu-și mîna în spatele aparatului de radio ca să ia revolverul și să tragă primul glonț în ceafa lui Manuel? Nu, drăguțo! Palmari nu era un naiv și ar fi devenit bănuitor de la prima mișcare. Vezi tu, adevărul e că, atunci cînd l-ai sărutat pe tati, cînd i-ai zîmbit, cînd ai ieșit cu pas hotărît de tînără femeie drăguță și cochetă, legănîndu-ți fundul, revolverul era în poșeta ta. Totul fusese bine calculat. Pe palier, era de ajuns să i-l strecori în mînă lui Fernand, care ieșea de la el ca din întîmplare. În timp ce tu urcai în ascensor și te duceai să faci cumpărături, carne proaspătă, legume mirosind frumos a grădină, el stătea în apartamentul lui și aștepta ora stabilită. Nu mai era nevoie să dea ocol scaunului bătrînului și să-și strecoare mîna între el și radio. Un gest rapid, după ce au schimbat cîteva vorbe. Știu ce grijă avea Manuel de arme. Pistolul era uns cum se cuvine și sînt sigur că în poșetă ta se vor găsi urme ale acestui ulei.

— Nu-i adevărat! strigă ea, aruncîndu-se asupra lui Maigret, pe care îl lovi peste umeri și peste față cu pumnii. Nu l-am omorît! Fernand l-a ucis! El a făcut totul! El a avut ideea asta!

Comisarul, fără să-și dea osteneala să se apere de lovituri, se mulțumi să strige:

— Janin! Vrei să te ocupi de ea?

— Îi pun cătușele?

— Pînă se calmează. Uite! S-o culcăm aici pe divan. Îți trimit ceva de mîncare și mă duc și eu să văd unde mai pot lua masa. Puțin mai tîrziu, va trebui să se îmbrace sau s-o îmbrăcăm noi cu forța.

VIII

— Întîi, o bere, patroane.

În micul restaurant mirosea încă a mîncare de la prînz, dar fețele de masă din hîrtie dispăruseră și rămăsese doar un singur client, care citea ziarul într-un colț.

— Chelnerul ar putea să ducă două-trei sandvișuri vizavi, la etajul al patrulea, apartamentul din stînga, și o carafă cu vin roșu?

— Și dumneavoastră? Ați luat masa de prînz? Gata, ați terminat acolo? Vreți tot sandvișuri? Cu jambon de Cantal?

Maigret se simțea transpirat tot. Corpul lui masiv era parcă gol pe dinăuntru și își simțea membrele moi, asemenea cuiva care a luptat cu o febră mare, de care a scăpat brusc.

De ore bune, ataca în forță, fără să-și dea seama de decorul familiar din jur, și i-ar fi fost greu să spună ce zi era. Fu surprins cînd văzu că pendula arăta ora două și jumătate.

Ce uitase? Își dădea seama vag că ratase o întîlnire. Dar care? A, da! Gelot-fiul, Avenue des Gobelins, care îi pregătise probabil lista magazinelor de bijuterii vizitate de Fernand Barillard.

Nu mai era de actualitate. Lista va fi de folos mai tîrziu, iar comisarul și-l imagina pe judecătorul cel grăsuț, în săptămînile

următoare, convocînd martor după martor în biroul lui în dezordine, alimentînd încetul cu încetul un dosar din ce în ce mai gros.

Lumea reîncepea să trăiască în jurul lui Maigret. Auzea din nou zgomotele străzii, regăsea strălucirea soarelui și savura fără grabă sandvișurile.

— Vinul e bun?

— Puțin cam aspru după gustul unora, asta pentru că e natural. Îl aduc direct de la cumnatul meu, care face numai vreo douăzeci de butoaie pe an.

Bău din același vin din care îi trimisese și lui Janin și, cînd ieși de la *Chez l'Auvergnat*, își pierduse aerul de taur amenințător.

— Cînd o să-mi văd iar casa liniștită? se lamentă portăreasa, cînd trecu pe lîngă ea.

— Curînd, curînd, dragă doamnă.

— Și tot tinerei doamne o să-i duc chiriile?

— Mă îndoiesc. Va hotărî judecătorul de instrucție.

Ascensorul îl duse la etajul al patrulea. Sună întîi la ușa din dreapta, unde îi deschise doamna Barillard. Avea ochii roșii și purta tot rochia înflorată de dimineață.

— Am venit să-mi iau la revedere, Mina. Îmi cer scuze că-ți spun așa, dar nu pot să nu mă gîndesc la fetița care, în infernul de la Douai, își punea mînuța în mîna unui om cu fața plină de sînge, care mergea drept înainte, fără să știe încotro se îndreaptă. Nici copila nu știa unde o va duce.

— Este adevărat, domnule comisar, că soțul meu e…

Nu îndrăzni să rostească: un asasin.

El încuviință cu o mișcare a capului.

— Ești tînără, Mina. Curaj!

Doamna Barillard reuși să murmure:

— Cum de nu mi-am dat seama de nimic?

Apoi, brusc, se aruncă la pieptul lui Maigret, iar el o lăsă să plîngă în voie. Într-o zi, își va găsi probabil un nou sprijin, o altă mînă de care să se prindă.

— Îți promit că voi veni să te văd. Ai grijă de tine. Viața merge mai departe.

Vizavi, Aline stătea pe marginea divanului.

— Plecăm, anunță Maigret. Vrei să te îmbraci sau preferi să te luăm așa cum ești?

Ea îl privi cu ochii cuiva care s-a gîndit mult și a luat o hotărîre.

— Voi da ochii cu el?

— Da.

— Azi?

— Da.

— Voi putea să-i vorbesc?

— Da.

— Cît vreau?

— Cît vrei.

— Am dreptul să fac un duș?

— Cu condiția să lași deschisă ușa de la baie.

Ea dădu din umeri. Nu-i păsa dacă se uita cineva la ea sau nu. Timp de aproape o oră, își văzu de toaletă, probabil una dintre cele mai minuțioase făcute de ea vreodată.

Își spălă părul, îl uscă cu foehnul și ezită mult timp pînă alese un taior de satin negru cu o croială sobră.

În tot acest timp, își păstră privirea dură, expresia hotărîtă.

— Janin! Coboară să vezi dacă e jos o mașină de-a noastră.

— Am plecat, șefule.

Un moment, Maigret și tînăra femeie rămaseră singuri în salon. Ea își punea mănușile. Soarele pătrundea în valuri pe cele două ferestre deschise spre stradă.

— Recunoașteți că aveați o slăbiciune pentru Manuel, murmură ea.

— Într-un anume sens, da.

Ea adăugă, după o ezitare, fără să-l privească:

— Și pentru mine, nu?

El repetă:

— Într-un anume sens.

După care deschise ușa, o închise în urma lor, încuie și puse cheia în buzunar. Coborîră cu ascensorul. Un inspector se afla la volanul unei mașini negre. Janin, rămas pe trotuar, nu știa ce să facă.

— Du-te acasă și dormi zece ore neîntors.

— Credeți că soția și copiii or să mă lase să dorm? Mulțumesc totuși, șefule!

Vacher era la volan și comisarul îi spuse cîteva cuvinte la ureche. Se așeză lîngă Aline în partea din spate a mașinii. După vreo o sută de metri, tînăra femeie, care privea pe fereastră, se întoarse spre însoțitorul ei.

— Unde mergem?

În loc să o ia pe drumul cel mai direct spre Poliția Judiciară, treceau pe Avenue de la Grande-Armée și ocoleau Piața Etoile, ca să străbată apoi Champs-Elysées.

Aline privea cu ochii avizi, știind că existau toate șansele să nu revadă niciodată acel spectacol. Și, dacă l-ar fi revăzut într-o zi, ar fi fost o femeie foarte bătrînă.

— Ați făcut-o intenționat?

Maigret oftă, fără să răspundă. După douăzeci de minute, împreună cu Aline, Maigret intra în birou cu o plăcere evidentă.

Își puse din reflex pipele în ordine, se opri un moment în fața ferestrei, apoi deschise în sfîrșit ușa care îl despărțea de biroul inspectorilor.

— Janvier!

— Da, șefule.

— Coboară, te rog, la arest și adu-mi-l pe Barillard. Stai jos, Aline.

O trata acum ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. S-ar fi zis că nu mai avea nici un amestec în toată povestea, că fusese doar un antract în existența lui.

— Alo! Fă-mi legătura, te rog, cu judecătorul de instrucție Ancelin. Alo!.. Alo... Judecătorul Ancelin? Aici Maigret. Da, sînt la birou. Tocmai am sosit însoțit de o tînără pe care o cunoașteți. Nu, curînd. Mă întreb dacă n-ați vrea să asistați la confruntare. Da. Imediat. Îl aștept dintr-o clipă în alta.

Vru să-și scoată haina, dar se răzgîndi din cauza magistratului care urma să sosească.

— Ești nervoasă?

— Ce credeți?

— Că vom asista la o luptă între două fiare.

Ochii femeii scăpărară.

— Dacă ai fi înarmată, n-aș da doi bani pe viața lui.

Judecătorul intră primul, vesel, și se uită curios la tînăra femeie îmbrăcată în negru care tocmai se așezase pe scaun.

— Stați în locul meu, domnule judecător.

— N-aș vrea...

— Vă rog. Rolul meu e practic încheiat. Au rămas doar verificări, interogarea martorilor, rapoarte de întocmit și de

transmis la cabinetul dumneavoastră. O săptămînă de hîrțogăraie.

Pe culoar se auziră pași, Janvier bătu la ușă și îl împinse în birou pe Fernand cu cătușele la mîini.

— De acum, sînt ai dumneavoastră!

— Îi scot cătușele, șefule?

— Nu cred că e prudent. Rămîi și tu. Mă duc să văd dacă am niște inspectori solizi alături.

Aline se ridicase brusc, cu aerul că adulmeca mirosul omului care fusese mult timp amantul ei.

Nu amantul: masculul ei. Cum și ea fusese femela lui.

Două animale se priveau în acel birou liniștit, așa cum s-ar fi privit într-o arenă sau în junglă.

Buzele lor tremurau ușor, nările se umflau... Fernand începu, cu un glas șuierător:

— Ce-ai...

Proțăpită în fața lui, cu spatele drept, cu mușchii încordați, ea îl privi cu o expresie plină de ură și îl scuipă în față.

Fără să se șteargă, făcu și el un pas înainte, cu mîinile în față, amenințător, în timp ce judecătorul cel grăsuț se foia stînjenit în fotoliul lui Maigret.

— Tu, tîrîtură, ai...

— Nemernicule!... Pramatie!... Asasinule!

Ea reuși să-l zgîrie pe față, dar, în pofida cătușelor, el îi apucă brațul din zbor și i-l răsuci, aplecat asupra ei, în ochi cu toată ura lumii.

Maigret, în picioare între biroul lui și cel al inspectorilor, făcu un semn și doi oameni se repeziră să despartă cuplul care se rostogolea pe podea.

După cîteva clipe de înfruntare confuză, Barillard se ridică în sfîrșit în picioare, cu fața plină de sînge, în timp ce Aline, acum și ea cu cătușe la mîini, era împinsă spre un scaun.

— Cred, domnule judecător, că va fi de ajuns să-i interogăm separat. Cel mai greu nu va fi să-i facem să vorbească, ci să-i facem să tacă.

Louis Ancelin se ridică, îl duse pe comisar spre fereastră și, aplecat spre el, murmură, încă tulburat de ceea ce văzuse:

— N-am mai asistat niciodată la o așa dezlănțuire de ură, la o așa explozie de animalitate!

Peste umăr, Maigret îi strigă lui Janvier:

— Poți să-i închizi!

Și adăugă, ironic:

— Separat, firește.

Nu se uită la ei cînd ieșiră din încăpere, fiind întors cu fața spre undele molcome ale Senei. Căuta, pe maluri, o siluetă familiară, cea a unui pescar cu undița. De ani de zile, îi spunea pescarul „meu”, deși, probabil, nu era mereu același. Important era să fie întotdeauna un om care să pescuiască lîngă podul Saint-Michel.

Un remorcher trăgea patru șlepuri împotriva curentului și își înclina coșul ca să treacă pe sub arcada de piatră.

— Auzi, Maigret, care dintre ei doi, după părerea dumitale…

Comisarul își aprinse mai întîi pipa, apoi răspunse, privind mai departe pe fereastră:

— Dumneavoastră sînteți judecătorul, nu? Eu nu pot decît să vi-i livrez așa cum sînt.

— Nu era o priveliște frumoasă.

— Nu, nu era o priveliște frumoasă. Nici la Douai n-a fost.

Epalinges (Vaud), 9 martie 1965